

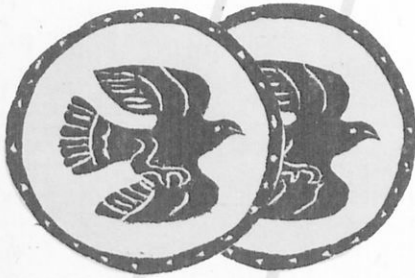
ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ Δ, Ε, 27/κ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ

ΕΚΛΟΓΑΙ

Δ, Ε' και ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1974

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
408

ΣΤ

89

ΣΧΒ

Θουκυδίδης

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

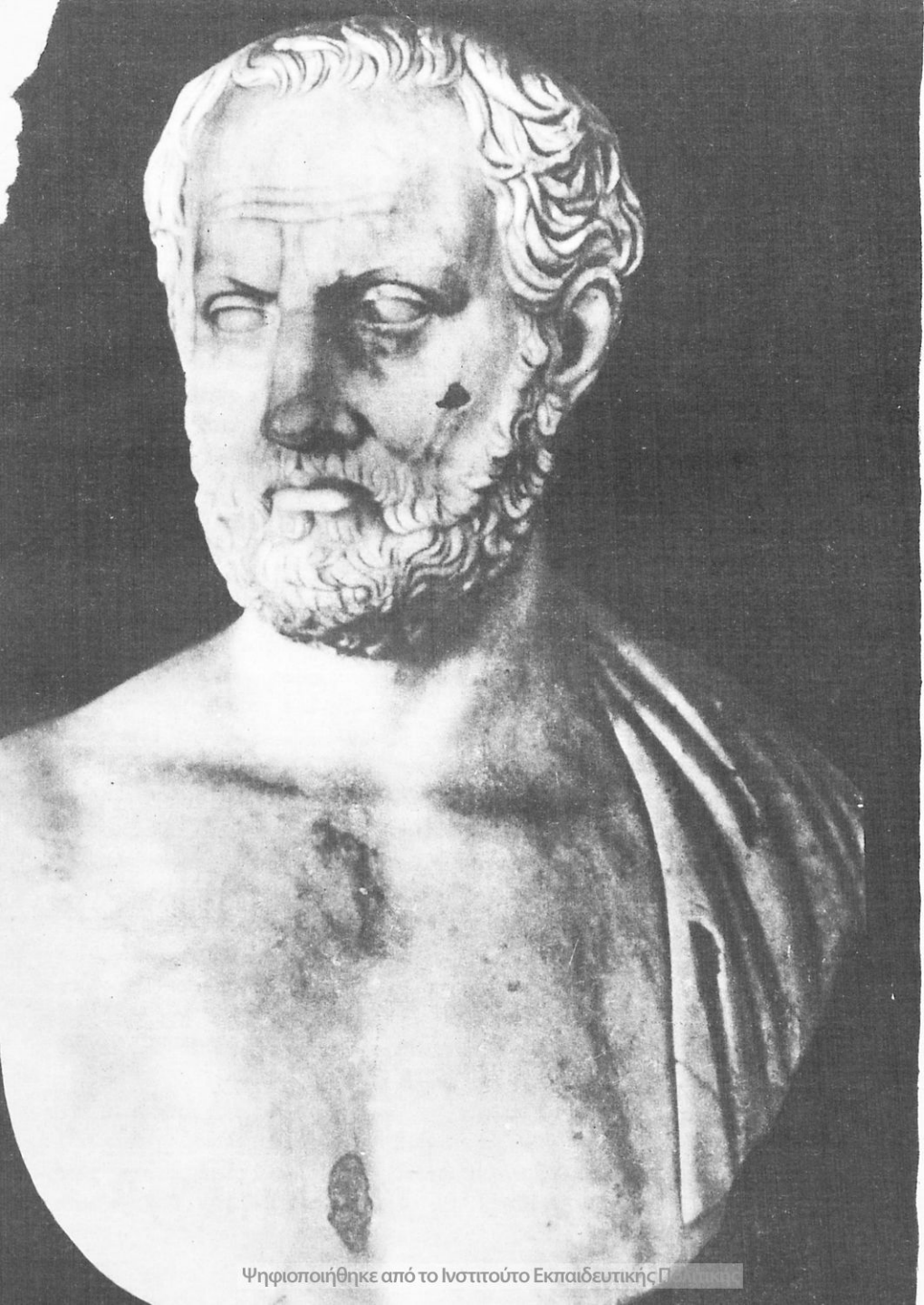
ΔΩΡΕΑΝ

002
WIE
ET2R
608

Τό παρόν βιβλίον δέον νά διαφυλαχθή και διά τās
Ε΄ καί ΣΤ΄ τάξεις εις τās όποιās έπίσης θά χρησιμοποιηθή.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ
Όργαν. ΄ξωδ. Διοχ. Βιθ. Μαν
αϋξ. αριθ. εισαγ. 825 τοϋ έτους 1975

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ι. Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

1. Βίος. Ὁ Θουκυδίδης ἐγεννήθη ἐν τῷ Δήμῳ Ἀλιμουῦντι (παρὰ τὸν σημερινὸν Ἀλιμον, πέραν τοῦ Π. Φαλήρου) τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ τοῦ 460-455 π.Χ.. Ὁ πατὴρ του Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ἄλλου Ὀλόρου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, συγγενῆς τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου καὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Εἰς τὴν καταγωγὴν του δὲ αὐτὴν ὤφειλε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, θρακικῶ χωρίῳ, μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης, ὡς καταγόμενος ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἔτυχεν ἐπιμελοῦς καὶ τελείας ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἔσχε διδασκάλους τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ῥήτορα Ἀντιφῶντα, οἵτινες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ σύγχρονοι σοφισταὶ Πρωταγόρας, Πρόδικος, Γοργίας καὶ ἄλλοι, συρρέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τότε τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τὴν παιδευσιν τῆς ὅλης Ἑλλάδος, μεγάλας ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν συμβάντα ἐν Ἀθήναις λοιμὸν τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς, προσβληθεὶς καὶ ὁ Θουκυδίδης ὑπὸ τῆς νόσου διεσώθη, τῷ δὲ 424 γενόμενος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Θρακίης. Ἐκεῖ εὐρισκόμενος διετάχθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Βρασίδου Ἀμφίπολιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυνε, δὲν κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ εἰς θάνατον, καί, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὑπεβλήθη εἰς ἔκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια διέμενε κυρίως εἰς τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ κτήματά του.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν γεγονότων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταβαίνων πολλάκις εἰς τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους διεδραματίσθησαν ταῦτα καὶ συλλέγων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας του.

Μετά τήν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων τῷ 403 ἐπανῆλθεν εἰς τήν πατρίδα του διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου, ἀλλά ταχέως κατέλιπεν αὐτήν, ἴσως διὰ τήν ἐπικρατοῦσαν τότε γενικήν κατάπτωσιν. Τῷ 396 εὐρισκόμενος ἐν Σιαπτή ὕλῃ ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τὸ μνήμα του παρὰ τὰ Κιμώνεια μνήματα μετὰ τήν ἐπιγραφὴν «Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμούσιος».

2. Ἔργον. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀλλὰ δὲν συνεπλήρωσε τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ, λόγῳ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του. Ἡ ἱστορία του λήγει τῷ 411 π.Χ., τὴν συνεχιζει δὲ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἑλληνικά του.

Ἡ ὅλη συγγραφὴ διηρέθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰς ὀκτὼ βιβλία. Ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει καὶ ὡς προοίμιον (κεφ. 1 - 23), συγκρίνων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προηγουμένους, προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Τρωικοῦ καὶ Περσικοῦ, εἰς δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου διεξέρχεται τὰ φανερά καὶ ἀφανῆ αἰτία τοῦ πολέμου.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου βιβλίου ἄρχεται ἡ ἐξιστῶρησις τῶν γεγονότων περιλαμβανούσα μέχρι τοῦ 20οῦ κεφαλαίου τοῦ πέμπτου βιβλίου τὸ πρῶτον δεκαετὲς τμήμα, τὸν Ἀρχιδάμειον πόλεμον (431 - 421). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πέμπτου βιβλίου περιλαμβάνει τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ὑποπτον Νικίειον εἰρήνην μέχρι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας. Τὸ ἕκτον καὶ ἑβδομον τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν πικραλοθρίαν τῶν Ἀθηναίων (415 - 412). Τὸ δὲ ὄγδοον περιλαμβάνει μέρος μόνον τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 411 π.Χ.

Ἐν τῇ συγγραφῇ του διακρίνονται: 1) τὰ καθαρῶς ἱστορικά μέρη, εἰς τὴν διήγησιν τῶν ὁποίων προβαίνει κατ' αὐστηρὰν χρονολογικὴν διαίρεσιν εἰς θέρη, καθ' ἃ γίνονται αἱ στρατεῖαι καὶ αἱ μάχαι, καὶ εἰς χειμῶνας, καθ' οὓς γίνονται αἱ παρασκευαὶ καὶ αἱ διαπραγματεύσεις· 2) αἱ δημηγορίαι, αἵτινες εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις· ἐξ αὐτῶν δὲ μετεδόθησαν μόνον αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς διασάφησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορουμένων γεγονότων.

Ἐν αὐταῖς ὁ συγγραφεὺς μετὰ θαυμαστὴν δεξιότητα ζωγραφεῖ συν-

τομώτατα τὰς εἰκόνας ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τοῦ Θεμιστοκλέους, Περικλέους, Νικίου κλπ., προσαρμόζων ἁρμονικώτατα πάσας τῶν προσώπων τὰς πράξεις καὶ τοὺς στοχασμοὺς πρὸς τὸν χαρακτήρα αὐτῶν. Ἐπιτυγχάνει δὲ τοῦτο τόσον ἀκριβῶς καὶ μετὰ τσαύτης πειστικότητος αἰτιολογεῖ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων, ὥστε πιστεύει ὁ ἀναγινώσκων ὅτι αὐτὰ τὰ ἀγορευόμενα πρόσωπα ἦτο ἀδύνατον ἐπιτυχέστερον νὰ συνηγορήσουν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀπόψεων.

Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δημηγορίαι δὲν εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀγορευσάντων ἰδίαις λέξεσιν, ἀλλὰ διεπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν λεχθέντα.

3. Λεκτικόν. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν του εἰς ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἡ ὁποία εἶχε διαμορφωθῆ λογοτεχνικῶς ὑπὸ τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους διὰ τὴν ποίησιν, ὅχι δὲ καὶ διὰ τὸν ἤδη δημιουργούμενον πεζὸν λόγον. Πρῶτος δὲ αὐτὸς μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως διέπλασε τὴν ἄφθονον γλωσσικὴν ὕλην τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. Ὅθεν μεταχειρίζεται ὄχι μόνον πλείστας ποιητικὰς λέξεις, ὡς κλέος, ἀχθηδών, θάμβος, ἀκραιφνῆς κλπ., ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ τοιαύτας, ὡς αἱ ἀποδημητής, κινδυνευτής, αὐτοβοεΐ, ξένισις, ἐπιβόημα, κλπ., ἄλλων δὲ αὐτὸς κυρίως ποιεῖται χρῆσιν, ὡς αἱ ξύν. ἐτοῖμος, ὁμοῖος, αἰεΐ, τροπαῖον, ἀντὶ τῶν σύν, ἐτοῖμος, ὁμοιος, αἰεΐ, τρόπαιον. Ἐκτὸς τούτων καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ πολλαπλῆ χρῆσις καὶ παραγωγή νέων ῥημάτων ἐξ ὀνομάτων, ἡ συχνὴ χρῆσις τῆς γενικῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δήλωσιν αἰτίας, ἡ χρῆσις τῶν οὐδετέρων τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὡς τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ σῶφρον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν, ὁ φόβος τὸ θάρσος, ἡ σωφροσύνη, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀκατεργάστου ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς διαλέκτου, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ. Ἐντεῦθεν ὁ λόγος του εἶναι ἐν πολλοῖς τραχὺς, ἀνώμαλος καὶ δυσνόητος. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Θουκυδίδου, ἡ ὁποία ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ἵσταμένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαλαρωτέρας συντάξεως τῶν Ἰώνων καὶ τῆς ἐντέχνου συντάξεως τῶν νεωτέρων ἀττικῶν συγγραφέων, Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος.

II. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Εὐθύς μετὰ τὸ ἔνδοξον τέλος τῶν μεγάλων καὶ φοβερῶν ἀγῶνων κατὰ τῶν Περσῶν οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ διχονοοῦν· τὰ πρῶτα δὲ ἐπικίνδυνα συμπτώματα τῆς διχονοίας ἀνεφάνησαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἴδια, ἀνφοκοδόμησαν τὴν πόλιν των, ἣ ὅποια εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἐρείπια καί, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἤρχισαν νὰ περιβάλλουν αὐτὴν μὲ ὄχυρὸν τεῖχος. Οἱ Σπαρτιαῖται ἔβλεπον μὲ ὑποπτον βλέμμα τὴν τοιαύτην τῶν Ἀθηναίων ἐνίσχυσιν, ἐρεθιζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Αἰγινητῶν, οἱ ὅποιοι μετὰ φόβου καὶ φθόνου παρηκολούθουν τὴν κατὰ θάλασσαν μεγάλην αὐτῶν αὔξησιν, ἐζήτησαν νὰ ἀποτρέψουν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου των, προφασιζόμενοι ὅτι ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηναίων ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ ὀλεθρία ἐν περιπτώσει νέας ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν.

Ἡ ἐπέμβασις ὅμως τῶν Σπαρτιατῶν ἐματαιώθη διὰ τῆς διπλωματικῆς ἰκανότητος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου ἀνδρός, ὁ ὅποιος διηύθυνε τότε τὰς τύχας τῆς πόλεως. Κατὰ συμβουλὴν αὐτοῦ ἀνέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὅποιος ἐμελλε νὰ καταστῆ ἀκρόπολις τῆς ναυτικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Ἡ Σπάρτη ἠναγκάσθη νὰ δεχθῆ τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ νὰ κρύψῃ τὴν ὀργὴν της. Ἐνῶ δὲ αἱ Ἀθηναῖαι τοιουτοτρόπως ἀνελάμβανον πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπέναντι τῆς μέχρι τότε δεσποζούσης ἐν Ἑλλάδι Σπαρτιατικῆς δυνάμεως, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλα γεγονότα, τὰ ὅποια ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν θέσιν.

Ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πεδίου τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης οἱ συναγωνισθέντες κατὰ τῶν βαρβάρων Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν κατ' αὐτῶν ἀγῶνα. Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐσχηματίσθη συμμαχικὸς στόλος ἐξ 100 πλοίων μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς νησιώτας καὶ μικρασιάτας Ἕλληνας. Οὕτω δὲ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ἀπελευθεροῦνται προσετίθεντο εἰς

τὴν συμμαχίαν ταύτην καὶ ἐνίσχουν τὸν κοινὸν ἔθνικόν ἀγῶνα, παρέχουσαι ναῦς, πληρώματα καὶ χρήματα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σπαρτιάτου Πausανίου οἱ σύμμαχοι ἐξεδιώξαν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Κύπρου καὶ ἔπειτα κατέλαβον τὸ Βυζάντιον. "Ὅτε δὲ βραδύτερον ὁ Πausανίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀνεκλήθη, οἱ σύμμαχοι ἀνεγνώρισαν ὡς ἡγεμόνας τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Πελοποννήσιοι τότε ἀπεσύρθησαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμπορικοὶ πληθυσμοὶ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων μετὰ τὰς πρώτας νίκας «ἀποκινῶντες τὰς συνεχεῖς στρατείας» συνεφώνησαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παρέχουν κατ' ἔτος χρήματα, τὸν δὲ ἀγῶνα ν' ἀναλάβουν μόνον οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἕκαστον τῶν συμμάχων ποσὸν καθώρισεν ὁ Ἀριστείδης τόσον ἐντίμως καὶ δικαίως, ὥστε ἀγογγύστως οἱ σύμμαχοι ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν φόρον. Τὸ κοινὸν ταμεῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δῆλῳ, διεχειρίζοντο δὲ αὐτὸ οἱ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλεγόμενοι ταμίαι, καλούμενοι Ἑλλήνιοι ταμίαι.

Ἐφεξῆς ὁ ἐπιθετικὸς πόλεμος διεξάγεται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀθηναίων δυνάμεων, ἡ δὲ δόξα τῶν μεγάλων νικῶν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Κίμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ μαρκαθωνομάχου Μιλτιάδου.

Ὁ Κίμων κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἀριστείδου, ἔπειτα δὲ μόνος, κατέλαβε διὰ συντόμου δράσεως τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος Ἠϊόνα, κατέστρεψε τὸ ἐν Σκύρῳ κρησφύγετον τῶν πειρατῶν Δολόπων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπήλλαξε τὸ Αἰγαῖον, καὶ κατεναυμάχησε τῷ 465 π.Χ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος τῆς Παμφυλίας τὸν Περσικὸν στόλον, ἐξασφαλίσας ἐντελῶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ διαρκὴς ὅμως ἐμπόλεμος κατάστασις καὶ ἡ αὐστηρὰ ἀπαιτήσις τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκπληροῦνται οἱ ὄροι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς συμμαχίας, ἤρχισαν μετὰ τινα χρόνον νὰ δημιουργοῦν δυσανεκτεῖς καὶ προστριβὰς τῶν συμμάχων πρὸς αὐτούς, συνεπέα τῶν ὁποίων αἱ συμμαχικαὶ πόλεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, κατεβιβάσθησαν εἰς τὴν τάξιν ὑποτελῶν. Τὴν θαυμαστὴν αὐξήσιν τῆς Ἀθηναϊκῆς δυνάμεως ὑπέβλεπεν ἡ Σπάρτη, ἀλλὰ περιστάσεις ἰδιαίτεραι καὶ ἡ ἀδρανὴς πολιτικὴ τῆς ἡμπόδιζον αὐτὴν νὰ ἐπέμβῃ ἐγκαίρως. Τὰς ὑπόπτους σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν παύσινεν ἔτι ἄλλον ἢ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν

ἀποπομπή τῆς ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλείσης πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς Ἰθώμης δυνάμεως.

Καὶ συνήφθη μὲν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Κίμωνος τῷ 449 π.Χ. πενταετῆς ἀνακωχῇ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς προκλητικῆς τῶν στάσεως συνετέλεσαν εἰς ταχεῖαν ῥῆξιν. Ἐνῶ δὲ οὗτοι ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Βοιωτῶν ἐν Κορωνείᾳ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σπάρτης ἀπεστάτησαν τὰ Μέγαρα καὶ ἡ Εὐβοία, στρατὸς δὲ Πελοποννησίων ἐφθασεν εἰς Ἐλευσίνα. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐπέκειτο πλέον, ὅτε διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Περικλέους, συνωμολογήθησαν τριακονταετῆς σπονδαὶ τῷ 445 π.Χ. μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Εὐβοίας, καθ' ἃς οἱ Ἀθηναῖοι κατέλιπον τὰς ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεις τῶν καὶ συνήνεσαν, ἵνα οἱ Μεγαρεῖς προσέλθουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.

Αἱ τριακονταετῆς σπονδαὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαρκέσουν ἐπὶ πολὺ. Οἱ Σπαρτιάται ἐβλεπον μὲ φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐφοβοῦντο περὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἰδίου τῶν κράτους. Ἐζήτουν λοιπὸν κατάλληλον στιγμήν νὰ περιορίσουν αὐτήν. Ἐξ ἄλλου ἡ συμμαχία τῶν Ἀθηναίων εἶχε μεταβληθῆ εἰς αὐθαίρετον δεσποτείαν· ὡς ἐκ τούτου δὲ πολλὰ παράπονα ἤκούοντο κατ' αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀφορμὴ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα τοῦ πολέμου. Ταύτην ἔδωκεν ἡ ἀνάμειξις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν πόλεμον μετὰ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων ἕνεκα τῆς Ἐπιδάμνου καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν πολιορκία τῆς ἀποστάσης Ποτειδαίας. Οὕτως ἤρχισεν ὁ μέγας Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος διήρσεσε τὴν Ἑλλάδα εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα καί, ἀφοῦ τὴν ἐξήντησεν ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον.

Δύο ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου, τὰ κατὰ Πλάταιαν καὶ Λέσβον, παρατίθενται κατωτέρω ὡς ταῦτα ἱστορεῖ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς. Ἐπίσης παρατίθενται καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς ταῦτα δημηγορίαι Πλαταιέων, Θηβαίων, Κλέωνος καὶ Διοδότου, ὡς καὶ ὁ Ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους.

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Table with multiple columns and rows, containing text that is extremely faint and illegible. The table appears to be a detailed schedule or list of items, but the content cannot be transcribed.

ΠΛΑΤΑΪΚΑ

ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΛΑΤΑΙΑΣ

(Β, 1 - 6)

1. Ἀρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέρους ζυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ζυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα καὶ δέκα μὲν ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούταις σπονδαί, αἱ ἐγένοντο μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας μῆνας ἄρχοντας Ἀθηναίους, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μηνὶ ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ, ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων — ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου — ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὐσαν Ἀθηναίων ζυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέωξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσις ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι· ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου· προϊδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἐβούλοντο τὴν Πλάταιαν αἰεὶ σφίσι διάφορον οὐσαν ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν. ἦ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς

οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπαγαγομένοις οὐκ ἐπέιθοντο, ὥστε εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, γνώμην δ' ἐποιοῦντο κηρύγματος τε χρήσασθαι ἐπιτηδείους καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν — καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα — νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ἤσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἐξαπιναιῶς κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομίσαντες πολλῶ πλείους ἐσεληλυθέναι — οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ — πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δὲ πῶς ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατήσκειν τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ᾧσιν ἰόντες, ἀμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵνα ἀντὶ τείχους ἦ, καὶ τᾶλλα ἐξήρτυον, ἧ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἐτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περιορθρον ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι προσφέροιντο καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἤσσοις ᾧσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν, προσέβαλόν τε εὐθύς καὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατὰ τάχος.

4. Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν

σφίσειν αὐτοῖς καὶ τὰς προσβολάς, ἣ προσπίπτουσι, ἀπεωθοῦντο. καὶ δις μὲν ἢ τρίς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῶ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὄλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφευγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ τῶν διόδων, ἣ χρῆ σωθῆναι — καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν —, ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἣ ἐσῆλθον καὶ αἵπερ ἦσαν μόναι ἀνεωγμέναι, ἔκλῃσε στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἐξοδὸν ἔτι εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μὲν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἐξω σφᾶς αὐτοῦς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλόν ἐξῆλθον οὐ πολλοὶ — αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο —, ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον ἐσπίπτουσι ἐς οἶκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ πλησίον θύραι ἀνεωγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἐξω. ὀρῶντες δὲ αὐτοῦς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἶκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὗτοι τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοῦς καὶ τὰ ὄπλα χρῆσασθαι, ὃ τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν.

5. Οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέ-

σθαι πανστρατιᾶ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρῦη μέγας καὶ οὐ ῥαδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῶ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων. ὡς δ' ἦσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν — ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγρούς καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκίητου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου — ἐβούλοντο γὰρ σφίσι, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἦν ἄρα τύχασί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διανοοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὅσια δράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἀνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἀνδρας.

6. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἀνδρας εὐθύς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἦν τι ξυμβαίνωσι καὶ ἐπομόσαι οὐ φασιν. ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἀνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν, πρὸς δὲν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ

ποιήσαντες ἕς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Θηβαίοις, τὰ τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἧ ἔδοκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἕς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσῶσι περὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν· ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῆει, ὁ δὲ δεύτερος ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος ἤυρε τοὺς ἀνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἕς Πλάταιαν σῆτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

[Μετὰ τὰ συμβάντα ἐν Πλαταιαῖς καὶ τὴν φανεράν πλέον λύσιν τῶν συνθηκῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρεσκευάσθησαν καὶ ἐβολιδουσόκησαν ἑκάτεροι τὰς διαθέσεις τῶν συμμάχων των, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλον τὸ θέρος τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου (431) εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ μεταξύ εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πόλιν, ἐγκαταλιπόντες τὴν ὑπαιθρον, δὲν ἀντεπεξῆλθον τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους. Ἔνεκα τούτου οἱ Πελοποννήσιοι ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν δήμους τινὰς τῆς Ἀττικῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (430) οἱ Πελοποννήσιοι εἰσβάλλον διὰ δευτέραν φοράν, ἀλλ' ἀναγκάζονται νά ἀποχωρήσουν ταχέως λόγω τοῦ ἐνσκήψαντος εἰς τὰς Ἀθήνας καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ.

Ἐκ τοῦ φόβου δὲ τούτου τῆς νόσου τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου (429) δὲν εἰσβάλλον πλέον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ' ἔρχονται κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων Πλαταιέων].

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ

(B, 71 - 78)

71. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ζύμμαχοι ἔς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλάταιαν· ἠγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηρῶσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιάδε· « Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων, ὧν ἐστε, ἔς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Πausanίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ ἱερὰ Διὶ ἐλευθερίῳ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδωσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάναντία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρα ἤκατε· μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρώους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, ἔξν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους καθάπερ Πausanίας ἐδικαίωσεν ».

72. Τοσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε· « Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοῖα τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Πausanίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι

μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Ἀθηναίους, παρασκευὴ δὲ τοσῆδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἥς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὄρκοις· εἰ δὲ μή, ἄπερ καὶ πρότερον ἤδη προουκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων, δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους· καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει». ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἶη ποιεῖν, ἃ προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθηναίων·— παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἶεν·— δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῆ πάσης πόλει μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὔθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν· ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· «Ἵμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῶ τὰ ὑμέτερα καὶ ἄλλο, εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ἢ· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν, ἃ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλη ἱκανὴ ἔσεσθαι».

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὔθις ἐς τὴν πόλιν καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἃ προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινῶσαι πρῶτον καί, ἣν πείθωσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον καὶ τὴν γῆν μὴ δηοῦν· ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνε· ἐλθόντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους καὶ βουλευσάμενοι

μετ' αὐτῶν πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοι-
 άδε· « οὐτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὧ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ
 ζύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέ-
 σθαι ἀδικουμένους οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ
 δύναμιν ἐπισκῆπτουσὶν τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὄρκων, οὐς οἱ πατέ-
 ρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ζυμμαχίαν ».

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβειων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς
 ἐβουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ
 γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὀρώντας καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὅ τι ἂν
 ζυμβαίνει· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπο-
 κρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστίν, ἃ Λακεδαιμόνιοι
 προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν
 ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδα-
 μος ὁ βασιλεὺς κατέστη λέγων ὧδε· « Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν Πλα-
 ταιίδα ἔχετε καὶ ἡρώες, ζυνιστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν
 ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ζυνώμοτον, ἐπὶ
 γῆν τήνδε ἦλθομεν, ἐν ἣ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μή-
 δων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίσασθαι
 τοῖς Ἕλλησιν, οὔτε νῦν, ἣν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκα-
 λεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν· ζυγγνώμονες
 δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέ-
 ροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως ».

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρα-
 τόν. καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν,
 ἃ ἐκοψαν, τοῦ μηδένα ἐπεξίεναί, ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν
 πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην τὴν αἴρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρα-
 τεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ζύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ
 τοῦ Κιθαιρώνος παρῳκοδόμου ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ
 τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφό-

ρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύ-
 τειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ
 νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν
 φέρειν, τοὺς δὲ ὕπνον τε καὶ σῆτον αἰρεῖσθαι. Λακεδαιμονίων
 τε οἱ ξεναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς
 τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὀρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον
 τεῖχος ξυθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει, ἧ προσ-
 εχοῦτο, ἐσφοδόμου ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιῶν
 καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψη-
 λὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, καὶ προκαλύμ-
 ματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ
 τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείᾳ τε
 εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα καὶ τὸ χῶμα οὐ
 σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπι-
 νοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους, ἧ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφό-
 ρουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου
 πηλὸν ἐνείλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ δια-
 χεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταύτῃ ἀποκληόμενοι
 τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ
 ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφεῖλκον αὔθις παρὰ σφᾶς τὸν
 χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστε ἐπιβάλλοντας
 ἦσσαν ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ
 ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω
 δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῆυρον τότε·
 τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ
 χῶμα, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχείου
 τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν ἐσφοδόμου,
 ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι
 τοὺς ἐναντίους αὔθις πρὸς αὐτὸ χοῦν, καὶ προχωροῦντας ἔσω

διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανὰς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσει μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελεύσαντες ἐγκαρσίας, ὅποτε προσπεσεῖσθαι πῃ μέλλοι ἢ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσει καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἣ δὲ ῥύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προὔχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἶ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν οὔσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθεῖη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους παρέβαλλον ἀπὸ τοῦ χώματος εἰς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως, ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσση ἤψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅσην οὐδεὶς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν· ἦδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταύτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιᾶς τᾶλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέγησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦ-

μά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἑναντίοι, οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλεόν ἀφέντες περιτείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον· τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἐξῶθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους — τὸ δὲ ἡμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσαν — ἀνεχώρησαν τῶ στρατῶ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῶ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτ' ἐλεύθερος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΕΞΟΔΟΣ

(Γ, 20 - 24)

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς — ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν — ἐπειδὴ τῶ τε σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων οὐδεμία ἐλπίς ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαινέτο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἣν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πείραν

αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπομπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυνον μέγαν ἠγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθέλονται τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποίησαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ζυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἧ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαηλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλακίς ἀριθμοῦντες καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ζυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. νεμημένα ὠκοδόμητο, καὶ ἦν ζυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖ-

21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει· εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἐξῶθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περιβόλοι ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἐκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανεμημένα ὠκοδόμητο, καὶ ἦν ζυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἐξῶ, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρά πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὅποτε χειμῶν εἶη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δέ, ἐπειδὴ παρεσκευάστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμ' ἀσέλῃνον ἐξῆσαν. ἡ-

γοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμειξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνά τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προιδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὄπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὀπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοὶ εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα φιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἠγεῖτο Ἄμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι, ἕξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα φιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὅποτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ἤδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξεληθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἦκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἕξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοὶ τε ἤροντο ἐς τὰς Θηβας πολέμιοι. παρανῆσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τεί-

χους φρυκτούς πολλούς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἦ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἐκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἴστατο ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ χεῖλος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες ἤσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως κρυσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὕδατώδης μᾶλλον καὶ ἡ νύξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑποनिφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἄθροοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῶον, νομίζοντες ἥμιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ ἅμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ὑσιᾶς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὄρων διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γὰρ τινες αὐτῶν, οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγεννημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσις ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθές ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 52)

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σίτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιαῦδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βία μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν — εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ζυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρὶα ἔχουσιν ἐκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ

ανάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων — προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρῆσασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν· οἱ δὲ — ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ — παρέδωσαν τὴν πόλιν· καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορία μὲν οὐδεμία προυτέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν· οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ

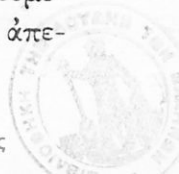
(Γ, 53 - 59)

53. «Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὧ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἴομενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν, ἠγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τὸν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ἢ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἠτησάμεθα, τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ὃ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἀποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι

ειπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ᾧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ᾖν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθῶ. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια ᾧν ἄπειροι ᾗτε, ὠφελούμεθ' ἂν. νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγόντες ἡμῶν τας ἀρετάς ἤσσουμεν εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα».

54. «Παρεχόμενοι δὲ ὁμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, τῶν εὔδεδραμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φάμεν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὔπαθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν· καὶ γὰρ ἡπειρωταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρῃ γῆ γενομένη παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ· εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἑλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ᾧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν».

55. «Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπε-

ώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγύς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθέλησαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθῶν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμαχούς καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμαχοῖς, οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδράτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα».

56. « Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ καὶ τάδε πάσχομεν· πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνία ὀρθῶς τε ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολεμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῖῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληγες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μεῖζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἶδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν, καὶ μεῖζω τε πρὸς ἐλάσσω εὐρήσετε καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπηνοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλεῖα πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὦν

ἡμεῖς γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρήμεν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρῆ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσει, ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται».

57. «Προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνῶσεσθε μὴ τὰ εἰκότα — οὐ γὰρ ἀφηνῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν —, ὁρᾶτε, ὅπως μὴ οὐκ ἀποδεξῶνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγινῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησία διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, ὅτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλλόμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλότατοις Θηβαίων ἡσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, ἑμῶ διαφθαρήναι, νῦν δὲ θανάτου δίκην κρινεσθαι. καὶ περισώμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύνῃν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι καὶ ὅτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἢ μόνῃ ἐπιπέδω δέδιμεν, μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε».

58. «Καίτοι ἀξιούμεν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτε γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καμ-

φθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπέισθητε, τὴν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει, σῶφρονά τε ἀντὶ αἰσχροῦς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκληϊαν αὐτοῦ ἀφανίσει. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνοους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσα ἂν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβετε καὶ χειῖρας προῖσχομένους — ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἑλλῆσι μὴ κτείνειν τούτους—, ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμέτερα ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὔνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τούναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθέ τε· Παισανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῆ τε φιλία τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαίδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν, ὧν νῦν ἴσχυοις, καταλείψετε ; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ἣ ἡλευθερώθησαν οἱ Ἑλλῆνες, δουλώσετε, ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἐσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε ».

59. « Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τάδε οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἕνεκα ἐχθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ

ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἰκτῶ σώφρονι λαβόντας, μὴ ὧν πει-
 σόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες
 πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧτινί ποτ'
 ἂν καὶ ἀναξίω ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρόπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ
 χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ
 κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πείσαι τάδε, προφερό-
 μενοί θ' ὄρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν
 ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῶων τάφων, καὶ ἐπικαλού-
 μεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς
 ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι, ἡμέρας τε ἀναμνησ-
 σκομεν ἐκείνης, ἧ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες,
 νῦν ἐν τῆδε τὰ δεινότετα κινδυνεύομεν παθεῖν· ὅπερ δὲ ἀναγ-
 καῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν,
 διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι
 λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν — εἰλόμε-
 θα γὰρ ἂν πρό γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευ-
 τῆσαι—, ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν — καὶ δίκαιον, εἰ
 μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίν-
 δυον ἑᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι—, ἐπισκῆπτομέν τε ἅμα
 μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότετοι περὶ τοὺς Ἑλληνας
 γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων
 χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ὧ Λακεδαι-
 μόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν καὶ μὴ
 τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι ».

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον· οἱ δὲ Θηβαῖοι δεῖ-
 σαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶ-
 σι, προσελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ
 καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδό-
 θη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔ-
 λεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΘΗΒΑΙΩΝ

(Γ, 61 - 67)

61. «Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ἤτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ οὗτοι βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ ἤτισταμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον, ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντιπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῆ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε.

Ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ζυμμείκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἠξίου οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἐβλαπτον ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον».

62. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνου Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε ἀγάλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον ἰόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μόνους αὐτῶν Βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἷῳ εἶδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσονομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὕπερ δὲ ἐστὶ νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε

τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσῃ, κατέχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἐπραξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι, ὧν μὴ μετὰ νόμων ἤμαρτεν· ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μήδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, Ἰθηναίων ὕστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν ἡδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνεῖα καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευήν, ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα».

63. «Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν· ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρα τιμωρία, ὡς φατέ, Ἰθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἰθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἡδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἰκανὴ γὰρ ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλευέσθαι. ἀλλ' ἐχόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἰθηναίων, καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχίον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἰθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλομένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ αἰσχύνῃς ἀπῆλλαγμένην· ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κα-

τέσσητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδόμενας ».

64. « Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνου οὐ μῆδισαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία. καὶ νῦν ἀξιούτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὠφελῆσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνομοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σφάζεσθαι. ἀπελίπετε γὰρ αὐτὴν καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὔτε ἄκοντες ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὐσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μῆδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῶν ἐκείνων κακῶν ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἃ μὲν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μῆδισμόν καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκούσιον ἀττικισμόν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν ».

65. « Ἄ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι — παρανόμως γὰρ ἔλθειν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνία ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν —, οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν. εἰ δὲ ἄνδρες

ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικοῦμεν ; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔτε ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες ὥσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες ἐβούλοντο τοὺς τε ὑμῶν χεῖρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους ».

66. « Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὔτε γὰρ ἠδίκησαμεν οὐδένα, προεῖπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἠσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγῳις τε πείθειν ὥστε ἐξελθεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνετε οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν — κατὰ νόμον γὰρ δὴ τινα ἔπασχον —, οὓς δὲ χεῖρας προῖσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν μὴ κτενεῖν ὕστερον παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τὴν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομηῖσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ

ἀντιδοῦναι δίκην. οὐκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γινώσκουσι πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε».

ὁ7. «Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα ἐπεξήληθον καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὀσιώτερον τιμημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθήτε, ἅς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι. τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλάσιος ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προστηκόντων ἁμαρτάνουσι, μηδὲ ὀλοφυρμῶ καὶ οἴκτῳ ὠφελίσθων, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβυώμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῶ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὣν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτικὴν ἄγοντες ἀπέθνον ἐν Κορωνεῖα, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι κατ' οἰκίας ἐρῆμοι πολλῶ δικαιότεραν ὑμῶν ἱκετεῖαν ποιοῦνται τοῖς δε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπὲς τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἶδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους ζυμμάχους ἐκόντες ἀπέωσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκη κρίναντες καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν· ἔννομα γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχύμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ζυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες· ἀμύνατε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῶ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν, ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν, ὣν πρόθυμοι γεγενήμεθα. καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς Ἑλλήσι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων, ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων βραχεῖα ἢ ἀπαγγελία

ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίνονται. ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ζύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἥσσόν τις ἐπ' ἀδίκους ἔργους λόγους καλοὺς ζητήσει».

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

(Γ, 68)

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσις ὀρθῶς ἔξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουσαν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παιονίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ ὅτε ὕστερον ἀπὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοὶ ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμόνιους καὶ τοὺς ζυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ ἠδρακότες εἰσὶν, ὅποτε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρετον ἐποίησαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ζυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐν αὐτὸν μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσις ἐκπεπτωκόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιῆσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ὠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγωγὸν διακοσίων ποδῶν, πανταχῆ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτῳθεν καὶ ἀνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡ-

ρα καὶ νεῶν ἑκατόμπεδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηχοστῷ, ἐπειδὴ Ἀθηναίων ζύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 1—18)

1. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν — ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς —, καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήρουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἰππέων, ὅπη παρείοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὄπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον, οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εὐθύς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, βουλευθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου — ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο —, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διενοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἅ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήφεται ἤδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

3. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι — ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος — μέγα μὲν ἔργον ἠγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μείζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δέισαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν· Κλειππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει· ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἕξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ἣ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὤχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριῆρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἕξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὐβοίαν καὶ πεζῆ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλῶ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλου. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον τὰ τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραζάμενοι ἐφύλασσαν.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἔσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἔκπλου μὲν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυ-

μαχίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἄττικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογία τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὡσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἓνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κοιμισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσαν, ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἰμβριοὶ καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μὲν τινὰ πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχῃ ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἠσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν· καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρῆνον πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὄρωντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθήκότες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορά ἢ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπιάζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν· ἦν δὲ Ὀλυμπιάς ἢ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

[Ἡ κρατοῦσα δυσμενῆς γνώμη περὶ τῶν ὑφισταμένων συμμάχων δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς· διότι ἡ συμμαχικὴ ἡμῶν σχέσις πρὸς τὰς Ἀθήνας, ἔχουσα βάσιν τὴν κοινὴν κατὰ τῶν Μήδων ἄμυναν, ἔχασε πλέον τὴν ἰσχύν της, ἀφ' ἧς οἱ Ἀθηναῖοι ὑποτάσσουν καὶ ἀ σειρὰν τὰς συμμαχικὰς πόλεις. Ὅτι δὲ ἡ αὐτονομία της διειρηθῆ μέχρη σήμερον, ὀφείλεται εἰς συμφεροντολογικὸν ὑπολογισμόν ἐκ μέρους των. Ἡ πρόθεσις των λοιπὸν αὕτη τῆς ὑποταγῆς τῶν συμμάχων κατέστησεν ἀναπόφενκτον τὴν ῥῆξιν καὶ ὑπελείπετο ποῖος πρώτος θὰ παραβῆ τὴν συμμαχίαν. Τοῦτο ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς ἀσθενέστεροι.

Ὅθεν εἶναι εὐκαρῖα τώρα βοηθοῦντες ἡμᾶς νὰ καταβάλητε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν φθαρῆ ἀρκετὰ ἐκ τῆς νόσου, τῆς χρηματικῆς δαπάνης καὶ τῆς ἀποστασίας τῶν συμμάχων. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον σας ἐπιβάλλον τὴν βοήθειαν αὐτὴν].

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποίησαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν Ἴσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὄλκους παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δ' ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγχομιδῆ ἦσαν καὶ ἀρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσι μὴ κινουῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἰππέων καὶ πενταχοσιομεδίμων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου, ἧ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὀρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἠγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅτι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδα, ὃς ἐμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακε-

δαιμόνιοι περί τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἐπίκουροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προύχῳρει, ἤ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου, καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα καὶ τεύχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἵργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρούρια δ' ἔστιν οὐ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκαταφοδόμητο· καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἦδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἵργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 25 - 33)

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευταῖουτος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χάραδραν τινά, ἣ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτειχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε

αὐτὸς τούτων ἔνεκα καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὁ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν, ἄρχοντα Ἀλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἤσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεύουσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατὴρ δὲ ἀδελφὸς ὢν. ἐδήλωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετμημένα, εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελείπετο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν· ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινον αὐτοῖς, ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῆτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἶ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῆτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὰδε. ὁ Σάλαπιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίξει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῆτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερόν καὶ διανέμειν

ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

28. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὐτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐξεῖναι βουλευῆσαι περὶ Μυτιληναίων, ὁποῖον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιάν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ᾧσφ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μῆτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα μῆτε ἀνδραποδίσαι μῆτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο· οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι· Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτούς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξη. πέμψας δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τᾶλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο, ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμείξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐάλωκε· βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβρατον τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐάλωκυῖα ἑπτὰ, ὅτε ἐς τὸ Ἐμβρατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς ὁ Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

30. « Ἀλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν· κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν γεωστὶ πόλιν ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἣ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὐσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστὶν ὑπόλοιπος εὐνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροῖη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ».

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδα. ἄλλοι δὲ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι οἱ ξυμπλέοντες παρήνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν—ἐλπὶδα δ' εἶναι, οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῆχθαι—, καὶ τὴν πρόσσόδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἐν ὑφέλωσι καὶ ἅμα, τὴν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσοῦθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμεῖξαι.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχῶν Μυοννήσῳ τῇ Τηίων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορ-

μισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους. Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ζυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτόν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξασθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπέισθη τε καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὀρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἴωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὥφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρων ὀρμῶν — αἱ δ' ἀπ' Ἀθηναίων ἔτυχον πλέουσαι—, καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ στήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὐσίας τῆς Ἴωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις· αὐτάγγελοι δ' αὐτόν ἰδοῦσα ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτευεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 35 - 50)

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεόν. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ἧ αὐτῷ ἐδόκει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθύς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν — ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο — ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἠβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποίησαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθύς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν ὄλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἦσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ζυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὔθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾶον,

διότι και εκείνοις ἐνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεόν τῶν πολιτῶν αὐθίς τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλευέσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γινώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνεκικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῶ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὐθίς ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΛΕΩΝΟΣ

(Γ, 37 - 40)

37. « Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρα περι Μυτιληναίων μεταμελεία. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεές καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἡ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτητε ἢ οἴκτω ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, οἳ οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζεσθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξη πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χεῖροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσω ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἳ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλεόν ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἳ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζουσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς

πόλεις· οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τὸν τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρῆ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν».

38. «Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὔθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποησάντων, ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἡδικοκτότων μᾶλλον — ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον ὃν μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀν λαμβάνοι—, θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὐσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, ἡ κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων τὰ μὲν ἄθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτῇ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀχροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὔειπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκούσθην, ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλουν, δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ,

ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι καὶ προαισθῆσθαι τε πρόθυμοι τὰ λεγόμενα καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἰκανῶς· ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς εἰκότες καθυμῆνοι μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις».

39. «ἽΩν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἡδικοκτότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ζυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους, πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρῆκοι ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν—ἀπόστασις μὲν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστὶν—ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ' αὐτούς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεον ὅσον μὴ ἔλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς καὶ ἐλπίσχντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραυτο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῶν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴθε δὲ τῶν πόλεων, αἷς ἂν μάλιστα ἀπροσδόκητος καὶ δι' ἐλαχίστου εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν· καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥῆξον ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασφύζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι

μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν· πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσῃτε. πάντες γὰρ ὑμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπέστησαν. τῶν τε ζυμμάχων σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἔκουσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὄντινα οὐ βραχεία προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἡ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ ἡ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τὰ τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαμβάνοντες τῆς ἐπετείας προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ζυμμάχοις πολεμήσομεν».

40. « Οὐκ οὐκ δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν οὔτε χρήμασιν ὀνητήν, ὡς ζυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ζυγγνώμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγῶναι ὑμᾶς τὰ προδοθέντα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτω καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ, ἀμαρτάνειν· ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἐντιδίδοσθαι καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὐτ' ἀντοιχιτιοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἰεὶ πολεμίους· οἳ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχεία ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ

ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήφονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσσεσθαι μᾶλλον δίδεται ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίως τε καὶ οὐδὲν ἦσσαν πολεμίους ὑπολειπομένους. ἔν τε ξυνηλῶν λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιοῦσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρχοιτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον, ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοι καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφυγόντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προὑπάρξαντας ἀδικίας· μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθῶν χαλεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ.

Μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὅς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τότε γὰρ ἦν γινῶσιν, ἦσσαν τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις ».

41. Τοιαῦτα μὲν Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδωτος ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΔΙΟΔΟΤΟΥ

(Γ, 42 - 48)

42. « Ούτε τούς προθέντας τὴν διαγνώμην αὔθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι οὔτε τούς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι ἐπαινῶ, νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλία εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν, ὧν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἡπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλω τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχροὺς πείσαι εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβχλῶν ἐκπλήξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τούς ἀκουσομένους. χλευεῖται δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξιν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατηγιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης πείσας τε ὑποπτος γίνεσθαι καὶ μὴ τυχῶν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβω γὰρ ἀποστερεῖται τῶν συμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τούς τοιούτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖν ξυναμαρτάνειν. χρή δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβῶντα τούς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σῶφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλευόντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιῶν, ἀλλὰ μὴδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὁ τε κατορθῶν ἤμιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὁ τε μὴ ἐπιτυχῶν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος ».

43. «ὦν ἡμεῖς τάναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἦν τις καὶ ὑποπτεύεται κέρδους μὲν ἔνεκα τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκίσεως τῶν κερδῶν τὴν φανεράν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τὰ γὰθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγόμενα μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτη προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα ψευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πῆ πλεον ἔξειν. χρῆ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοποῦντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραινέσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἦντιν' ἂν τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιούτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, αἷ πολλὰ οὔσαι ζυνεξήμαρτον».

44. «Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦν τε γὰρ ἀποφῆνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ζυμφέρον· ἦν τε καὶ ἔχοντάς τι ζυγγνώμης, ἔαν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ζυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἦσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάναντία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι.

δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἂν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν».

45. «Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι πρόκεινται καὶ οὐκ ἴσων τῶδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαυρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδεὶς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἤσσω τῇ δοκῆσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ζυμμαχίαν, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅστις ἀπειρῆξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασι γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι προστιθέντες, εἴ πως ἤσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὐρετέον ἐστὶν ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ' ἢ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἢ δ' ἐξουσία ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ ἔρωσ ἐπὶ παντί, ὁ μὲν ἠγούμενος, ἢ δ' ἐφεπομένη. καὶ ὁ μὲν τὴν ἐπιβουλήν ἐκφροντίζων, ἢ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὀρωμένων δεινῶν. καὶ ἢ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ζυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκῆτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει καὶ οὐχ ἤσσον τὰς πόλεις, ὅσα περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἔ-

καστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἶεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὀρμωμένης προθύμως τι πράξει, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύι ἢ ἄλλῳ τῷ δεινῷ ».

46. « Οὐκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐγεγγύω πιστεύσαντας χειρόν βουλευσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μὲν, ἦν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις γινῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν δυνατὴ οὔσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ τίνα οἴεσθε ἦντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ δὲ παρατενεῖσθαι ἐς τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβαστον, καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι ἢ ὄραν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὐ νῦν τούναντίον δρῶντες, ἦν τινα ἐλευθέρων καὶ βία ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μηδ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν ».

47. « Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἀμαρτία-

νοίτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὖνους ἐστὶ καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἢ, ἐὰν βιασθῆ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδὴ τε ὄπλων ἐκράτησεν, ἐκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδίκησετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθύς ξύμμαχον ἔξουσι προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κείσθαι καὶ τοῖς μὴ. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἐτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῶ ξυμφορώτερον ἠγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὖς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὃν ἅμα γίγνεσθαι».

48. «Ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ μῆτε οἴκτω πλέον νείμαντες μῆτ' ἐπιεικεία, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῷ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὖς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἐς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὖ βουλευέται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείστων ἐστὶν ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοία ἐπιών».

49. Τοιαῦτα δὲ Διόδοτος εἶπε. ῥηθειςῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθύς

ἄλλην ἀπέστειλλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς προ-
 τέρας εὐρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρα καὶ
 νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέ-
 σβειων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ-
 φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἥσθιον τε
 ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν
 ὕπνον ἤρουοντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύ-
 ματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ
 σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιοῦτω
 τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα
 ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα,
 ἡ δ' ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖ-
 ραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἤλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς
 αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμη διε-
 φθειραν οἱ Ἀθηναῖοι — ἦσαν δὲ ὀλίγω πλείους χιλίων —, καὶ
 Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ
 φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς
 γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίου, τριακοσίους μὲν τοῖς
 θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κλη-
 ροῦχοις τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι τα-
 ξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μναῖς φέρειν
 αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπεί-
 ρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὧτων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ
 ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως
 ἐγένετο.

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34 - 46)

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι δημοσίᾳ ταφᾶς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὅστ'α προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότερον σκηρῆν ποιήσαντες καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἣν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσῖνας ἄγουσιν ἅμαξαι φυλῆς ἑκάστης μίαν. ἔνεστι δὲ τὰ ὅστ'α, ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς, μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀνίξεις. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλούμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεις καὶ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφύρομεναι. τίθεσιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου τῆς πόλεως καὶ κίεῖ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλὴν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψουσι γῆν, ἀνὴρ ἡρῆμένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκει, λέγει ἐπὶ αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα μετὰ δὲ τοῦτο ἀπερχόμενοι. ὧδε μὲν θάπτουσι καὶ διὰ παντός τοῦ πολέμου, ὅπως συμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίου ἡρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ κίερος ἐλάμβανε, προσελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὄμιλου, ἔλεγε τοιάδε.

35. « Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς

ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὄρατε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χειρόν εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ τε γὰρ ξυνειδῶς καὶ εὖνους ἀκροατῆς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρας πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὅ τε ἄπειρος ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούει· μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐφ' ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι ὧν ἤκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρῆ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειραῖσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον»

36. «Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετῆς παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτέθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἡμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἷας τε ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπὶ

αὐτὰ καὶ μεθ' οἷας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ζύμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν ».

37. « Χρῶμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται. μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεί, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πηνίαν, ἔχων δὲ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾶ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηράς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελεία τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἔγγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι ».

38. « Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διετησίαις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεσέρχεται δὲ διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνώμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ».

39. « Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθεῖη· πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεόν καὶ ἀπάταις ἢ τῶν ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἤσσαν ἐπὶ τοῖς κινδύνους ἰσοπαλεῖς χωροῦμεν. τεκμήριον δὲ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοῦς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν· ἀθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιπεμψιν· ἦν δὲ που μορίῳ τινὶ προσμείξωσι, κρατήσαντές τε τινας ἡμῶν πάντας ἀύχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσσησθαι. καίτοι εἰ βραθυμῖα μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγενοῖς μὴ προκαμνεῖν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις ».

40. « Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῶ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινα αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἴσχιον. ἐνὶ τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἑτέροις ἑτέροια πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γινῶναι· μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ'

ἀχρεῖον νομιζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὥστε ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σφίζειν· ὁ δὲ ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδῶς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ζυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελουῖμεν ».

41. « Ἐυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστα ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἢ δύναμις τῆς πόλεως, ἦν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείστων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἷων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπὸ ἀξίων ἄρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δὴ τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὀμήρου ἐπαινέτου οὔτε ὅστις ἔπεισι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἢ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατόν

τῇ ἡμετέρα τὸλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰδία ξυγκατοικίσαντες. περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἶδε τε γενναίως δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν ».

42. « Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἅ γὰρ τὴν πόλιν ὑμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανεῖη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μνηύουσα καὶ τελευταία βεβαιουῖσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῶ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἐβλαψάν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἐτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἐτι διαφυγῶν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι· καὶ ἐν αὐτῶ τὸ ἀμύνησθαι καὶ παθεῖν κάλλιον ἡγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δ' ἔργον τῶ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῆ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν ».

43. «Καὶ οἶδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοῖδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὐχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφελίαν, ἣν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χειρὸν αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνει, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἔραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξα εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυρόμενοι ἄνδρες αὐτὰ ἐκτῆσαντο, καὶ ὅποτε καὶ πείρα του σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προῖεμένοι. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίᾳ τὸν ἀγῆρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφὴ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιδαιτᾶται. οὐς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἣν τι πταίσωσιν. ἀλγεινότερα γὰρ ἀνδρὶ γε φρόνημα ἔχοντι ἢ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος».

44. «Δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθῆσομαι. ἐν πολυτρόποις

γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες, τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἶδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαι τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλάκις ἐξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτε καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὧν ἂν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὗ ἂν ἐθὰς γενόμενος ἀφαιρεθῆ. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παιδῶν ἐλπίδι, οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἕκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλείᾳ, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλευέσθαι, οἳ ἂν μὴ καὶ παιδάς ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε, τόν τε πλέονα κέρδος, ὄν ηὔτυχεῖτε, βίον ἠγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι».

45. « Παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε ἢ ἀδελφοῖς ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα — τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἶωθεν ἐπαινεῖν —, καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοιοὶ ἀλλ' ὀλίγω χεῖρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπαλον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοία τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χεῖροσι γενέσθαι ὑμῖν μεγάλη ἢ δόξα καὶ ἥς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ».

46. « Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον

πρόσφορα, καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἤδη κεκόσμηται,
τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίου ἢ πόλις μέ-
χρι ἤβης θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λει-
πομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων προτιθεῖσα· ἄθλα γὰρ οἷς κεῖ-
ται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι.
γῶν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἐκάστῳ ἅπιτε ».

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Ι. ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(Β, 1 - 16)

1. ἐνθένδε = ἀπὸ ταύτης τῆς πολεμικῆς πράξεως, δηλ. τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 431 π.Χ. **ἐκαστέροις**· ἀντὶ ἐκατέρων, ἐν ᾧ· εἰς τὸ ἐνθένδε = ἀπὸ τῆς ὁποίας. **οὔτε ἐπέμειγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους** = οὔτε ἤρχοντο πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους ἄνευ κηρύκων. **καταστάντες τε**· δηλ. εἰς τὸν πόλεμον = καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. **ἐξῆς** = κατὰ σειράν. **κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα**· τὸ θέρος κατὰ Θουκυδίδην ἦτο ὀκτάμηνον διάστημα, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ χειμὼν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ διαίρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἱστορουμένων γεγονότων· διότι μὲν θέρος, δηλ. τὸ ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ἐγίνοντο αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, τὸν δὲ χειμῶνα αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί.

2. ἐνέμειναν = διετηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ. αἱ **τριακοντούτεις σπονδαί**· ἡ ἐν ἔτει 445 π.Χ. συναφθεῖσα εἰρήνη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἡ ὁποία ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑποταγὴν τῆς ἀποστάσης Εὐβοίας. **πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει**· τῷ 431 π.Χ. μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην. **ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει ἱερωμένης** (= ἱερείας οὔσης)· ἡ Χρυσὶς ἦτο ἱερεῖα τῆς Ἥρας ἐν Ἄργει· ἡρίθμου δὲ οἱ Ἄργεῖοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἱερείων. Ἐπειδὴ ἐπὶ Θουκυδίδου δὲν ὑπῆρχε χρονολογικὴ ἀφετηρία, ὀρίζει οὗτος τὴν ἑναρξιν τοῦ Πελ. πολέμου ἀναφέρον τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστέρων πόλεων, τοῦ Ἄργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. ἀρχοντος = ὅτε ἐμελλε νὰ εἶναι ἀρχων (ἐπώνυμος). **βοιωταρχοῦντες**· τὸ πολίτευμα τῶν Βοιωτῶν ἦτο ὀλιγαρχικόν, τὴν ἀνωτάτην δὲ ἐξουσίαν ἤσκουν 11 βοιωτάρχαι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, ὧν οἱ δύο ἐκ Θηβῶν. **ἐπηγάγοντο**.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δηλ. αὐτοὺς = προσεκάλεσαν αὐτούς. **ἰδίας ἔνεκα δυνάμεως** = ἵνα αὐτοὶ ἐνισχυθῶσι πολιτικῶς. **τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους** = τοὺς πολιτικούς των ἀντιπάλους. **προσποιῶ τί τι** = προσθέτω τί τι. **δυνατωτάτου** = ἔχοντος μεγίστην πολιτικὴν ἰσχύν. **διάφορος** = ἐχθρὰ. **μήπω φανεροῦ καθεστῶτος** = ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀρχίσει φανερά. **ἦ καὶ ῥᾶον** = διὰ τοῦτο καὶ εὐκολώτερον. **φυλακῆς οὐ προκαθηστηκυίας** = ἐπειδὴ δὲν ἦτο τοποθετημένη πρὸ τῆς πόλεως (ἢ πρότερον) φρουρά. **τίθεμαι τὰ ὄπλα** = παρατάσσομαι. **ἔργου ἔχασθαι** = νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου (δηλ. τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ φόνου τῶν δημοκρατικῶν). **γνώμην ἐποιοῦντο** = ἐδόκει αὐτοῖς. **ἐπιτηδεῖοις** = φιλικοῖς. **ἐς ξύμβασιν καὶ φιλίαν ἀγαγεῖν τὴν πόλιν** = νὰ προσκαλέσουν εἰς συμβιβασμὸν καὶ φιλικὴν συνεννόησιν τοὺς πολίτας. **καὶ ἀνεῖπεν** = καὶ ὄντως (= καὶ) ἐκήρυξε. **κατὰ τὰ πάτρια** = κατὰ τὰς συνθήκας τῶν προγόνων (καθ' ἃς ἡ Πλάταια ἀνῆκεν εἰς τὴν βοιωτικὴν συμμαχίαν).

3. **ἑξαπιναιῶς** = αἰφνιδιαστικῶς. **πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν** = ἤλθον εἰς συμβιβασμὸν. **τοὺς λόγους** · δηλ. τὰς γενόμενας διὰ τοῦ κήρυκος προτάσεις. **ἄλλως τε καὶ** = καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι. **ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον** = δὲν ἐπείραζαν κανένα. **πράσσοντες δέ πως ταῦτα** = ἐνῶ δέ, τρόπον τινά, διεπραγματεύοντο ταῦτα. **τῷ πλήθει οὐ βουλομένῳ ἦν** = τὸ πλῆθος οὐκ ἐβούλετο. **ἐπιχειρητέα εἶναι** = ἐπιχειρητέον εἶναι. **ἑξαρτύω** = παρασκευάζω. **ἦ** = ὕπως. **ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν** = ὅσον ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις. **φυλάξαντες ἔτι νύκτα** = ἀφοῦ ἐφύλαξαν (ἐπερίμενον), ὥστε νὰ εἶναι ἀκόμη νύξ. **περίοθρον** = ὄρθρος βαθύς. **ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι** (τοῖς Θηβ.) **προσφέροιντο** (οἱ Πλατ.) **καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίνωνται** = ἵνα μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.), ὅτε θὰ ἔχουν περισσότερον θάρρος διὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ (ἵνα μὴ οἱ Θηβ.) εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν (πλεονεκτικὴν) θέσιν μὲ αὐτούς. **ἀλλά... φοβερώτεροι** (οἱ Θηβ.) = ἔχοντες περισσότερον φόβον. **ἦσσοι** ὡς **τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν** = (νὰ) εἶναι κατώτεροι αὐτῶν, ποὺ εἶχον γνῶσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως, (ὁδῶν καὶ παρόδων). **κατὰ τάχος** = ταχέως.

4. **ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς** = συνεπυκνοῦντο. ἦ
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

προσπίπτειεν = όπου κάθε φοράν ἐπετίθεντο. (οἱ Πλ.) **ὄλολυγῆ χρῶ-
μαι** = ἐκβάλλω θρηνώδη φωνήν. **ὕετος** = βροχή. **ἐν σκοτώ καί πληῶ**
= μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν λάσπην. **ἦ** = δι' ὧν. **μηνός**· ἡ νύξ
ἦτο ἀσέληνος, ἐπειδὴ ἦτο τὸ τέλος τοῦ (σεληνιακοῦ) μηνός. **τοῦ μὴ ἐκ-
φεύγειν** = ὥστε νὰ μὴ διαφεύγη κανεὶς· **στυράκιον**· τὸ κάτω μέρος
τοῦ ἀκοντίου. **βάλανος**· σιδηρᾶ ῥάβδος, ἡ ὁποία, εἰσαγομένη εἰς τὴν ὀπὴν
τοῦ μοχλοῦ καὶ τῆς πύλης, δὲν ἄφηνε τὸν μοχλὸν νὰ κινῆται. **ταύτη** =
διὰ τούτου τοῦ μέρους. **αἰσθησις ταχεῖα ἐπεγένετο** (τοῖς Πλ.) =
ταχέως ἀντελήφθησαν τοῦτο οἱ Πλαταιεῖς. **ἄλλη** = εἰς ἄλλο μέρος.
σποράδες = σποραδικῶς. **ἄντικρυς** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. **ἀπει-
λημένους** = ἀποκεκλεισμένους. **ὥσπερ ἔχουσι** = ἀνευ ἀναβολῆς. **πε-
ριῆσαν** = ἔζων. **οὕτως ἐπεπράγεσαν** = αὐτὸ τὸ τέλος εἶχον.

5. **εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη** = ἂν τυχὸν δὲν ἐπῆγγαινε καλὰ ἡ
ἐπιχείρησις. **γενόμενον** = ἐπελθόν. **ἐρρῦή μέγας** = ἐπλημμύρισεν,
ὥστε ἔγινε μέγας. **ἔχομαι ζῶν** = αἰχμαλωτίζομαι. **κατασκευῆ** =
ἅπανσα ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐγκατάστασις, ἐργαλεῖα κλπ. **οἶα... γενο-
μένου** = ἐπειδὴ πράγματι τὸ κακὸν ἐπῆλθεν ἀπροσδοκῆτως ἐν καιρῷ
εἰρήνης. **ὑποτοπέω** = ὑποπτεύω. **ἴσιος** = ὁ συμφώνως πρὸς τὸν θεῖον
νόμον. **τὰ ἔξω... μὴ ἀδικεῖν** = μὴ βλάπτειν τὰ ἔξω, δηλ. τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἀγρούς, κατασκευήν.

9. **ἐπομόσαι φασί** = λέγουν ὅτι ἐπεβεβαίωσαν δι' ὄρκου τοὺς λό-
γους των. **οὐ φασιν** = ἀρνοῦνται. **ἦν τι ξυμβαίνωσι** = ἂν καταλήξουν
εἰς συμφωνίαν τινά. **πρὸς δὲν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες** = μετὰ
τοῦ ὁποίου διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις οἱ προδόται. **ὑπόσπον-
δος** = ὁ ἐξησφαλισμένος διὰ σπονδῶν. **καθίσταντο πρὸς τὰ παρόν-
τα** = ἐκανόνιζον σύμφωνα πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν. **μη-
δὲν νεώτερον ποιεῖν** = μηδὲν νεωτερίζειν = νὰ μὴ κάμνουν κανὲν κα-
κόν. **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **τοὺς ἀχρειοτάτους** = τοὺς καθ' ὄλο-
κληρίαν ἀχρήστους (ἀμάχους, δηλ. γέροντας, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους).

Πλαταιῶν πολιορκία.

(B, 71 - 78)

71. **τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους**· κατ' Ἰούνιον τοῦ τρίτου ἔτους
τοῦ πολέμου, ἦτοι τῷ 429 π.Χ. **οὐκ ἐσέβαλον**· φοβούμενοι τὴν νό-

σον, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἐθέριζε τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν Ἀθηναίους. **καθίσας τὸν στρατὸν** = στρατοπεδεύσας. **ὦν ἔστε** = ἐκ τῶν ὁποίων κατάγεσθε. **ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης** = νὰ ἀναλάβουν μετ' αὐτοῦ, νὰ συμμερισθῶσι, τὸν κίνδυνον τῆς μάχης. Διὰ τούτων ὑπαινίσσεται τοὺς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι μηδίζοντες τότε δὲν ἠθέλησαν νὰ συμμετάσχουν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων. **ἀπεδίδου** = ἔδιδε τὸ προνόμιον (νὰ εἶναι κύριοι τῆς χώρας των) ἢ ὡς τιμητικὴν ὀφειλήν. **ἀμύνω τινί** = βοηθῶ τινα. **τοὺς ὄρκιους γενομένους** = τοὺς ὁποίους ἐπεκαλέσθησαν τότε εἰς τοὺς ὄρκους. **ἡμετέρους ἐγχωρίους** οἱ ἐγχώριοι θεοὶ προστατεύσαντες τοὺς ὑπὲρ τῆς χώρας πολεμήσαντας ἔγιναν θεοὶ καὶ τῶν περὶ τὸν Πausανίαν Λακεδαιμονίων, τῶν πατέρων δηλ. τῶν νῦν ἐπιδρομέων. **δικαιῶ** = κρίνω δίκαιον.

72. **ὑπολαβὼν** = λαβὼν τὸν λόγον. **ξυνελευθεροῦτε**· προστ. = προσπαθεῖτε νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε σὺν ἡμῖν. **αὐτῶν**· δηλ. τῶν ξυνομοσάντων καὶ ὑπ' Ἀθηναίους νῦν ὄντων. **ἧς** = ταύτης δέ, δηλ. τῆς πρὸς ἀπελευθέρωσιν προσπαθείας. **μάλιστα** = πρὸ πάντων. **εἰ δέ μή**· δηλ. βούλεσθε μετασχεῖν· **προκαλοῦμαι τι** = προτείνω τι. **τὰ ὑμέτερα αὐτῶν** = τὰ κτήματά σας. **μηδὲ μεθ' ἑτέρων** = μετὰ μηδετέρων. **ἐπὶ πολέμῳ** = πρὸς πολεμικοὺς σκοποὺς. **οὐκ ἐπιτρέπωσι**· δηλ. νὰ τηρήσουν οὐδετερότητα. **ὡς ἔνορκοι ὄντες** = ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἐνόρκους συμφωνίας. **κατὰ τὸ δέχεσθαι** = ὡς πρὸς τὸ δέχεσθαι. **γῆς ὄρους ἀποδείξατε** = καθορίσατε τὰ σύνορα τῆς χώρας σας. **ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν** = ἀριθμηθῆναι. **μεταχωρήσατε** = ἀπέλθετε. **φορὰν φέροντες** = πληρώνοντες ποσόν τι (ἀπέναντι τῶν προσόδων, τὰς ὁποίας θὰ στερηθῆτε).

73. **ἐν αἰς εἰκὸς ἦν κοιμισθῆναι** = κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἦτο δυνατόν νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἐπιστρέψουν (οἱ Πλαταιεῖς πρέσβεις). **τέμνω τὴν γῆν** = καταστρέφω τὴν χώραν (κυρίως διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ δενδροτομιῶν). **ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ** = πρότερον. **φασί... ἐν οὐδενὶ προέσθαι ὑμᾶς** = λέγουν ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει σᾶς ἐγκατέλειψαν. **περιορῶ** = ἀδιαφορῶ. **ἐπισκήπτω** = παραγγέλλω. **μηδὲν νεωτερίζειν** = νὰ μὴν κάμνετε καμμίαν μεταβολήν.

74. **βουλεύομαι** = ἀποφασίζω. **ἐντεῦθεν δὴ** = τότε.. **ἀνέχεσθαι**· ὀρώντας... πάσχοντας. **ἐς ἐπιμαρτυρίαν καθίσταμαι** = ἐπικαλοῦμαι ὡς μάρτυρας. **ξυνίστορες** = μάρτυρες. **τὴν ἀρχὴν**· ἐπιρ. = κατ' ἀρχάς. **ἐκλιπόντων τὸ ξυγώμοτον** = παραβάντων τὴν μεθ' ὅρκου γενομένην συμφωνίαν. **παρέσχετε εὐμενῆ ἐναγωνίασθαι** = παρέσχετε εὐμενῆ κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἀγῶνα. **εἰκότα** = λογικά. **ξυγνώμονές ἐστε... νομίμως** = συγκατανεύετε, ὅπως, ὅσοι μὲν κάμουν πρῶτοι ἀρχὴν νὰ ἀδικοῦν, τιμωροῦνται διὰ τὴν ἀδικίαν, ὅσοι δὲ νομίμως ἐπιδιώκουν τὴν τιμωρίαν, τὴν ἐπιβάλλουν.

75. **ἐπιθειάζω** = ἐπικαλοῦμαι τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας. **καθίστη ἐς πόλεμον** = παρεσκευάζε πρὸς πόλεμον. **περισταυρόω** = περιφράσσω διὰ πασσάλων. **ἔχουν** (τοῦ χῶω - χώννυμι) = ἐσώρευον χῶμα. **παρῳκοδόμου ἐκατέρωθεν** = ὠκοδόμου παραλλήλως ἐκατέρωθεν τοῦ ἐπισωρευομένου χῶματος. **φορμηδόν** = σταυρωτά. **ἐπὶ πολὺ** = εἰς μεγάλην ἔκτασιν. **φορέω** = ἐπισωρεύω. **ἀνύτειν** = νὰ συντελῆ εἰς τὴν ἀνύψωσιν. **διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας... αἰρεῖσθαι** = διηρημένοι εἰς τμήματα οὕτως, ὥστε ἄλλοι μὲν νὰ μεταφέρουν ὑλικά, ἄλλοι δὲ νὰ τρώγουν καὶ νὰ κοιμῶνται ἤ... ὥστε, ὅταν τὸ ἐν ἐργάζεται, τὸ ἄλλο νὰ ἔχη ἀνάπαυσιν (νὰ ξεκουράζεται). **ξεναγοί**· Λακεδαιμόνιοι ἀποστελλόμενοι ὡς ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια εἶχον καὶ ἰδίους ἀρχηγούς. **τεῖχος** = προτειχισμα, ἢ **προσεχούτο** = ἐκεῖ ὅπου συνεσωρεύετο τὸ χῶμα. **ξύνδεσμος** = μέσον συνδέσεως. **δέρρεις**· (ἢ δέρρις) = ἀκατέργαστα δέρματα. **διφθέραι** = κατειργασμένα δέρματα. **οἰστός** = βέλος. **οὐ σχολαίτερον** = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα. **ἀντανῆι αὐτῷ** = ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτὸ ὑψοῦτο. **διελόντες... γῆν** = ἀφοῦ ἐχάλασαν μέρος τοῦ τείχους, ἐκεῖ ὅπου ἐγίνετο ἡ πρόσχωσις, ἔφερον μέσα (εἰς τὴν πόλιν) τὸ χῶμα.

76. **ταρσοὶ καλάμου** = κοφίνια καλάμενια. **ἐν ταρσοῖς... διηρημένον** = γεμίζοντες μὲ πηλὸν καλάθια ἔρριπτον αὐτὰ μέσα εἰς τὸ σχηματιζόμενον ἀνοιγμα (χάσμα) ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ χῶματος (ὑπὸ τῶν Πλ.). **διαχεόμενον ὑποκ**. τὸ **διηρημένον** = διασκορπιζόμενον. ἢ **γῆ** = ὁ ἄλλος σωρὸς τοῦ χῶματος. **φοροῦμαι** = μεταφέρομαι. **ταύτη** (οὕτω) **ἀποκλήόμενοι**· δηλ τοῦ ἐσφορεῖν τὴν γῆν. **τοῦτο... ἐπέσχον** = ἔθεσαν τέρμα εἰς τὴν προσπάθειάν (των) αὐτῆν. **ξυντακμη-**

ράμενοι = υπολογίσαντες άκριβώς τὸ μέρος, άνωθεν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ἐπιχωμάτωσις. **ὕφειλκον** = εἶλκον κάτωθεν κρυφίως. **ὥστε ἐπιβάλλοντας... τοῦ χώματος** = ὥστε, ἐνῶ ἔρριπτον ἀπ' ἐπάνω χῶμα, ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος κατάρθωνον, ἐπειδὴ κρυφίως τὸ χῶμα ἀπεσύρετο κάτωθεν. **ἰζάνω** = κατακαθίζω. **προσεπεξηῦρον** = πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπενόησαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων. **τὸ κατὰ τὸ χῶμα** = τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν γινομένην ἐπιχώσιν. **ἀπὸ τοῦ βραχέος**· δηλ. ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ὑψωθῆ. **ἐκ τοῦ ἐντὸς** = ἀπὸ τὸ μέσα μέρος. **μηνοειδής** = δρεπανοειδής. **ἐς τὴν πόλιν** = μετὰ τὸν αὐτοῦ βλέπον πρὸς τὴν πόλιν. **ὅπως... ἀντέχοι** = ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ἀντιτείχισμα. **ἐν ἀμφιβόλῳ... γίνεσθαι** = προσβάλλεσθαι πανταχόθεν. **ἐπὶ μέγα κατέσεισε** = ἐκλόνησε εἰς μεγάλην ἔκτασιν (ἢ μεγάλως). **μηχανάς**· ἡ κυριώτερα πολιορκητικὴ μηχανὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ὁ κριός. **ἀνακλάω** = σύρω πρὸς τὰ ἄνω. **κεραία**· ἡ προέχουσα δοκὸς γεράνου. **ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν** = ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων (τῶν δοκῶν), **ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν** = ἐχουσῶν ἐπικλινῆ θέσιν, κεκαμμένων καὶ προεξεχουσῶν (ὅπως αἱ κεραῖαι τῶν ἀτμοπλοίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται αἱ λέμβοι). **ἀνελεύσαντες ἐγκαρσίας** = ἀνελεύσαντες, ὥστε νὰ εἶναι πλάγια. **ρύμη** = μετ' ὀρμῆς **ἀποκαυλίζω** = ἀποκόπτω τὸν καυλόν· ἐνταῦθα δὲ τὸ προέχον ἄκρον τῆς μηχανῆς (τοῦ κριοῦ) **ἐμβολή** = ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ.

77. **τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγένετο** = πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐπιχωματώσεως κατεσκευάζετο τὸ μηνοειδὲς τεῖχος. **ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν** = μετὰ τὰ διατιθέμενα φοβερὰ καὶ κοπιώδη μέσα. **πᾶσαν ἰδέσιν ἐπενόουν** = τὸ πᾶν, κάθε μέσον, ἐσοφίζοντο. **σφίσειν** = ὑπ' αὐτῶν, **ὕλης φακέλους** = δεμάτια ξύλων. **παρέβαλλον** = ἔρριπτον ἄλλα ἐπ' ἄλλων (= παρὰ)· **ἐπιπαρᾶνέω** = ἐπισωρεύω πρὸς τούτοις. **ἐπιπαρᾶνῆσαν... ἐπισχεῖν** = ἔπειτα, ἐκτὸς τούτων, ἐπεσώρευσαν εἰς ὅσον περισσότερον μέρος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πόλεως ἠδύναντο νὰ φθάσουν ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῆς προσχώσεως (ἐνν. ἐξακοντίζοντες). **ἤδη γάρ... ἀνῆκε** = διότι μέχρι τότε ξύλα ξηρὰ (κλάδοι, φύλλα) τριφθέντα ὑπὸ τῶν ἀνέμων μεταξὺ των μόνων τῶν ἀνέδωκαν πῦρ καὶ φλόγα. **ἐντὸς πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι** = ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς πόλεως (ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πυρκαϊᾶς) δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ κανεὶς. **ἐπίφορος** ὁ ἐπὶ τι φέρων, εὐνοϊκός.

78. **διαμαρτάνω τινός** = ἀστοχῶ εἰς τι. **διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον** = διαιρέσαντες τὴν ὄλην ἔκτασιν (περιοχὴν) εἰς τμήματα. **πλινθεύομαι** = κατασκευάζω πλίνθους. **περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς** = κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀρκτούρου· εἶναι δὲ ὁ ἀρκτούρος ἀστὴρ μέγιστος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Βοώτου ἐμφανιζόμενος ἐσπερινὸς μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, πρωινὸς δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Ἐνταῦθα νοεῖται ἢ κατὰ Σεπτέμβριον γινομένη ἐπιτολή. **κατεσκευάσθη** = διωργανώθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ, 20 - 24)

20. **χειμῶνος**· δηλ. τοῦ 428 π.Χ. **τῷ σίτῳ ἐπιλείποντι** = ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. **τιμωρία** = βοήθεια. **ἐπιβουλεύουσιν ἐξελεθεῖν** = ἀποφασίζουσιν νὰ ἐξέλθουν. **ἦν δύνωνται βιάσασθαι** = ἂν δύνανται νὰ τὸ ἐπιτύχουν διὰ τῆς βίας. **πεῖρα** = ἀπόπειρα, ἐπιχειρήσις. **ἀποκνέω τὸν κίνδυνον** = ἐκ φόβου ἀπέχω τοῦ κινδύνου. **πως** = κάπως. **ξυμετρήσαντο ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων** = εὔρον τὸ ὅλον μέτρον (τῶν κλιμάκων) διὰ (καταμετρήσεως) τῶν σειρῶν τῶν πλίνθων. **ἐξαηλιμμένον** = καλῶς (= ἐκ) ἀσβεστωμένον. **λογισμὸς** = ὑπολογισμὸς (τῶν στρώσεων). **οὐ πολὺ ἀπέχοντος** = διότι καὶ ἡ ἀπόστασις (ἀπὸ τοῦ τείχους) δὲν ἦτο μεγάλη, **ἐβούλοντο**· δηλ. ἀναβαίνειν.

21. **πρὸς τε Πλαταιῶν... ἐπίοι** = καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν Πλαταιῶν καὶ ἂν ἴσως κανεὶς ἔξωθεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπήρχετο. **διέχω** = ἀπέχω. **πόδας**· ὁ πούς ἰσοῦται πρὸς 0,30 τοῦ μέτρου περίπου. **μάλιστα** = περίπου, **διὰ δέκα ἐπάλλξεων** = εἰς κάθε δέκα ἐπάλλξεις· αἱ ἐπάλλξεις ἦσαν προμαχῶνες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἀμυνόμενοι προσέβαλλον τοὺς ἐπερχομένους. **διήκω** = φθάνω. **παρὰ πύργου** = ἔξωθεν (πλησίον) τοῦ πύργου. **ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν** = ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτῶν διήρχοντο (ὁσάκις δηλ. στρατιώτης ἤθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἐπάλλξεός τινος εἰς ἄλλην κειμένην πέραν τοῦ πύργου). **μετατέρως** = βροχερός. **ὄντων δι' ὀλίγου** = εὐρισκομένων εἰς μικρὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα. **στεγανός** = ἐστεγασμένος.

22. **παρεσκευάστο**· ἀπροσ. = παρασκευὴ ἐγεγόνει. **τηρήσαν**·
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τες = περιμείναντες. **χειμέριος** = χειμερινός. **περιέχω τινά** = περιβάλλω τινά. **ἀνά τὸ σκοτεινόν** = μέσα εἰς τὸ σκότος. **φόφω δέ...** **τοῦ ἀνέμου** = ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνεμος ἔκαμνε πάταγον καλύπτοντα τὸν ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν κρότον. **διέχοντες** = ἀφήνοντες μεγάλα διαστήματα μεταξύ των. **εὐσταλεῖς τῇ ὀπλίσει** = ἔλαφρῶς ὀπλισμένοι. **τὸν ἀριστερόν...** **ὑποδεδεμένοι** · ὅταν κανεῖς ἔχη γυμνὸν ὑποδήματος τὸν ἓνα πόδα, πατεῖ στερεώτερα εἰς λασπῶδες ἔδαφος. **ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν** = διὰ νὰ βαδίζουν ἀσφαλεῖς εἰς λασπῶδη τόπον. **μεταπύργιον** = τὸ μεταξύ τῶν δύο πύργων διάστημα. **προσέθεσαν** = ἐτοποθέτησαν. **ὁπότε εἶεν...** = ὅταν θὰ ἐπλησίαζον. **καταβάλλω** = ῥίπτω κάτω. **ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων** = ἐνῶ προσεπάθει νὰ πιασθῇ... **ἐκ τοῦμπαλιν** = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. **ὅπως ἦκιστα τὸν νοῦν ἔχοιεν** = διὰ νὰ μὴ προσέχουν καθόλου. **κατὰ χώραν** = εἰς τὴν θέσιν των. **φρυκτοὶ πολέμιοι** = σήματα διὰ πυρῶν δηλοῦντα ἐμφάνισιν πολεμίων. **παρὰνίσχον** (παρὰν-ίσχον) **φρυκτοὺς** = παραλλήλως πρὸς αὐτοὺς ὕψωναν φρυκτοὺς. **φρυκτωρία** = ἡ διὰ πυρῶν μακρόθεν συνεννόησις. **καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο** = καὶ πατήσουν εἰς ἀσφαλὲς ἔδαφος.

23. **ἐν τούτῳ** δηλ. τῷ χρόνῳ. **τὰς διόδους τῶν πύργων** = τὰς πρὸς τοὺς πύργους φερούσας ὁδοὺς. **οἱ μὲν** · δηλ. οἱ ἀναβάντες ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐν ταῖς διόδοις. **οἱ δέ** · δηλ. οἱ λοιποὶ Πλαταιεῖς. **ἀπώσαντες** = καταρρίψαντες (ἵνα μὴ δυσχεραίνεται ἡ ἀνάβασις). **ὁ διακομιζόμενος αἰεὶ** = ὁ ἐκάστοτε ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον. **αὐτοῖς ἐπεφέροντο** = ἐπήρχοντο κατ' αὐτῶν. **ἐς τὰ γυμνά** εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σώματος τὰ μὴ κεκαλυμμένα ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, δηλ. τὰ δεξιὰ. **φθάνουσι...** **διαβάντες** = ἐπρόφθασαν καὶ διέβησαν. **κρύσταλλος...** ὥστε ἐπελθεῖν = κρύσταλλος ὄχι στερεός, ὥστε νὰ πατήσῃ τις ἐπάνω καὶ νὰ περάσῃ. **ἀλλ' οἶος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὕδατώδης μᾶλλον** = ἀλλὰ τοιοῦτος (κρύσταλλος), ὁποῖος συμβαίνει νὰ εἶναι, ὅταν πνέῃ ἀπηλιώτης ἢ βορρᾶς ὕδατώδης μᾶλλον (ἢ βέβαιος = στερεός) · **νύξ ὑπονιφομένη** = νύξ, καθ' ἣν χιονίζει σιγὰ σιγὰ (ἀλλ' ἀδιακόπως). **διάφευξις** = φυγή.

24. **Ἀνδροκράτης** · ἥρωσ τιμώμενος ἐν Πλαταιαῖς, τοῦ ὁποίου τὸ μνημεῖον ἦτο ἔξω τῶν τειχῶν. **νομίζοντες...** **τραπέσθαι** = νομίζω
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζοντες, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποπτεύσουν (οἱ Πελ.) ποσῶς, ὅτι (οἱ Πλατ.) ἐτράπησαν (ἐπῆραν) ταύτην τὴν ὁδόν. **τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν διώκοντας** = ἀκολουθοῦντας ἐν τῇ διώξει τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. **λαβόμενοι τῶν ὄρων** = ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ βουνά· **ἀπετράποντο** = ἐγύρισαν ὀπίσω. **κατὰ χώραν ἐγένοντο** = ἐπανῆλθον εἰς τὰς θέσεις των. **ὡς οὐδεὶς περίεστι** = ὅτι δὲν ἐσώθη κανεὶς. **ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς** = ἐζήτουν νὰ κάμουν σπονδὰς, διὰ νὰ σηκώσουν καὶ θάψουν τοὺς νεκρούς.

Πλαταιέων παράδοσις

(Γ, 52)

52. **εἰρημένον ἦν** = εἶχε δοθῆ ἐντολή. **εἰ... ξυγχωροῖεν** = ἐὰν ἐγίνετο ἀμοιβαία παραχώρησις. **ἀποδίδομαι** = δίδω ὀπίσω. **μὴ ἀναδοτος εἶη** = μὴ δοθῆ ὀπίσω. **παρὰ δίκην** = παρὰ τὸ δίκαιον. **ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ** = ἐν ἐσχάτῃ ἀδυναμίᾳ, τελείως ἐξηνητλημένοι. **ἐπικαλοῦμαι** = προσκαλῶ. **ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσὶ**· οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τῆς ἐρωτήσεως ἔθεσαν πρὸ διλήμματος τοὺς Πλαταιεῖς, διότι, ἂν ἀπαντήσουν οὗτοι ὅτι τοὺς εὐηργέτησαν, θὰ τοὺς ἀντιταχθῆ ὅτι ψεύδονται, ἐφ' ὅσον ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δὲ εἶπουν ὄχι, τότε θὰ καταδικασθοῦν κατὰ τὴν ὁμολογίαν των. **προτάξαντες σφῶν αὐτῶν** = ἀφοῦ ὤρισαν τοὺς συνηγόρους των.

Δημηγορία Πλαταιέων

(Γ, 53 - 59)

53. **οὐ τοιάνδε... δίκην ὑφέξειν** = ὅτι δὲν θὰ ὑποστῶμεν τοιαύτην δίκην (οἷαν δηλ. ὑπέχομεν διὰ τοῦ ἐρωτήματος· πρβλ. Γ, 42,4). **οἰόμενοι... ἡγούμενοι**· αἱ μετοχαὶ αὗται περιέχουν τοὺς λόγους, διὰ τὴν πιστεύσαντες... τὴν παράδοσιν ἐποίησάμεθα. **δεξάμενοι = εἰ δεξαίμεθα**, ἀπόδοσις δὲ τό : **τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι** = θὰ ἠμπορούσαμεν πρὸ πάντων νὰ εὕρωμεν τὸ δίκαιόν μας. **ὥσπερ καὶ ἐσμέν**· δηλ. οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς. **ἐν δικασταῖς γενέσθαι** = νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον δικαστῶν. **ἀμφοτέρων** δηλ. νομιμωτέρας δίκης καὶ δικαίων δικαστῶν **τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι** = ὅτι ὁ ἀγὼν εἶναι περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. **κοινὸς** = δίκαιος, ἀμερόληπτος. **τεκμαιρόμενοι, οὐ προγεγενημένης** = συμπεραίνοντες

ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διευτυπώθη πρότερον κατηγορία. λόγον ἠτησάμεθα· δηλ. τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσωμεν (πρβλ. Γ, 52), τὸ τε ἐπερώτημα βραχὺ (= σύντομον) ὄν· αἰτ. ἀπόλυτος ἀναφ. εἰς τὸ τεκμαιρόμενον· ᾧ (δηλ. ἐπερωτήματι) ἀποκρίνασθαι... γίνεταί = πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπερώτημα ἡ ἀληθὴς ἀπόκρισις ἀποβαίνει ὀλεθρία (εἰς τὸν ἀποκρινόμενον)· τὰ δὲ ψευδῆ· δηλ. ἀποκρίνασθαι. ἔλεγχον ἔχει = ἀποδεικνύεται (ψευδῆς)· πανταχόθεν ἄποροι καθεστῶτες = ἐπειδὴ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐρισκόμεθα εἰς ἀμηχανίαν. ὁ μὴ ῥηθῆεις λόγος = τὸ μὴ ῥηθῆναι λόγον = ἡ σιωπή. τοῖς ᾧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι = δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν (= αἰτίαν) τῶν εὐρισκομένων εἰς τοιαύτην κατάστασιν (εἰς τὴν θέσιν μας). πρὸς τοῖς ἄλλοις = ἐκτὸς τῶν ἄλλων δυσχερειῶν. ἡ πειθῶ = τὸ πείσαι ὑμᾶς = ἡ δύναμις τοῦ πείθειν. ἀγνώτες ὄντες ἀλλήλων (ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς) = ἐὰν ἤμεθα ἄγνωστοι μεταξύ μας. ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια = ἐπεσενεγκόντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν = προσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριόν σας (= εἰς) πρὸς ὑπεράσπισίν μας (= ἐπὶ) ἀποδείξει. ἀπειροί ἦτε = δὲν ἐγνωρίζετε. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ... = δέδιμεν μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσοῦς εἶναι τῶν ὑμετέρων = καὶ φοβούμεθα οὐχὶ μήπως ἐκ τῶν προτέρων καταδικάσαντες τὰς ὑπηρεσίας ἡμῶν ὡς κατωτέρας τῶν ἰδικῶν σας. Ἐννοοῦνται αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς οἱ Πλαταιεῖς παρέσχον ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ. ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε· δηλ. τὸ ἡσσοῦς εἶναι = θεωρῆτε αὐτὸ ὡς κατηγορίαν ἡμῶν. ἄλλοις (δηλ. τοῖς Θεβαίοις) χάριν φέροντες = χαριζόμενοι = πρὸς εὐχαρίστησιν ἄλλων. ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα = (μήπως) εἰσαγώμεθα εἰς κρίσιν προκαποφασισμένην, εὐρισκώμεθα πρὸ εἰλημμένης ἀποφάσεως.

54. παρεχόμενοι ἄ... διάφορα = ἀναφέροντες τὰς δικαιολογίας (λόγους), τὰς ὁποίας ἔχομεν ὡς πρὸς τὰς διαφορὰς ἡμῶν με τοὺς Θεβαίους. εὐ δεδραμένα = αἱ εὐεργεσίαι. γὰρ = δηλαδή. πρὸς τὸ ἐρώτημα· ἢ πρὸς σημ. ἀναφορὰν. φαμέν γὰρ... εἰ ὡς πολεμίου ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὐ παθόντας = ἀποκρινόμεθα ὅτι, ἐὰν μὲν ἐρωτᾶτε ἡμᾶς ὡς ἐχθρούς σας, δὲν ἔχετε ὑμεῖς ἀδικηθῆναι, ἐὰν δὲν εὐηργετήθητε ἀπὸ ἡμᾶς. αὐτοὺς = ὑμᾶς αὐτούς. τὰ δὲ ἐν εἰρήνῃ· εἰς τὸ ἀγαθοὶ = ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν διαγωγὴν ἡμῶν ἐν τῇ εἰρήνῃ· ἀγαθοὶ γεγενήμεθα = ἔχομεν δειχθῆναι γενναῖοι, ἐντιμοὶ, ἀμεμ-

πτοι. νῦν (= ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ)· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τότε (= ἐν τοῖς Μηδικοῖς)· **ξυνεπιθέμενοι** = μεθ' ὑμῶν ἐπιθέμενοι. **ἐς ἐλευθερίαν** = ἵνα διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν. **μόνοι Βοιωτῶν**· δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ κατὰ γράμμα, διότι πλὴν αὐτῶν καὶ οἱ Θεσπιεῖς κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ οἱ Ἀλιάρτιοι κατὰ τὸν Πausανίαν ἔλαβον μέρος. **μάχη** = κατὰ τὴν μάχην. **Πausανία**· ὁ Π. ἦτο ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς. **παρὰ δύναμιν** = ὑπὲρ δύναμιν **δτε περ δὴ** = καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν. **περιέστη τὴν Σπάρτην** = ἔστη περὶ τὴν Σπάρτην = κατέλαβε τὴν Σπ. **ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων**· βραχυλογ. = ἀποστάντων καὶ ἀποχωρησάντων, **σεισμόν**· τὸν γενόμενον τῷ 464 π.Χ. Ὡς γνωστόν, οἱ Σπαρτιαῖται τόσοσιν πολὺ ἐφοβήθησαν ἐκ τῆς ἀποστασίας τῶν Εἰλώτων, ὥστε ἔστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Περικλείδαν ζητοῦντες βοήθειαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Κίμωνα. **οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν** = δὲν εἶναι δίκαιον νὰ λησμονῆτε.

55. **τοιούτοι ἠξιώσαμεν εἶναι** = ἐθεωρήσαμεν πρέπον νὰ εἴμεθα τοιούτοι. **ἐβιάσαντο** = μετεχειρίσθησαν βίαν καθ' ἡμῶν. Τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος εἶναι ἀληθές, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδ. VI, 108. **Πιεζόμενοι** δηλ. τότε οἱ Πλαταιεῖς ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμ., ἀλλ' οὗτοι παρέπεμψαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀθην. ὡς κατοικοῦντας πλησίον. **ἐκπρεπέστερον** = ἔξω τοῦ πρέποντος, ἀσύνηθες πάθημα. **ἐμελλήσατε**· δηλ. πείσεσθαι. **εἰ** = ὅτι. **οὐκ ἠδικοῦμεν** = δὲν ἡμεθα ἔνοχοι ἀδικίας. **ἀπωκνεῖτε** = ἐδιστάζετε. **καλὸν** = ἐντιμον. **ἄλλως τε καὶ** = καὶ πρὸ πάντων. πολιτείας (= ἰσοπολιτείας) **μετέλαβε**· ἐνταῦθα λέγει ὁ Θουκυδίδης ὅτι οἱ Ἀθην. εἶχον δώσει προηγουμένως εἰς τοὺς Πλαταιεῖς ἰσοπολιτείαν, ἥτις συνίστατο εἰς τὸ ὅτι πᾶς πολίτης, ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν μετοικῶν, ἐγένετο μόνιμος πολίτης ταύτης, εἰς ἣν μετώκει. **παραγγελλόμενα**· δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. **ἃ δὲ ἑκάτεροι... τῆς συμμάχους** = ὅσα δὲ ἑκάτεροι (ὑμεῖς καὶ οἱ Ἀθην.) ὡς ἡγεμόνες τῶν συμμάχων παραγγέλλετε εἰς αὐτοὺς. **οἱ ἐπόμενοι**· δηλ. ἑκατέρους. **ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα** = ἐπὶ τὰ ἄδικα.

56. **τὸ τελευταῖον**· ἐνν. ὃ ἠδίκησαν = τὴν τελευταίαν ἀδικίαν **ἐν σπονδαῖς**· ἐνν. τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. **ἱερομηνία** (ἱερά Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μήνη = σελήνη) ἐορτάσιμος ἡμέρα. Εἶχον δὲ οἱ Πλαταιεῖς ἱερομηνίαν, διότι οἱ Θηβ. τοὺς ἐπετέθησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνός. **ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα**· ἐν τούτοις οἱ Πλ. εἶχον κάμει συμφωνίαν πρὸς τοὺς εἰσελθόντας Θηβαίους (πρβλ. Γ, 66,2 καὶ Β, 2, 1). **κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα** = κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γενικῶς συνήθειαν. **δσιον** = δίκαιον. **εἰ γάρ... λήψεσθε** = διότι, ἐὰν κρίνετε τὸ δίκαιον ἀποβλέποντες εἰς τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν καὶ τὴν ἔχθραν ἐκείνων (τῶν Θηβ.) **φανεῖσθε** = δεῖξετε ὑμᾶς αὐτούς. **τότε**· δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. **εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι** = ἂν ἴσως ἔχη γίνεαι σφάλμα. **ἀντιθεῖναι** = ἀντιπαραβαλεῖν. **μείζω πρὸς ἐλάσσω** = μεγαλύτεραν (τὴν προθυμίαν) ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μικρότερον σφάλμα. **ἐπηνουῶντό τε μᾶλλον... πράσσοντες** = οἱ μὴ ἐπιδιώκοντες (ὡς οἱ Θηβ.) ὑπὲρ ἑαυτῶν ἄνευ κινδύνων τὰ συμφέροντά των σχετικῶς μὲ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων (πρὸ τοῦ ἐπερχομένου ἐχθροῦ). **τολμᾶν τὰ βέλτιστα** = μετὰ τόλμης πράττειν τὰ βέλτιστα (ὡς ἔπραξαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐρημώσαντες τὴν πόλιν των). Παρατηρητέα ἡ ἀντιστοιχία : ἐθέλοντες τολμᾶν — πράσσοντες, μετὰ κινδύνων — ἀσφαλεία, βέλτιστα — ξύμφορα ὧν = ἐκ τούτων (τῶν μετὰ κινδύνων περὶ τῶν βελτίστων ἀγωνισαμένων). Διότι οἱ Πλ. κατὰ τὰ Μηδικὰ προτιμήσαντες τὰ βέλτιστα κατέλιπον τὴν πόλιν των νὰ τὴν πυρπολήσουν οἱ Πέρσαι. (πρβλ. Γ, 57, 3). **ἐς τὰ πρῶτα** = τὰ μέγιστα. **ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς**· εἰς τὸ διαφθαρῶμεν = διὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργείας (διότι δηλ. ἐπροτιμήσαμεν τὸ ὀρθὸν τοῦ συμφέροντος). **δικαίως** = κατὰ τὸ δίκαιον. **κερδαλέως** = κατὰ τὸ συμφέρον μας. **καίτοι χρῆ... καθίστηται** = ἀλλ' ὅμως κρίνοντες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων πρέπει νὰ φαίνεσθε, ὅτι ἔχετε σταθερὰν γνώμην καὶ νὰ μὴ νομίσετε, ὅτι (τὸ πραγματικὸν) συμφέρον ὑμῶν εἶναι ἄλλο τι παρά, ὅταν καὶ τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν ρυθμίζεται ὠφελίμως, ἐνῶ τηρεῖτε πάντοτε πιστῶς πρὸς τοὺς ἀνδρείους συμμάχους τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἀνδρείαν των· ἦτοι ὁ συμβιβασμὸς τῆς ἐκάστοτε ὠφελείας ὑμῶν μὲ τὴν σταθερὰν εὐγνωμοσύνην τῶν γενναίων συμμάχων, (τοῦτο εἶναι τὸ πραγματικὸν συμφέρον). Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτελοῦν εἶδος μομφῆς κατὰ τῶν Λακ., οἱ ὅποιοι μετέβαλον γνώμην.

57. **προσ** (= προσέτι) **σκοποῦμαι** = σκέπτομαι. **ἀνδραγαθία** = γενναιοφροσύνη· ἐνταῦθα = χρηστότης, τιμιότης. **εἰ γνῶσεσθε μὴ τὰ**

εικότα = ἐὰν θὰ ἀποφασίσετε ὄχι δίκαια. γάρ· αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμενα « ὄρατε ὅπως ». **οὐκ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην** = δὲν θὰ ἀποφασίσετε ἐν κρυπτῷ. **ἐπαινούμενοι... μεμπτῶν** = διότι καὶ οἱ κρίνοντες ἐπαινοῦνται καὶ οἱ κρινόμενοι δὲν εἶναι ἀξιόμεμπτοι· ἤτοι θὰ δικάσετε ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι κατέχομεν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὸν ἑλλην. κόσμον διὰ τὰς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὑπηρεσίας ἡμῶν. **οὐκ ἀποδέξωνται** = μέμφονται = δὲν θὰ ἐπικροτήσουν. **αὐτοὺς** = ὑμᾶς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) **ἀμείνους**· δηλ. ἡμῶν τῶν Πλαταιέων. Τοῦτο ἐλέχθη μετὰ τινος κολακείας. **ἐπιγῶναι** = γῶναι καθ' ἡμῶν (= ἐπὶ). **οὐδέ**· δηλ. ἀποδέξωνται. **ἱεροῖς κοινοῖς**· ἐνοοῦνται οἱ ναοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὀλυμπία καὶ Δελφοῖς, ἐνθα συνήθως ἀνέθετον οἱ νικηταὶ ἀπὸ τοῦς ἡττηθέντας ἀναθήματα. **τρίποδα**· τὸν ἀφιερωθέντα εἰς τοὺς Δελφούς μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ὑπὸ τοῦ Πausανίου. **πανοικεσία** = οἰκογενειακῶς. **ἐς τοῦτο ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν** = εἰς τοιοῦτον σημειῶν δυστυχίας ἔχομεν φθάσει. **οἵτινες** = ὥστε ἡμεῖς... **ἀπωλλύμεθα**· ἐννοεῖ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ξέρξου μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην (Ἡροδ. IX, 50). **ἐν ὑμῖν... ἡσώμεθα** = ἐνώπιον ὑμῶν (ὡς δικαστῶν) εἵμεθα κατώτεροι. **ἀγῶν** = κίνδυνος. **τότε**· δηλ. πρὶν ἀποφασίσουν νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν εἰς τοὺς Λακεδαιμ. (πρβλ. Γ, 52, 3 καὶ 56, 3). **θανάτου κρινεσθαι** = δικάζεσθαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. **περιώσμεθα... ἀτιμώρητοι** = μετὰ πολλὰς προσβολὰς τῆς τύχης (= περὶ) κατηντήσαμεν τέλος ἐξ ὄλων τῶν Ἑλλήνων ἡμεῖς οἱ Πλ. ἐρημοὶ καὶ ἀβοήθητοι (ἀπροστάτευτοι). **τότε**· δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. **βέβαιοι** = σταθεροί.

58. **καίτοι... ἀξιοῦμεν** = καὶ ὅμως (ἂν καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν προστασίαν εἶναι ἀσθενής) ἰκετεύομεν. **ξυμμαχικῶν γενομένων** = οἵτινες ἐγιναν ἐφοροὶ (προστάται) τῆς ὑμετέρας συμμαχίας· δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά, ὅτε ὁ Πausανίας ἐπικαλεσθεὶς εἰς βοήθειαν τοὺς ἔχοντας τὴν Πλαταικὴν γῆν θεοὺς ἐνίκησε τοὺς Μήδους. **καὶ ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας** = καὶ τῆς ἀνδρείας, τὴν ὁποίαν ἐδείξαμεν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. **τὴν δωρεάν... πρέπει** = (ἰκετεύομεν) νὰ ἀπαιτήσητε πρὸς ἀνταμοιβὴν ἡμῶν (ἀντὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν) παρ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.) νὰ μὴ φονεύετε ἐκείνους, τοὺς ὁποίους δὲν ἀρμόζει εἰς ὑμᾶς (νὰ φονεύετε). **σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχροῦς κομίσασθαι** (= κομίσαι ὑμῖν αὐτοῖς) **χάριν** = καὶ νὰ λάβετε παρ' ἡμῶν ἔντιμον

εὐγνωμοσύνην ἀντί τῆς αἰσχροῦς (ἀτίμου) τῆς παρὰ τῶν Θηβαίων. **κακία** = δυσφημία, κακὸν ὄνομα. **ἀντιλαβεῖν** = ἀντί τῆς ἡδονῆς λαβεῖν. **δύσκληια** = κακὸν ὄνομα. **οὐκ ἐχθροὺς ἡμᾶς τιμωρήσεσθε** = ἡμεῖς, οὐς τιμωρήσεσθε, οὐκ ἐσμεν ἐχθροί. **τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιεῖν** = παρέχειν ἡμῖν ἀσφάλειαν. **πρόνοοῦντες** = ἄν, πρὶν ἀποφασίσετε, λάβετε ὑπ' ὄψιν. **χεῖρας προῖσχομένους** (τοῦ προῖσχω = παρέχω) = τὰς ἑαυτῶν χεῖρας προβάλλοντας, ἰκετεύοντας. **ὁ νόμος τοῖς Ἑλλήσι** = ἡ συνήθεια ἢ καθιερωμένη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. **διὰ παντός** = καθ' ὅλον τὸν πρότερον χρόνον. **θήκη** = τάφος. **ἐσθήμασι**· ἐνδύματα προσεφέροντο εἰς τοὺς νεκροὺς, ἀκόμη δὲ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο προσφιλὲς εἰς αὐτοὺς ζῶντας. **ώραῖα** = ὄριμοι καρποί, τῆς ἐποχῆς. **ἀπαρχαί**· ἦσαν ἡ προσφορά καὶ θυσία τῶν πρώτων καρπῶν. **ἐπιφέρω** = προσφέρω. **ἑμαιχμος** = συμπολεμιστής. **ὀρθῶς** = δικαίως. **τοιούτους** δηλ. φίλους. **τί ἄλλο** δηλ. ποιήσετε. **αὐθένταις** = τοῖς φονεῦσι. Οὕτω λέγονται οἱ Θηβαῖοι ὡς φονεῖς τῶν πατέρων αὐτῶν, διότι εἶχον ταχθῆ μετὰ τῶν Περσῶν καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτῶν. **ἀτίμους γερῶν** = ἐστερημένους τιμῶν. Οἱ Θηβαῖοι, ἐγκαθιστάμενοι ἐν Πλαταιαῖς ὡς φονεῖς τῶν πατέρων, δὲν δύνανται νὰ λατρεύουν αὐτούς. **ὦν νῦν ἰσχουσιν** = ἃ νῦν ἰσχουσιν (ἔχουσιν). **ἐρημοῦτε**· εἰς θέσιν μέλλοντος — ἐρημώσετε. **εἰσαμένων** ἰδρυσάντων. **Τὸ εἰσάμενοι** = ἄορ. τοῦ ἴζω. Εἶναι καθιερωμένος ὅρος ἐπὶ τῶν ἰδρυτῶν τῶν ἱερῶν καὶ ναῶν· ἐφρόντισεν δὲ ὁ Θεοῦκ. νὰ ἐπεξηγήσῃ τὴν λέξιν διὰ τῶν **κτισάντων**, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ἦτο ἀρχαϊκῆ.

59. **οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε** = δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὴν φήμην σας αὐτά. **φείσασθαι** (ληπτέον ἀπολύτως) **δέ... λαβόντας** = νὰ μᾶς λυπηθῆτε διὰ νὰ καμφθῆτε κρῖνοντες τὸ πρᾶγμα μὲ λελογισμένην συμπάθειαν (δηλ. προερχομένην ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας). **ὡς ἀστάθμητον... ξυμπέσοι** = πόσον ὀλίγον δύναται κανεὶς νὰ ὑπολογίσῃ κατὰ τίνος ποτὲ καὶ χωρὶς νὰ πταίῃ (καὶ ἂν δὲν τὸ ἀξίζῃ) θὰ ἐπιπέσῃ ἢ συμφορὰ (ἢ πόσον ἀπροσδιόριστον εἶναι ποῖον θὰ εὕρῃ, ὁ ὁποῖος δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἤξιζε, καὶ πότε θὰ τὸν εὕρῃ ἢ συμφορὰ). **ἡμεῖς τε...** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **ὑμετέρας δόξης**· ὡς δηλ. κινδυνεύει ἢ δόξα ὑμῶν, οὕτως ὑπολείπεται ὑμῖν μόνον ἡ ἰκεσία. **ὡς ἡ χρεία προάγει** = καθὼς ἡ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ. **ἐπιβώμενοι θεοὺς τοὺς ὀμοβωμίους** = ἐπικαλούμενοι τοὺς εἰς τοὺς

αὐτοὺς βωμοὺς τιμωμένους θεοῦς· δηλ. ἐν Ὀλυμπίᾳ. Δελφοῖς. **πεῖσαι τάδε**· ἐκ τοῦ ἐπιβώμενοι· δηλ. φείσασθαι καὶ ἐπικλασθῆναι· **προσφερόμενοι** = προβάλλοντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἡμῶν· **ικέται γιγνώμεθα ὑμῶν τῶν πατρῶν τάφων**· τὸ ὑμῶν ἐκ τοῦ τάφων, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἰκέται = σᾶς καθικετεύομεν καταφεύγοντες εἰς τὴν προστασίαν τῶν τάφων, ἔνθα κεῖνται οἱ πατέρες ὑμῶν. **ἐπικαλούμεθα...** **Θηβαίοις** = ἐπικαλούμεθα τοὺς ἀποθανόντας νὰ μὴ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Θηβαίων. **μετ' αὐτῶν**· δηλ. τῶν κεκμηκότων. **ᾧδε ἔχουσι** = εἰς εὕρισκομένους εἰς τοιαύτην θέσιν. **μετ' αὐτοῦ**· δηλ. τοῦ τελευταῦν· **πρὸ γε τούτου** δηλ. τοῦ παραδοθῆναι. **τῷ αἰσχίστῳ**· διότι ὁ λιμὸς ἐπιφέρει ἄδοξον θάνατον, καθ' ὅσον ἀποθνήσκει τις χωρὶς νὰ πράξῃ τι γενναῖον. **ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας** = εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν (εἰς ἣν δηλ. ἡμεθα πρὸ τῆς παραδόσεως) ἀφοῦ ἐπαναφέρετε. **τὸν ξυντυχόντα...** **ἐλέσθαι** = ἐξορκίζομεν νὰ μὴ παραδοθῶμεν ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, εἰς ἃς παρεδώσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ προηγουμένην διαβεβαίωσιν πίστεως (= ὑμῖν πιστεύσαντες).

60. **πρὸς τὸν λόγον** = ἀπέναντι τῆς πειστικότητος τοῦ λόγου. **προσελθόντες**· δηλ. ἐνώπιον τῶν πέντε δικαστῶν. **ἐνδῶσί τι** = δεῖξουν κάποιαν ὑποχώρησιν. **ἐκείνοις**· δηλ. τοῖς Πλαταιεῦσι· **παρὰ γνώμην** = παρ' ἐλπίδα. **τῆς ἀποκρίσεως** = παρ' ὅσον ἀπῆτει ἢ ἀπόκρισις.

Δημηγορία Θηβαίων

(Γ, 61 - 67)

61. **τοὺς μὲν λόγους** = τούτους τοὺς μακροτέρους λόγους. **οὔτοι**· δηλ. οἱ Πλαταιεῖς. **ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι** = στρέψαντες καθ' ἡμῶν τὸν λόγον. **καὶ μὴ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ (περὶ αὐτῶν) ἠτιαμένων (ὑπὸ τινος) πολλὴν τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο καὶ ἔπαινον (πραγμάτων), ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο** = καὶ δὲν ἔκαμνον ἔξω τῆς ὑποθέσεως μακρὰν τὴν περὶ αὐτῶν ἀπολογίαν καὶ μάλιστα χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς κατηγορήσῃ καὶ ἔπαινον διὰ πράγματα, διὰ τὰ ὅποια κανεὶς δὲν τοὺς ἔψεξε. **πρὸς μὲν τὰ**· δηλ. πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας· **τῶν δέ**· δηλ. τῆς περὶ ἑαυτῶν ἀπολογίας καὶ τοῦ ἐπαινοῦ. **ἡ ἡμετέρα κακία** = ἡ κακία, ἣν νομίζουσιν, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν. Τοῦτο ἐλέχθη μετὰ τινος εἰρωνείας. **δόξα** = φήμη. **διάφορος** = ἐξ ἑσθίου. **ἑμμελείτους**· **ἔσχομεν** = ἐκδιώξαντες ἀν-

θρώπους μιγάδας· ἦσαν δὲ οὗτοι Θραῖκες, Πελασγοί, Ἵαντες. **οὐκ ἤξιουν οὗτοι** = δὲν κατεδέχοντο οὗτοι. **προσηναγάζοντο**· ἔνν. ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι· κυρίως πρὸς τὸ μὴ παραβαίνειν τὰ πάτρια.

62. **τῇ αὐτῇ ιδέᾳ**· εἰς τὸ ἀττικίσαι = μὲ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν. ἐν οἴῳ εἶδει· δηλ. πολιτείας = (ἐν ὁποίῳ) ὁποῖον πολίτευμα ἔχοντες. **κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον** = καθ' ἣν ὅλοι οἱ εὐγενεῖς εἶναι ὁμότιμοι. **ὅπερ ἔστι νόμοις καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον** = τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλως ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὸ ἰδεῶδες καλῶς συντεταγμένης πολιτείας. **ιδίας δυνάμεις... σχήσειν** = ἐλπίζαντες ὅτι θὰ καταστοῦν ἰσχυρότεροι. **τὰ τοῦ Μήδου** = οἱ Μῆδοι. **κατέχοντες ἰσχύι** = κρατοῦντες διὰ τῆς βίας. **ἐπηγάγοντο αὐτὸν** = προσεκάλεσαν τοὺς Μήδους πρὸς τὸ συμφέρον των. **αὐτοκράτῳ** = κυρία ἑαυτῆς. **μὴ μετὰ νόμων** = εὐρισκομένη εἰς ἔκνομον κατάστασιν. **τοὺς νόμους ἔλαβε** = ἀνέκτησεν (ἢ πόλις) τὸ νόμιμόν της πολιτευμα. **καὶ κατὰ στάσιν ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ** = καὶ ἐνῶ κατεῖχον ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων τὸ περισσότερο μέρος αὐτῆς. ἐν **Κορωνείᾳ** πρὸς δυσμὰς τῆς Κωπαίδος. Ἐνταῦθα ἠττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 446 π.Χ. ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, Εὐβοέων κλπ.

63. **ἀξιώτεροι** δηλ. ἡμῶν. **ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ** = διὰ νὰ ἡμπορῆτε νὰ μᾶς ἀποκρούσετε. **οὐκοῦν χρῆν... πρὸς ἡμᾶς** = λοιπὸν ἔπρεπε νὰ προσκαλῆτε αὐτοὺς ὑμεῖς μόνον ἐναντίον μας. **ὑπάρχον γε ὑμῖν**· ἔνν. μὴ ξυνεπιέναι = ἂν καὶ ἦτο εἰς τὸ χέρι σας. **εἴ τι προσήγεσθε** = ἂν τυχὸν ἦναγαζέσθε. **ἐπὶ τῷ Μήδῳ** = κατὰ τοῦ Μήδου. **προβάλλεσθε** = πρὸς προστασίαν σας προβάλλετε. **παρέχειν**· ἔνν. ὑμῖν = ἐπιτρέπειν. **τοὺς μὲν** δηλ. Ἀθηναίους. **τοὺς δέ**· δηλ. Λακεδαιμονίους. **οὐκ ἴσην χάριν ἀνταπέδοτε** = δὲν ἀνταπεδώκατε ἴσην εὐεργεσίαν (ἀλλὰ μείζονα)· ἐκεῖνοι δηλ. σᾶς ἐβοήθησαν ἀδικουμένους, ὡς λέγετε, σεῖς δὲ τοὺς ἐβοηθήσατε ἀδικούντας. **καίτοι τὰς ὁμοίας... ἀποδιδόμενας** = καὶ ὁμῶς τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ τις τὰς ὁμοίας ὑποχρεώσεις εἶναι μᾶλλον ἐπονείδιστον παρά (τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ) τὰς δικαίως ὀφειλομένας, πρὸς ἀδικίαν ὁμῶς (πρὸς τὸ ἕτερου ἀδικῆσαι) ἀποδιδόμενας.

64. **τε** = καὶ οὕτω. **μόνοι**· ἔνν. Βοιωτῶν. **τοῖς μὲν**· δηλ. Ἀθηναίοις· **τοῖς δέ**· δηλ. Θηβαίοις (ἡμῖν) **ἀξιοῦτε ἀφ' ὧν** (ἀπὸ τούτων &) **ἐγένεσθε ἀγαθοί... ὠφελεῖσθαι** = ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὠφε-

λῆσθε διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐκάματε, διὰ τὰ ὠφελήσετε καὶ εὐχαριστήσετε ἄλλους. **ἀλλ' οὐκ εἰκός·** ἔνν., ἔστιν ὠφελεῖσθαι. **ξυναγωνίζεσθε·** προστ. = διαμένετε συναγωνισταὶ καὶ σύμμαχοι. **τὴν τότε ξυνωμοσίαν·** τὴν γενομένην κατὰ τὸν γνωστὸν χρόνον ἔνορκον συμμαχίαν. Πότε ἐγένετο αὕτη ; **ξυγκατεδουλοῦσθε** = σὺν τοῖς Ἀθηναίοις κατεδουλοῦσθε. Οἱ Ἀθηναῖοι βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν συμμάχων τῶν Πλαταιέων κατέλαβον τὴν Αἴγινα. **διεκωλύετε·** δηλ. ἑτέρους καταδουλοῦσθαι αὐτούς, **ἔχοντες τε τοὺς νόμους** = αὐτόνομοί τε ὄντες = μὴ ὑπακούοντες εἰς δυνάστας (ὅπως ἡμεῖς πρβλ. Γ, 62). **τὴν τελευταίαν πρόσκλησιν ἡμῶν ἐς ἡσυχίαν** = ὅτε ἡμεῖς προσεκαλέσαμεν ὑμᾶς εἰς εἰρηνικὴν οὐδετερότητα (πρβλ. Β, 72, 1). **κακῶ** = δουλώσει (τῶν Ἑλλήνων). **ἀνδραγαθίαν προύθεσθε** = ἐδείξατε γενναιότητα. **οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε** = ἀπεδείξατε τώρα ὅτι δὲν ἀνῆκον (δὲν ἦσαν ἴδια) εἰς ὑμᾶς. **ἃ δὲ ἡ φύσις ... ἐς τὸ ἀληθές** = ὅσα δὲ ἡ φύσις ὑμῶν πάντοτε ἐπεθύμει, ἐξελεγχθέντα ἀπεδείχθησαν ἀληθῆ, ἦλθον εἰς τὸ φανερόν. **τοιαῦτα ἀποφαίνομεν** = τοιαύτας ἀποδείξεις προσάγομεν.

65. **ἃ δὲ τελευταῖα** = ὡς πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ ἀδικήματα. **ἡμεῖς αὐτοὶ** = μόνοι, ἀπρόσκλητοι. **τῆς ἔξω συμμαχίας·** δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. **οἱ γὰρ ἄγοντες... τῶν ἐπομένων·** παρωδεῖ τὰ ἐν κεφ. 55, 4 λεχθέντα ὑπὸ τῆν Πλαταιέων: « οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι ἀλλ' οἱ ἄγοντες ». **πλείω παραβαλλόμενοι** = διακυβεύοντες περισσότερα συμφέροντα (ὡς πρῶτοι χρήμασι καὶ γένει). **τοὺς ὑμῶν χείρους... γενέσθαι** = οἱ ἐξ ὑμῶν χειρότεροι νὰ μὴ γίνουσι ἀκόμη χειρότεροι. **τοὺς τε ἀμείνους... ἔχειν** = καὶ οἱ καλύτεροι νὰ τιμῶνται ἀναλόγως τῆς ἀξίας των. **σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης** = περιστελλόντες τὴν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς ὑμῶν. **τῶν σωμάτων ἀλλοτριούντες** = τῶν πολιτῶν στεροῦντες. **ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκείουντες** = συμφιλιώνοντες ὑμᾶς πρὸς τοὺς ὁμοφύλους σας (τοὺς Βοιωτοὺς).

66. **πολιτεύω** = εἶμαι πολίτης. **χωρήσαντες ἔνν. πρὸς ἡμᾶς. εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμεν... πρᾶξαι** = καὶ ἂν τυχὸν ἐφαινόμεθα ὅτι ἐπράξαμεν τι ὁπωσοῦν ἀπρεπές (ἀδικον). **οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἐσελθόντες** = εἰσελθόντες ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ. **ἐν χερσίν** = ἐν τῇ συμπλοκῇ. **κατὰ νόμον τινά** = συμφώνως πρὸς τινὰ νόμον (συνήθεια) **ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἀποδείξεως** = ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐπιπέρας ἐπιπέρας, ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐπιπέρας ἐπιπέρας, ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐπιπέρας ἐπιπέρας.

ίκετεύω. **παρνόμω** = παρὰ τὴν συνήθειαν (τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐφόνεον τοὺς ἰκέτας, πρ.βλ. 67, 6). **πῶς οὐ δεινά εἴργασθε** = πῶς δὲν διεπράξατε ἀπάνθρωπον πράξιν. **τρεῖς ἀδικίας**· δηλ. ὄντα. **ἐν ὀλίγῳ** = ἐν βραχεῖ χρόνῳ. **λυθεῖσα ὁμολογία** = ἡ παράβασις τῆς συνθήκης. **ἡ ψευθεῖσα ὑπόσχεσις** = ἡ ἀθέτησις τῆς ὑποσχέσεως. **ἀντιδοῦναι δίκην** = ἀντὶ τούτων δοῦναι δίκην = κολασθῆναι. **οὐκ ἐνν. τοῦτο γενήσεται** (μὴ ἀντιδοῦναι δίκην). **ἦν τὰ ὀρθὰ γινώσκωσι** = ἂν κρίνωσι δικαίως (οἱ Λακεδ.).

67. **ἐπεξήλθομεν** = ἐξεθέσαμεν λεπτομερῶς. **ἵνα ὑμεῖς μὲν... καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ... τιμωρημένοι** = ἵνα ὑμεῖς μὲν γνωρίζετε ὅτι δικαίως θὰ καταδικάσετε αὐτούς, ἡμεῖς δὲ ὅτι δικαιότεραν ἐκδίκησιν ἔχομεν λάβει δι' ὑμῶν. Οἱ Θηβαῖοι ἔνεκα τῆς ζωηρᾶς τῶν ἐπιθυμίας φαντάζονται ὡς τετελεσμένην τὴν τιμωρίαν. **εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο** = ἂν τυχόν τις καὶ ἐγινε (εἶναι ἡ πραγματική). **ἐπικλασθήτε**· πρβλ. 59, 1. **ζημίας**· ἐνν., αἰτίους εἶναι. **οὐκ ἐκ προσηκόντων** = ὄχι ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτούς (διὰ τὰς προτέρας ἀρετάς). **ὀλοφυρμῶ**· δηλ. αὐτῶν. **οἴκτω**· δηλ. ὑμῶν αὐτῶν. **ἐπιβώμενοι** πρβλ. 58,3. **σφετέραν ἐρημίαν** = τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπομόνωνσιν. **τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην** = τοὺς νέους ἡμῶν (τὸ ἄνθος τῶν πολιτῶν μας), οἱ ὅποιοι ἐφονεύθησαν ὑπὸ τούτων. **ἄγοντες** = πειρώμενοι ἄγειν. **ἐν Κορωνείᾳ**· πρβλ. 62,3. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέρους τοὺς Βοιωτούς. **τὰ ἐναντία** = τὸναντίον. **ἐπίχαρτοι εἶναι** = (εἶναι ἄξιοι), ὥστε νὰ χαίρῃ κανεὶς διὰ τὰ κακά, τὰ ὅποια πάσχουν. **δι' ἑαυτοῦς** = ἐξ αἰτίας τῶν. **πλέον ἢ** = μᾶλλον ἢ, **μίσει ἢ δίκην** = (ὠθούμενοι) ἀπὸ τοῦ μῖσος ἢ ἀπὸ τοῦ δίκαιον. **καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν** = καὶ διότι δὲν τιμωροῦνται καὶ τώρα μὲ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀδίκημά των τιμωρίαν ἀμύνατε τῷ νόμῳ = προστατεύσατε τὸν νόμον. **ὦν** = δι' ὅσα. **καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν** = καὶ μὴ διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπωσθῶμεν προσβεβλημένοι ἐνώπιον ὑμῶν. Διὰ τούτων παρφιδεῖ τοὺς λόγους τῶν Πλατ. ἐν .57, 4. **οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων** = ὅτι δὲν θὰ δικάσετε λόγους ἀλλ' ἔργα. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους ἡσχολοῦντο τότε οἱ Ἀθηναῖοι. **βραχεῖα**· ἐνν. οὔσα. **ἀμαρτανομένων δὲ (τῶν ἔργων)... γίνονται**

= ὅταν δὲ τὰ ἔργα περιέχωσιν ἀμαρτήματα, λόγοι μὲ ὠραίας λέξεις καλλωπισθέντες γίνονται προκαλύμματα αὐτῶν, ἦν κεφαλιώσαντες **διαγνώμας ποιήσισθε** = ἂν διατυπώσαντες περιληπτικὰς ἀποφάσεις διακοινώσῃτε αὐτάς. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὸ βραχὺ ἐπερωτήμα τῶν Λακ. δικαστῶν 52, 4 « εἴ τι Λακ. ἀγαθὸν εἴργασθε ». πρὸς τοὺς **ξύμπαντας** δηλ. ὄχι μόνον πρὸς ἐνόχους. **ἤσσόν τις ἐπ' ἀδίκους ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ** = ὁ καθένας ὀλιγώτερον θὰ καταφεύγῃ εἰς ὠραίους λόγους διὰ νὰ καλύπτῃ ἀδίκους πράξεις.

Πλαταιέων καταδίκη

(Γ, 68)

68. **νομίζοντες... ὀρθῶς ἔξῃν** = φρονοῦντες (καὶ μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῶν Πλαταιέων) ὅτι ὀρθὸν εἶναι νὰ ἐπιμείνουν εἰς τὸ ἐρώτημα. **προείχοντο** = προέτειναν. **κοινούς**· δηλ. εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἐπομένως οὐδετέρους. **κατ' ἐκείνας**· δηλ. τὰς σπονδὰς τοῦ Παυσανίου. **τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσῃ** = διὰ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν αὐτῶν (τῶν Λακ.) **ἔκσπονδοι** = ἀπηλλαγμένοι τῶν δεσμῶν τῆς συνθήκης. Ἦσαν δὲ ἀπηλλαγμένοι οἱ Λακ., διότι οἱ Πλατ. ἀπέρριψαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου γενομένας εἰς αὐτοὺς προτάσεις περὶ οὐδετερότητος (πρβλ. Β, 72 : « καὶ ἔστε μὴδὲ μεθ' ἑτέρων). **ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες** = ὀδηγοῦντες ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἕνα ἕνα χωριστά. **ὁπότε μὴ φαίεν** = ἐὰν δὲν ἔδιδον καταφατικὴν ἀπάντησιν. **ἐξαιρετον ἐποίησαντο** = ἐξήρσαν. **κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι** = ἐξορίστοις ἕνεκα πολιτικῆς στάσεως, **τὰ σφέτερα φρονοῦντες** = λακωνίζοντες. **καθελόντες ἐς ἔδαφος** = κατεδαφίσαντες. **ἐκ τῶν θεμελίων** = ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῶν θεμελίων· διότι τὰ ἰδιωτικὰ οἰκήματα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ πλίνθων πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ καταγώγιον ἅπαν ἦτο ἐκ λίθων. **καταγώγιον**· οἶκημα διὰ τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι ἐπεσκέπτοντο τὸν ναὸν τῆς Ἥρας. **θυρώματα** = κουφώματα. **τοῖς ἄλλοις** = μὲ τὰ ἄλλα ὑλικά. **δημοσιώσαντες** = κηρύξαντες δημοσίαν. **ἀπεμίσθωσαν** = ἔδωκαν ἐπὶ ἐνοικίᾳ. **ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο** = ἀπετράποντο, ἐφάνησαν δυσμενεῖς. **σχεδὸν δέ τι...** ἕνεκα = καὶ σχεδὸν καθ' ἑλὴν αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν οἱ Λακ. ἐφάνησαν τόσοσιν δυσμενεῖς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς ἕνεκα τῶν Θηβαίων.

II. ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία

(Γ, 1 - 18)

1. **θέρους ἐνν.** τὸ θέρος τοῦ 428, τετάρτου ἔτους τοῦ πολέμου· **ἄμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι** = ὅτε ὁ σῖτος ἦτο ὄριμος πρὸς θερισμόν, ἦτοι περὶ τὸ τέλος τοῦ σημερινοῦ Μαΐου. Διατὶ ἔκαμνον τὸν Μάϊον τὰς εἰσβολὰς ; **ἐγκαθεζόμενοι** = ἐν αὐτῇ (μονίμως) στρατοπεδεύσαντες. **εἰώθεσαν ἐνν. γίγνεσθαι.** **δη παρείκοι** = ὅπου τοὺς ἤρχετο βολικά. **προεξίοντες τῶν ὄπλων** = ἐξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου καὶ προχωροῦντες ἀπ' αὐτοῦ. **οὐ εἶχον τὰ σιτία** = ἐφ' ὅσον χρόνον εἶχον τροφάς. **διελύθησαν κατὰ πόλεις** = διαλυθέντες ἤλθον ἕκαστοι εἰς τὰς πόλεις των.

2. **Μήθυμνα πόλις τῆς Λέσβου ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους.** **τῶν λιμένων τὴν χῶσιν...** **ἔδει ἀφικέσθαι** = ἐπερίμεναν νὰ τελειώσῃ τὸ κλείσιμον τῶν στομίων τῶν λιμένων καὶ νὰ φθάσουν ὅσα ἐχρειάζοντο ἐκ τοῦ Πόντου. **διάφορος** = ἐχθρός. **πρόξενοι** · οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ ἀναλαμβάνοντες τὰς ὑποθέσεις ξένης πόλεως, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται, ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἰδικήν των χώραν, ἀπέλαυνον τῆς προστασίας καὶ τῆς συνδρομῆς των πρὸς διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεών των· κατὰ ἀνάλογον πρὸς τοὺς σημερινοὺς πρεσβευτάς. **ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ** = ἐξαναγκάζουν τοὺς Λεσβ. (τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς χωρίοις) νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Μυτιλήνην. **καὶ τὴν παρασκευὴν...** **ἐπέιγονται** = ἐπισπεύδουν τὴν προετοιμασίαν των. **ξυγγενῶν** · ἦσαν ὅλοι Αἰολεῖς. **ἤδη** = ἐν τάχει, εὐθύς.

3. **ἄρτι καθισταμένου** = ὁ ὁποῖος μόλις εἶχεν ἀρχίσει. **μέγα ἔργον** = ἐπικίνδυνον πρᾶγμα. **Λέσβον προσπολεμώσασθαι** = νὰ καταστήσουν τὴν Λέσβον πολεμίαν πρὸς τοὺς ὑπάρχουσι πολεμίους. **ἀκέ-**

ραιο = ἀβλαβής, **μείζον μέρος**... **εἶναι** = ἀποδίδοντες μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐπιθυμίαν νὰ μὴ εἶναι ἀληθῆ (ἢ εἰς τὰς καταγεγελίας). **τὴν ξυνοίκισιν διαλύειν** = νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὴν συνοίκισιν (νὰ ἀποστείλουν εἰς τὰ ἴδια τοὺς μετακομισθέντας εἰς τὴν πόλιν). **Μαλδοεῖς**· ἐπιθ. τοῦ Ἀπόλλωνος (ἴσως ἐκ τοῦ μᾶλον = μῆλον = πρόβατον), διότι ἦτο ἀγροτικὸς θεός. **ἄφρω** = αἰφνιδίως. **ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πείρα**· ἐνν. εὐ ἔχει = ἂν μὲν ἐπιτύχη ἢ ἀπόπειρα, ἔχει καλῶς. **κατὰ τὸ ξυμμαχικόν** = συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ τῆς συμμαχίας ὑποχρεώσεις. **ἐς φυλακὴν ἐποίησαντο** = ἔθεσαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. **Γεραιστός**· ἀκρωτήριον, λιμὴν καὶ πόλις τῆς Εὐβοίας. **ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν** = εὐρῶν φορτηγῶν πλοῖον ἑτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν. **πλῆ χρησάμενος** = πλεύσας μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον. **τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν**... ἐφύλασσον = ὅλα τὰ ἄλλα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ τείχη καὶ τοὺς λιμένας ἐφύλασσον, ἀφοῦ τὰ ἡμιτελῆ ἔφραξαν.

4. **τὰ ἐπεσταλμένα** = τὰ προσταχθέντα. **λόγους ἤδη προσέφερον** = τώρα πλέον (ἐν τῇ ἀνάγκῃ) ἐπρότειναν διαπραγματεύσεις. **παρραυτικά** = πρὸς τὸ παρόν. **ὁμολογία τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι** = νὰ ἀπομακρύνουν ἀφ' ἑαυτῶν μὲ ἐπιεικεῖς τινας ὄρους. **ἀνακωχῆ**· ὅπως καὶ σήμερον. **οἱ διαβάλλοντες** = οἱ καταδόται. **ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων** = διότι δῆθεν αὐτοὶ δὲν θὰ διαταράξουν τὰς συμμαχικὰς σχέσεις. **οὐ γὰρ ἐπίστευον**... **προχωρήσειν** = διότι δὲν ἤλπιζον, ὅτι θὰ ἐπιτύχουν αὐτά, πού ἐπερίμεναν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. **ταλαιπώρως** = μὲ κόπον. **διὰ τοῦ πελάγους**, δηλ. μὴ προσορμιζόμενοι εἰς νήσους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρεῖχεν ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν εἰς τὰ πλοῖα. **αὐτοῖς ἔπρασσον** = διεπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν.

5. **Ἰμβριοι καὶ Λήμνιοι**· διότι οὗτοι, κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων ὄντες, ἦσαν πιστοὶ εἰς αὐτούς. **ὀλίγοι τινές**· ἴσως οἱ Τενέδιοι, διότι ὑπώπτευον τοὺς Μυτιληναίους. **ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον**· δηλ. τὸ ἐν Μαλέα. **οὔτε ἐπηύλισαντο** = οὔτε διενυκτέρευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. **ἐκ Πελοποννήσου**... **κινδυνεύειν** = διότι ἤθελον νὰ διεξάγουν τὸν ἀγῶνα μαζὶ μὲ τὴν Πελοποννησιακὴν βοήθειαν καὶ μὲ ἄλλην δύναμιν, ἐὰν ἀπὸ κανέν μέρος προσήρχετο. **φθάσαι τὸν ἐπίπλου** = νὰ φθάσουν πρὸ τῶν ἐπερχομένων πλοίων.

6. **ἐπιρρωσθέντες** = λαβόντες θάρρος. **οὐδὲν ἰσχυρὸν** = οὐδε-

μίαν σοβαράν αντίστασιν. **περιορισσόμενοι** = ἀποκλείσαντες διὰ πλοίων. **τοὺς ἐφόρμους ἐποιοῦντο** = ἐφόρμουν, ἤτοι ἔχοντες τὰ πλοῖα ἡγκυροβολημένα πλησίον τῶν λιμένων ἀπέκλειον αὐτούς· **τῆς θαλάσσης... εἶργον τοὺς Μυτιληναίους** = ἀπέκλειον τῆς θαλάσσης τοὺς Μυτ. ὥστε νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν αὐτήν. **ναύσταθμον πλοίων** = πλεονασμὸς = ναύσταθμος. **ἀγορὰ** = τόπος ἀγορᾶς. **τὰ περὶ Μυτ...** οὕτως ἐπολεμεῖτο = ὁ περὶ τὴν Μυτ. πόλεμος τοιοῦτοτρόπως διεξήγετο.

8. ἐπὶ τῆς πρώτης νεώσ· ἰδὲ Γ, 4. **Ὀλυμπιάζε παρεῖναι**· ἐκεῖ ἐπ' εὐκαιρία τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων θὰ παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμ. καὶ θὰ συνεζήτουν μετ' αὐτῶν οἱ Σπαρτιᾶται. **Δωριεὺς Ῥόδιος**· υἱὸς τοῦ περιφήμου Ὀλυμπιονίκου Διαγόρου. **ἦν δὲ Ὀλυμπιάς**. ἦτο ἡ 88ῃ Ὀλυμπιάς, ἤτοι 428 π.Χ. **κατέστησαν ἐς λόγους** = συνῆλθον εἰς σύσκεψιν.

15. **τοῖς δύο μέρεσι**· τὸ ἄλλο τρίτον ἔμενον, ἵνα φυλάττη ἐκάστην πόλιν. **ἄλκους**· ὄργανα, διὰ τῶν ὀπείων τὰ πλοῖα εἴλκοντο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἡ ὑπερνεώλκησις πλοίων διὰ τῶν ἰσθμῶν ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. **ὑπεροίσοντες**· δηλ. τὰς ναῦς = ἵνα μεταφέρουν τὰ πλοῖα (ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ εἰς τὸν Σαρωνικόν). **ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν** = ἤσυχολοῦντο μετ' τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. **ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν** = ἐν ἀπροθυμίᾳ εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

16. **αὐτούς**· τοὺς Λακ. **διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν** = διότι ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀσθενεῖς, ἀνισχύρους. **ἀναγαγόντες** = ἀναγαγόμενοι = ἀποπλεύσαντες. **ἢ δοκοῖη αὐτοῖς** = εἰς ὅποιον μέρος ἐνόμιζον αὐτοὶ κατάλληλον. **πολὺν τὸν παράλογον** = ἐντελῶς ἀπροσδόκητα. Διότι οἱ Ἀθην. παρὰ τὰς πληροφορίας τῶν Μυτιλ. ἐν 13, 4 ἐνίσχυσαν τοὺς στόλους των εἰς τὰ διάφορα μέρη. **ἄπορα νομίζοντες** = νομίζοντες ἀκατόρθωτα. **περιοικίδα**· = τὴν χώραν τῶν περιοίκων ἐν τῇ Λακωνίᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ. **ἐπ' οἴκου** = οἴκαδε. **ὅ τι πέμψουσι** = ἵνα τοῦτο πέμψουσι.

18. **ὡς προδιδομένην** = νομίζοντες ὅτι διεξήγοντο συνεννοήσεις ἐν τῇ πόλει (Μηθύμνη) περὶ παραδόσεως αὐτῆς. **ἐπίκουροι**· δηλ. οἱ μισθοφόροι (πρβλ. Γ, 2, 2). **οὐ προυχῶρει, ἢ προσεδέχοντο** = δὲν ἐπήγαιναν καλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἐπερίμενον. **Ἄντισσα, Πύρρα,**

Ἔρεσος· ἰδὲ χάρτην τῆς Λέσβου εἰς τὸ τέλος. **καταστησάμενοι βεβαιότερα** = καταστήσαντες πρὸς τὸ συμφέρον των ἀσφαλέστερα. **κρατύναντες** = ἐνισχύσαντες. **ἐκβόηθεια** = ἔξοδος ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). **πληγέντες** = κατὰ κράτος ἠττηθέντες. **οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες** = οἱ ἴδιοι (δηλ. οἱ ὀπλίται) πλεύσαντες καὶ ὡς κωπηλάται. **ἔστιν οὖ** = εἰς τινὰ μέρη. **καρτερά** = ὀχυρὰ σημεῖα.

**Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.
Μυτιληναίων παράδοσις.
(Γ, 25 - 33)**

25. **κατὰ χαράδραν** = διὰ χαράδρας. **ἢ ὑπερβατὸν ἦν** = ὅπου ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερβαθῇ (πατηθῇ) τὸ τεῖχος. **προέδροις** = τοῖς ἀρχουσι τῶν Μυτιληναίων. **ἦσσαν εἶχον τὴν γνῶμην ὥστε ξυμβαίνειν** = ἦσαν ὀλιγώτερον διατεθειμένοι νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

26. **ἄρχοντα προστάξαντες** = διορίσαντες ἄρχοντα. **ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι** = περιπίπτοντες εἰς σύγχυσιν λόγῳ τῆς συνδυασμένης ἐπιθέσεως. **ὅπως ἦσσαν ἐπιβοηθήσωσι** = ἵνα μὲ μικροτέραν ἰσχὺν (δύναμιν) σπεύδουν πρὸς καταδίωξιν (τῶν 40 πλοίων). **Κλεομένης**· υἱὸς τοῦ Πausανίου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς. **ὑπὲρ Πausανίου** = ὡς ἐπίτροπος τοῦ (βασιλέως) Πausανίου. Οὗτος ὡς νέος ἐπετροπεύετο ὑπὸ τοῦ θεοῦ του Κλεομένου. **δὴ** = ὡς γνωστόν. **μετὰ τὴν δευτέραν**· καθ' ἣν μόνον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ λόγῳ τῆς ἐνσηψάσης νόσου. **ἐπιμένοντες** = ἀναμένοντες. **ἔργον** = κατόρθωμα. **ὡς ἤδη πεπεραιωμένων** = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶχον πλέον φθάσει, **ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες** = διέτρεξαν λεηλατοῦντες τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας. **οὐδὲν ἀπέβαινε** = τίποτε δὲν ἐπραγματοποιεῖτο (ὡς πρὸς τὰς ἐκ Λέσβου εἰδήσεις). **ὁ σίτος** = τὰ τρόφιμα.

27. **ἐνεχρόνιζον** = ἐβράδυνον. **καὶ αὐτός**· δηλ. ὡς καὶ οἱ Μυτιληναῖοι δὲν ἐπερίμεναν τὰς ναῦς πλέον. **ὀπλίξει**. ἐνν. δίδει τὸν βαρὺν ὀπλισμόν, ὃν ἔφερον μόνον οἱ ἀριστοκρατικοί, ἐνῶ αἱ κατώτεροι τάξεις ὑπηρετοῦν ὡς ψιλοί. **ψιλὸν ὄντα** = ἐλαφρῶς ὀπλισμένον. **κατὰ ξυλλόγους γιγνόμενοι** = συναθροιζόμενοι καθ' ὀμάδας. **δυνατοὺς** = ὀλιγαρχικούς. **Ξυλλογισαίντες** = **Ξυμβάντες** = συνθηκολογήσαντες.

28. οἱ ἐν τοῖς πράγμασι = οἱ ἰθύνοντες, οἱ ὀλιγαρχικοί. εἰ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως = ἂν ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν συνθήκην (δηλ. ἐάν γίνῃ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ δήμου ἄνευ τῶν δυνατῶν). κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ δηλ. μετὰ τῶν δημοκρατικῶν. στρατόπεδον = στρατός. ὥστε = ἐπὶ τῷ ὄρω. αὐτούς· δηλ. τοὺς Μυτιληναίους. ἐν ὄσω δ' ἂν ἔλθωσι πάλιν = μέχρι δὲ τῆς ἐπανόδου. αὕτη ἐγένετο = ἦτο αὕτη. οἱ πράξαντες = οἱ διαπραγματευθέντες. μάλιστα· εἰς τὸ πράξαντες. οὐκ ἠνέσχοντο = δὲν ἔμειναν ἡσυχοί. ὅμως· δηλ. ἂν καὶ ἦσαν ἀσφαλεῖς κατὰ τὴν σύμβασιν. καθίζουσι ἀμτβ. = καταφεύγουν ὡς ἰκέται. ἀναστήσας... ὥστε μὴ ἀδικῆσαι = (πέισας) αὐτούς νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τοὺς βωμούς μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν (ὄρον) ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάψῃ. Ἄνοσιον ἔθεωρεῖτο ἢ ἀπομάκρυνσις ἰκέτου ἀπὸ τοὺς βωμούς. κατατίθεται = θέτει πρὸς ἀσφάλειαν. τοῖς Ἀθηναίοις δόξῃ τι = λάβουν ἀπόφασίν τινα οἱ Ἀθηναῖοι. καθιστατὸ = ἐτακτοποιεῖ.

29. σχολαῖοι = βραδέως. τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ προσκαθημένους. πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον = ἕως οὗ τέλος προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Δήλον. Ἐρυθραία· χερσονήσος τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Χίου. μάλιστα = ἀκριβῶς. τῇ Μυτιλήνῃ ἐάλωκυῖα = ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μυτιλήνης, ἐκ τῶν παρόντων = ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

30. πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι = πρὶν μᾶς πάρουν εἶδησιν. ὥσπερ ἔχομεν = ἀμέσως. ἀνδρῶν νεωστί... εὐρήσομεν = θὰ εὐρωμεν μεγάλην ἔλλειψιν προφυλακτικῶν μέτρων ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου ἔχουν καταλάβει πάλιν. κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ = καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ θάλασσαν. ἦ = ὅπου. ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι... ἂν πολέμιον = ἐλπίζουν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶς ἴτις. καὶ ἡμῶν ἡ ἀλήκη οὕσα = καὶ ἡμεῖς (κατὰ θάλασσαν) κυρίως συμβαίνει γὰρ εἴμεθα ἰσχυροί. προσπίπτω = ἐπιτίθεμαι. τῶν ἔνδον· δηλ. τῶν ὀλιγαρχικῶν. καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα = ὅτι δυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς καταστάσεως. μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον = ἄς μὴ διστάσωμεν νὰ ἀναλάβωμεν τὸν κίνδυνον. τὸ καινὸν τοῦ πολέμου = τὰ ἀπρόοπτα τοῦ πολέμου. δ (κοινὸν) εἶ τις... ὀρθοῖτο = ἀπὸ τὸ ὅποῖον (δηλ. τὸ ἄφρων καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκῆτους προσπεσεῖν) ἐάν τις στρατηγὸς ἤθελε προφυλάσσειται, ὁσάκις τὸ παρατηρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του (= τὸ) θεωρεῖ

ἐνδεχόμενον διὰ τὸν ἑαυτὸν του) καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὁσάκις παρατηρεῖ, ὅτι συμβαίνει (τὸ τοιοῦτο, δηλ. τὸ προσπεσεῖν αὐτοῖς ἄφνω) εἰς τοὺς ἐχθρούς, πάρα πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτύχη (νὰ κατορθώσῃ).

31. οὐδενὶ ἀκουσίως ἀφίχθαι = ὅτι ἔχομεν ἔλθει ἀρεστοὶ εἰς ὅλους. τὴν πρόσσodon ταύτην· τὸν συμμαχικὸν φόρον τὸν ἀπὸ τῶν Ἴωνικῶν καὶ αἰολικῶν πόλεων προερχόμενον. Ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ Ἀριστείδου ἀνήρχετο εἰς 460 τάλαντα καὶ βραδύτερον εἰς 600 καὶ πλέον. ἴνα, ἣν ἐφορμῶσι... γίγνηται = ἴνα, ἐὰν (οἱ Ἀθηναῖοι) ἀναγκάζονται νὰ ἀποκλείσωσιν αὐτοὺς (τοὺς Πελοποννησίους), δαπανῶσι χρήματα (οἱ Ἀθην.). Πισσοῦθνην· σατράπην τῆς Λυδίας. ἐνεδέχετο = ἀπεδέχετο, τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν = ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην. τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει = εἶχεν ἔλθει ὕστερον ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης. προσμείγνυμι = προσεγγίζω.

32. ἄρας (τὰς ναῦς) = ἀποπλεύσας. παρέπλει· δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰωνίας. προσσῶν (προσίσχω) = προσεγγίσας. Τηίων· κατοίκων τῆς ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας Ἴωνικῆς πόλεως. Τέω. Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων· Σάμιοι ὀλιγαρχικοί, οἱ ὅποιοι ἐκβληθέντες τῆς πόλεως ἱδρυσαν πλησίον τῆς Σάμου πόλιν, τὰ Ἴναια. εἰ = ὅτι = διότι. οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους = οἱ ὅποιοι δὲν ἐσήκωσαν χεῖρι (ἐναντίον του). ἐς φιλίαν προσάξασθαι = ὅτι θὰ κάμῃ φίλους. ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην... παραβαλεῖν = δὲν ἤλπιζόν ποτε, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ διεπεραιούντο εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης.

33. Σαλαμινία καὶ Πάραλος· δύο πλοῖα τῶν Ἀθηναίων ταχέα χρησιμεύοντα εἰς διαφόρους σπουδαίας δημοσίας ὑπηρεσίας. Κλάρως· πόλις τῆς Ἰωνίας πλησίον τῆς Κολοφῶνος. ὄρμῶν (ὄρμέω) = ἀραγμένος. ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἐκούσιως εἰς ἄλλην γῆν. εἰ καὶ ὡς μὴ διενουῶντο μένειν = μολονότι καὶ ὑπ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς συνθήκας (μολονότι δηλ. ἡ ἀτείχιστος Ἰωνία ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοῦτο) δὲν εἶχον κατὰ νοῦν νὰ μένουν. ὡς· ἐπίρρ. τροπικὸν = οὕτως. αὐτάγγελοι = αὐτόπται ἀνήγγειλαν. ὡς οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο ἐπανεχώρει = ἐπειδὴ ὁ (ὑπὸ τὸν Ἀλκίδα) στόλος δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰ,

ἀπόστασιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡδύνατο νὰ τὸν προφθάσῃ, ἐπέστρεφεν ὀπίσω (ὁ Πάχης). οὐ μετεώροις περιέτυχε (ταῖς ναυσὶ τοῦ Ἰαλκίδου) = δὲν συνήντησεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. ἐφόρμησις = ὁ διὰ πλοίων ἀποκλεισμός. κέρδος ἐνόμισε... ἐφόρμησιν παρασχεῖν = κέρδος ἐνόμισεν, ὅτι εἰς οὐδὲν μέρος ἀποκλεισθεῖσαι (αἱ νῆες τοῦ Ἰαλκίδου) δὲν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στρατοπεδεύσουν (προσορμισθοῦν) καὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθην.) νὰ τὰς φυλάττουν καὶ νὰ τὰς πολιορκοῦν.

***Αθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.**

(Γ, 35 - 50)

35. παρίσταμαί τι = ἴστημί τι παρ' ἑμαυτῶ = ὑποτάσσω. οὐς κατέθετο· ἰδὲ Γ, 28. καθίστατο τὰ περὶ Μυτιλήνην = ἐτάκτοποίει τὰ (πολεμικὰ) πράγματα τῆς Μυτιλήνης. ὑπομένων = μένων εἰς τὴν θέσιν του. ἢ ἐδόκει αὐτῶ ἐνν. καθίστασθαι.

36. ἔστιν... ἃ ἀπάξειν Πελοποννησίους = ἂν καὶ ὑπέσχετο, ὅτι θὰ κάμῃ καὶ ἄλλα τινὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ὅτι θὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Πελ. ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν· πρβλ. Γ 68. γνώμας ἐποιοῦντο = ἐσκέπτοντο. ὑπὸ ὀργῆς = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς, ὅσοι ἡβῶσι = ὅσοι διανύουν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, δηλ. 18 ἐτῶν καὶ ἄνω. ἐπικαλοῦντες = κατηγοροῦντες. ἀρχόμενοι = πιεζόμενοι. προσξυνεβάλετο... παρακινδυνεύσαι = συνετέλεσε προσέτι ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς ὀρμῆς (= τοῦ ἐρεθισμοῦ) τὸ ὅτι ἐτόλμησαν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς κινδύνους τὰ πλοῖα τῶν Πελ. πλεύσαντα εἰς τὴν Ἰωνίαν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Ὑποκείμε. τοῦ ῥήμ. εἶναι τὸ αἰ Πελοπ· νῆες... παρακινδυνεύσαι. τὸ δὲ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς (= οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν ὀρμῆς) ἀντικείμενον. οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας = ὄχι κατόπιν ἐπιπολαίας σκέψεως, κατόπιν ὀρίμου σκέψεως. διαχρῶμαί τινα = φωνεύω τινά. μετάνοια ἦν... ἢ τοὺς αἰτίους = μετενόουν καὶ ἀνελογίζοντο ἡρέμως, ὅτι ἢ ἀποφασίς τῶν ἤτο σκληρὰ καὶ φοβερὰ (πρωτάκουστος), δηλ. νὰ καταστρέψουν ὀλόκληρον πόλιν μᾶλλον καὶ ὄχι τοὺς πρωταιτίους (μόνον), τοὺς ἐν τέλει· δηλ. τοὺς πρυτάνεις ἢ στρατηγούς, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλοῦν τὴν ἐκκλησίαν. αὐθις γνώμας προθεῖναι = νὰ προτείνουσαν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως. καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν = καὶ ἐκεῖνοι ἐβλεπον. βουλόμενον τὸ πλεόν... βουλευσασθαι = ὅτι οἱ περισσώτεροι πο-

λῆται ἐπεθύμουν νὰ δώσωσί τινες εἰς αὐτοὺς (τοὺς πολίτας) ἀφορμὴν νέας συσχέψεως. **ἀφ' ἐκάστων** = ἀπὸ διαφόρους. **πιθανώτατος** = πειστικώτατος.

Δημηγορία τοῦ Κλέωνος.

(Γ, 37 - 40)

37. **ἤδη... καὶ ἄλλοτε** = σήμερον καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. **ἀδύνατος** = ἀνίκανος. **διὰ τὸ καθ' ἡμέραν... πρὸς ἀλλήλους** = ἐπειδὴ οἱ πολῖται εἰς τὰς καθημερινὰς σχέσεις δὲν φοβεῖσθε οὔτε ἐπιβουλεύεσθε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. **τὸ αὐτό**· δηλ. ἀδεές καὶ ἀνεπιβούλευτον. **καὶ ὅτι ἂν... ἀμάρτητε** = καὶ εἰς ὅποιον σφάλμα ὑποπέσετε. **οὐχ ἡγεῖσθε** = δὲν στοχάζεσθε, ἐννοεῖτε. **ἐπικινδύνως ἐς ἡμᾶς μαλακίζεσθαι** = ὅτι ἡ μαλακία σας (= ἡπιότης, ἐπιείκεια) αὐτὴ δημιουργεῖ κίνδυνον εἰς σᾶς. **οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν** = ὄχι ἵνα σᾶς χρεωστοῦν χάριν (εὐγνωμονοῦν) οἱ σύμμαχοι, **ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν** = ὅτι ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν ἔχετε, εἶναι τυραννική. **οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε... περιγένησθε** = ἀκροῶνται ὑμῶν (ὑπακούουν εἰς ὑμᾶς) ὄχι ἕνεκα τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας κάμνετε εἰς αὐτοὺς μὲ βλάβην σας, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς, τὴν ὁποίαν ἠθέλετε ἀποκτήσει διὰ τῆς ἰσχύος σας μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς καλῆς πρὸς ὑμᾶς διαθέσεως ἐκείνων (διὰ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἐκείνων). Ἡ ἐννοια : οἱ σύμμαχοι ὑπακούουν εἰς σᾶς ἐκ φόβου μᾶλλον διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς σας παρὰ ἐξ εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς. **εἰ βέβαιον... δόξη πέρι** = ἂν δὲν θὰ μείνη τίποτε σταθερὸν ὡς πρὸς ὅσα τυχὸν ἀποφασίσωμεν. **χειροὶ νόμοις... ἀκύροις** = προτιμότερα (ἰσχυροτέρα) εἶναι ἡ πολις ἢ ἔχουσα χειροτέρους νόμους, ἀλλ' ἀμεταβλήτους, ἀπὸ τὴν ἔχουσαν καλοὺς μὲν, ἀλλ' ἀνεφαρμόστους. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται βέβαια περὶ ἀναιρέσεως νόμου, ἀλλὰ περὶ καθαιρέσεως ψηφίσματος μόνον· ὁ Κλέων ὅμως ἐπίτηδες συγχέει αὐτά, ἵνα διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ δήμου. **σωφροσύνη** = ἀπλότης, μετριοφροσύνη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **ἀκολασία** = ἀπερίοριστος ἐλευθερία. **δεξιότης** = σοφία, πολυμαθία. **οἱ τε φανλότεροι... οἰκοῦσι τὰς πόλεις** = οἱ ἀμαθέστεροι (= οἱ ἀπλοῦστεροι) τῶν ἀνθρώπων συγκρινόμενοι (= πρὸς) πρὸς τοὺς πολυμαθεστέρους καλῦτερον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κυβερνοῦν τὰς πόλεις, **τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι** = καὶ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι (νὰ ὑπερισχύουν) τῶν ἐκάστοτε λεγομένων πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν (νὰ ἐπικρατῇ πάντοτε ἡ ἀτομικὴ τῶν ἀνδρῶν) ὡς ἐν ἄλλοις...

τὴν γνώμην = ὡσάν νά μὴ ἡδύναντο τάχα νά δείξωσι τὴν σοφίαν των (εὐφυῖαν) εἰς ἄλλας σπουδαιότερας περιστάσεις. **ἐκ τοῦ τοιούτου** = τοιαῦτα πράττοντες. **τὰ πολλὰ** = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. **σφάλλουσι** = γίνονται αἵτιοι νά δυστυχοῦν (νά κάμνουν σφάλματα) αἱ πόλεις. **τῇ ἔξ ἑαυτῶν ξυνέσει** = εἰς τὴν σοφίαν των. **ἀξιούσι** = παραδέχονται. **ἀδυνατώτεροι μέμψασθαι** = ὀλιγώτερον ἱκανοὶ (ἢ οἱ ξυνετώτεροι) νά ἐπικρίνωσι τὸν λόγον (τοῦ καλῶς εἰπόντος). **ἀπὸ τοῦ ἴσου** = ἀμερόληπτοι. **ἀγωνισταὶ** = ἀνταγωνισταὶ. **ὀρθοῦνται τὰ πλείω** = ἐπιτυγχάνουν (εὐδοκιμοῦν) εἰς τὰ περισσότερα. **δεινότητι**· ἐνν. ῥητορικῇ **ξυνέσεως ἀγῶνι** = ἀπὸ ἀμιλλαν περὶ τοῦ ποῖος νά φανῇ σοφώτερος· **παρὰ δόξαν** = παρὰ τὰς πεποιθήσεις μας.

38. **ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ** = τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω (ἦν δηλ. καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ). **προτιθέμαι λόγον** (γνώμας, διαγνώμην) λέγεται περὶ τῶν ἀρχόντων (πρυτάνεων καὶ προέδρων) τῶν συγκαλούντων τὰς ἐκκλησίας καὶ παρεχόντων τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς πολίτας νά ὀμιλοῦν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. **χρόνου διατριβὴν ἐμποησάντων** = οἱ ὅποιοι ἔγιναν πρόξενοι χρόνουτριβῆς. **ὃ ἔστι πρὸς τῶν ἡδικοκτότων μᾶλλον** = πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμφέρει (ὠφέλει) μᾶλλον ἐκείνους, πού ἔχουν διαπράξει ἀδίκημα. **ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ**· δηλ. ἢ ἂν ἐξεδικεῖτο ἀμέσως = μὲ ὀλιγώτεραν ὀργήν. **ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν... ἂν λαμβάνοι**· ἢ ἄμυνα (ἐκδίκησης), ὅταν ἀκολουθῇ ἀμέσως μετὰ τὸ πάθημα (τὴν προσβολήν), ἐπειδὴ εἶναι ἰσοδύναμος κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἢμπορεῖ νά λαμβάνῃ ὀπίσω τὴν (προσῆκουσαν) τιμωρίαν. **ἀξιῶσων ἀποφαίνειν... καθισταμένας** = ὁ ὅποιος θά τολμήσῃ νά ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιληναίων (ἀδικία) εἶναι ὠφέλιμος εἰς ἡμᾶς, αἱ δὲ συμφοραὶ ἡμῶν καθίστανται βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους. Ὁ Κλέων ἐνταῦθα θέλει νά δείξῃ τὴν ἀντίφασιν, εἰς τὴν ὁποίαν νομίζει ὅτι θά περιπέσῃ ὁ ἀντίθετος ῥήτωρ. Ἐκ τοῦ ἀδυνάτου δὲ νά ἀποδείξῃ τις τὸ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιλ. εἶναι ὠφέλιμος, αἱ δὲ συμφοραὶ τῶν Ἀ. εἶναι βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους, προκύπτει ἢ ἀνάγκη τῆς αὐστηροτάτης τιμωρίας τῶν Μυτιληναίων. **τῷ λέγειν πιστεύσας... ἀγωνίσαιτ' ἂν** = πεποιθῶς εἰς τὴν ῥητορικὴν του δεινότητα ἢμπορεῖ νά προσπαθῆσῃ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει ἀποφασισθὲν δὲν ἔχει ἀποφασισθῆ. **κέρδει ἐπαίρομενος** = ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους κινούμενος (δωρο-

δοκήσας). τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας = μετὰ κόπου παρασκευάσας εὐπρεπῆ (ὠραῖον) λόγον (μὲ ὅλα τὰ ῥητορικὰ κοσμήματα). παράγειν πειράσεται = θὰ προσπαθήσῃ νὰ σᾶς ἐξαπατᾷ. ἄθλα = ὠφέλεια, τιμῆ. αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει = αὐτὴ δὲ ἀναλαμβάνει τὸ βᾶρος τῶν κινδύνων. κακῶς ἀγωνοθετοῦντες = κακῶς διευθύνοντες καὶ κρίνοντες τοὺς ἀγῶνας. θεαταὶ λόγων· ὅπως εἰς τὰ θεάματα, ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὴν τέχνην τῶν ῥητόρων καὶ ὄχι διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, περὶ τῶν ὁποίων πρόκειται· ἀκραταὶ τῶν ἔργων· κρίνετε τὰ πράγματα ὄχι ὅπως πραγματικὰ ἔχουν, ἀλλ' ὅπως τὰ παριστάνουν οἱ ῥήτορες. σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίνεσθαι = κρίνοντες ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν. εὖ = πιθανῶς, εὐγλώττως. τὰ δὲ πεπραγμένα· ἐνν. σκοποῦντες = κρίνοντες τὰ πράγματα. καλῶς = μὲ ὠραίους λόγους. οὐ τὸ δρασθέν... ἀκουσθέν = πιστεύσαντες ὄχι εἰς τὸ πραχθέν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, ἀλλ' εἰς τὸ ἀκουσθέν = ὄχι εἰς ὅσα λαμβάνουν χώραν ἐνώπιόν σας, ἀλλ' εἰς ὅσα ἀκούετε λεγόμενα ὑπὸ τῶν ῥητόρων. ἐπιτιμάω = ἐλέγχω, κατακρίνω. μετὰ καινότητος λόγου... ἄριστοι = εἰς τὸ νὰ ἀπατᾷσθε ὑπὸ λόγου νέου (ἀσυνήθους) εἴσθε ἐπιτηδειότατοι. μετὰ δεδοκιμασμένου δέ = ὑπὸ λόγου δὲ ἐκ πείρας ἀποδειχθέντος ὀρθοῦ (ἀληθοῦς). δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων = ἀκολουθοῦντες δουλικῶς τὰ ἐκαστοτε ἀσυνήθη (παράδοξα). ὑπερόπται τῶν εἰωθότων = καταφρονηταὶ τῶν συνηθισμένων. μὴ ὕστεροι... τῇ γνώμῃ = νὰ μὴ φαίνησθε ὅτι ἀργότερα παρηκολουθήσατε αὐτοὺς μὲ τὴν διάνοιάν σας (ἢ ὅτι καθυστερεῖτε εἰς τὴν κατανόησιν τῆς προταθείσης γνώμης). ὀξέως δέ τι... πρόθυμοι = ἐὰν κανεὶς λέγῃ κάτι εὐφυῶς, εἴσθε πρόθυμοι νὰ ἐπιδοκιμάσετε τὰ λεγόμενα, πρὶν τελειώσῃ καὶ νὰ προεικάσετε αὐτά. ζητοῦντες... ζῶμεν = ἐπιζητοῦντες ἄλλον τινὰ κόσμον, ἵνα εἶπω οὕτω, παρὰ τὸν πραγματικόν. ἀπλῶς = ἐν συντομίᾳ. ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσώμενοι = ἡττώμενοι ὑπὸ τῆς τέρψεως τῆς ἀκοῆς. σοφιστῶν θεαταῖς... βουλευομένοις = ὁμοιάζοντες μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι κἀθηναι ὡς θεαταὶ (σοφιστῶν διδασκάλων ῥητορικῶν λόγων) μᾶλλον, παρὰ μὲ ἀνθρώπους σκεπτομένους περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως.

39. μάλιστα δὴ μίαν πόλιν = περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην πόλιν. καὶ αὐτοὶ... οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν = οὐ μόνον ἐπροστατεύοντο ὑφ' ἑμῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἦσαν ἀπροφύλακτοι ὡς πρὸς τὴν πα-

ρασκευὴν τριήρων ἀπέναντι αὐτῶν. **ἐς τὰ πρῶτα** = τὰ μέγιστα, **ἐπα-
 νέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν**· τὸ μὲν ἐπανίστασθαι (= ἀνίστα-
 σθαι ἐπὶ τινα) δηλοῖ τὴν ἐπιθετικὴν ἐπανάστασιν, τὸ δὲ ἀφίστασθαι
 τὴν ἀμυντικὴν, τὴν γενομένην μετὰ πολλὴν καταπίεσιν. Ὁμοίως ἐπα-
 νάστασις καὶ ἀπόστασις. **στάντες** = συμμαχήσαντες. **ἐχειρώθησαν**·
 ἐννοεῖ τοὺς Αἰγινήτας, Ποτειδαίτας, Ναξίους, **παρέσχεν ὄκνον** =
 ἔκαμε νὰ διστάσουν. **δεινὰ** = εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. **ἐλάσσω
 δὲ τῆς βουλήσεως** = κατώτερα τῆς θελήσεώς των· διότι ἐπεθύμουν
 τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν, εἰ δυνατόν, τῆς δυνάμεως ἡμῶν. **ἀξιώσαν-
 τες... προθεῖναι** = ἀφοῦ ἅπαξ ἀπεφάσισαν νὰ προτιμήσουν τὴν βίαν
 ἀντὶ τοῦ δικαίου. **εἴθε τῶν πόλεων... ἐς ὕβριν τρέπειν** = ἡ ἀ-
 προσδόκητος (ἀνέλπιστος) εὐτυχία συνήθως παρεκτρέπει εἰς ἀλα-
 ζονείαν (καθιστᾷ ὑπεροπτικὰς) ἐκείνας τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας
 ἤθελεν ἔλθει (ἡ εὐτυχία αὕτη) εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καὶ εἰς βραχύτα-
 τον χρόνον. **τὰ πολλὰ... ἢ παρὰ δόξαν** = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ σύμφω-
 νοι πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, τὴν τακτικὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, ἐπι-
 συμβαίνουσαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαι εἶναι ἀσφαλέστεραι παρὰ
 αἱ ἀπροσδόκητοι. **χρῆν δὲ... τετιμῆσθαι** = ἔπρεπε δὲ οἱ Μυτιλ. καὶ
 πρὸ πολλοῦ νὰ μὴ ἀπολαύωσι ποσῶς ἐξαιρετικῆς τιμῆς παρ' ἡμῶν.
οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν = δὲν θὰ ἐφθάνον εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον
 τῆς ὑπεροψίας (δὲν θὰ ἐφέροντο τόσον ὑπεροπτικῶς). **καὶ ἄλλως**·
 δηλ. ἐκτὸς τῆς προκειμένης περιστάσεως, ἐν γένει. **θεραπεῦον** =
 τοὺς θεραπεύοντας. **τὸ μὴ ὑπεῖκον** = τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας. **ἀπολύω**
 = ἀθωῶ. **νῦν πάλιν... εἶναι** = τώρα πάλιν νὰ ἀποκατασταθῶσιν (εἰς
 τὴν πόλιν). **τῶν ὀλίγων** = τῶν ὀλιγαρχικῶν. **κίνδυνος** = ἀγών. Οἱ
 Μυτιλ. ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθοῦν ἢ μετὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν κατὰ τῶν
 Ἀθηναίων ἢ μετὰ τῶν Ἀθ. κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν. Οὗτοι ἐπροτίμησαν
 τὸ πρῶτον. **ἀνήκετος** = ἀθεράπευτος. **ἡμῖν ἀποκεκινδυνεύσεται...**
ψυχαί = ἡ περιουσία ἡμῶν καὶ ἡ ζωὴ εὐθὺς θὰ περιέλθουν εἰς ἔσχατον
 κίνδυνον. **τῆς ἔπειτα προσόδου... στερήσεσθε** = θὰ στερηθῆτε τοῦ
 λοιποῦ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προσόδου, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας εἴμεθα ἰσχυροί.

40. **οὐκ οὐκ δεῖ... ὠνητήν** = δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δώσωμεν
 ἐλπίδα (νὰ τοὺς κάνωμεν νὰ ἐλπίζουν) ὅτι δύνανται εἴτε εἰς λόγον
 πειστικὸν νὰ στηρίζωνται εἴτε διὰ χρημάτων νὰ ἐξαγοράσουν ἡμᾶς.
 Ἐνταῦθα ὑπαινίσσεται τοὺς ἀντιπάλους ῥήτορας. **Ξυγνήμων... λή-**
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ψονται = ὡς ἀφορμὴν συγγνώμης (ὡς ἐλαφρυντικὸν) θὰ ἔχωσι
 (κρινόμενοι) τοῦτο, ὅτι ἤμαρτον ἀνθρωπίνως (= ὅτι ὡς ἄνθρωποι
 ἔπταισαν). **ξυγγνωμον** = ἄξιον συγγνώμης. **τότε**· δηλ. ἐν τῇ χθεσινῇ
 ἐκκλησίᾳ (διεμαχόμεν). **διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προ-**
δεδογμένα = διατεινόμεαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβάλετε τὰ προαπο-
 φασισθέντα (ισχυρῶς ἀνθίσταμαι κατὰ πάσης μεταβολῆς τῆς γνώμης
 σας). **ἡδονῇ λόγων** = ἡ ἐκ τῶν λόγων τέρψις. **οὐτ' ἀντοικτιοῦν-**
τας (ἀντοικτίζω) = οἷτινες δὲν θὰ ἀνταποδώσουν τὸν οἶκτον. **Ἐξ**
ἀνάγκης τε· διότι ἦσαν ὑπήκοοι. **ἔξουσιν ἀγῶνα** = θὰ ἔχωσιν εὐκαι-
 ρίαν (εἰς ἄλλην περίστασιν) νὰ δεῖξωσι τὴν ἰκανότητά των (τὴν ῥη-
 τορικὴν των δεινότητά). **βραχεία ἡσθεῖσα** = ἐπ' ὀλίγον εὐχαριστη-
 θεῖσα. **ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν... εὖ ἀντιλήφονται** = ἐκ τοῦ καλοῦ λόγου
 κέρδος καλὸν θὰ λάβουν ὡς ἀμοιβήν. Καὶ ἐνταῦθα διαβάλλει τοὺς ἀν-
 τιπάλους ῥήτορας ὡς δωροδοκοῦντας. **ἡ ἐπιείκεια... ὑπολειπομέ-**
νους = ἡ ἐπιείκεια δίδεται μᾶλλον εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μέλλουν νὰ
 εἶναι καὶ εἰς τὸν ὑπόλοιπον χρόνον πιστοί, παρὰ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁ-
 ποῖοι μένουσιν πάντοτε (καὶ μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐπιείκειαν ἡμῶν)
 ἀμετάβλητοι· δηλ. ὁμοίως ἐχθροὶ (ὅπως καὶ πρότερον) **οὐ χარიεῖ-**
σθε = δὲν θὰ τύχετε τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν. **ὑμᾶς αὐτούς... δι-**
καιώσεσθε (= καταγνώσεσθε) = θὰ καταδικάσετε τὸν ἑαυτὸν σας
 δικαίως (ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε). **οὐ χρεῶν ἂν ἄρχοιτε** = ὑμεῖς δὲν
 ἠμπορεῖτε νὰ ἄρχετε κατὰ τὸ προσῆκον (πρέπον), δηλ. ἄρχετε αὐτῶν,
 ἐνῶ δὲν πρέπει. **ξυμφόρως** δηλ. ὑμῖν αὐτοῖς = πρὸς τὸ συμφέρον σας.
οὐ προσῆκον· αἰτιατ. ἀπόλ. = ἐνῶ δὲν ἔπρεπεν. **ἀνδραγαθίζομαι** =
 ἐπιδεικνύω ἀνδραγαθίαν, γενναιοφροσύνην, **ἐκ τοῦ ἀκινδύνου** = ἐκ
 τοῦ ἀσφαλοῦς. **τῇ αὐτῇ ζημίᾳ**· ἐνν. ἢ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ
 ὑμᾶς περιγεγόμενοι ὑμῶν = μετὰ τὴν ἰδίαν τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς
 ἐπέβαλλον αὐτοί, ἂν σᾶς ἐνίκων. **ἀναλγητότεροι** = ἀναισθητότεροι.
διαφεύγοντες· δηλ. τὸν κίνδυνον. **προϋπάρξαντας** = ἀφοῦ πρῶτοι
 ἔκαμαν ἀρχὴν τῆς ἀδικίας. **οἱ μὴ ξὺν προφάσει... ὑπολειπομένου**
ἐχθροῦ = οἱ ἄνευ ἀφορμῆς κακοποιοῦντές τινα καταδιώκουσι μέχρις
 ἐσχάτων καὶ προσπαθοῦν νὰ καταστρέψουν αὐτὸν ἐντελῶς, διότι φο-
 βοῦνται τὸν ἐκ τοῦ ὑπολειπομένου (ἐὰν διασωθῇ) ἐχθροῦ κίνδυνον.
ὁ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ... τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ = ὅποιος, χω-
 ρὶς νὰ δώσῃ ἀφορμὴν, πάθῃ κάτι, αὐτὸς εἶναι σκληρότερος, ἐὰν δια-
 σωθῇ, ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἦτο, ἐὰν εὐρίσκετο ἐν ἴσῃ μοίρᾳ (δηλ. ἂν ἐβλα-

πτεν επίσης τὸν ἀντίπαλον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἔβλαψεν αὐτόν). **γενόμενοι ὅτι... πάσχειν** = ἐλθόντες μὲ τὸν νοῦν σας ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα εἰς τὴν στιγμήν τῶν παθημάτων. **νῦν ἀνταπόδοτε... ἀμνημονοῦντες** = νῦν ἀνταποδώσατε τὰ ἴσα (ὅ,τι ἠθέλετε πάθει), χωρὶς νὰ δεῖξετε ἀδυναμίαν ἀπὸ τὴν παροῦσαν αὐτῶν τύχην καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσετε τὸν ἐπαπειλήσαντα ὑμᾶς ποτε (πρὸ μικροῦ) κίνδυνον. **τῶν πολεμίων** · δηλ. τῶν κυρίως ἐχθρῶν, τῶν Πελοποννησίων.

Δημηγορία Διοδότου

(Γ, 42 - 48)

42. **οὔτε τοὺς προθέντας... αἰτιῶμαι** = οὔτε τοὺς προτείναντας τὴν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως κατηγορῶ. **τοὺς μεμφομένους** = ἐκείνους, οἱ μεμφόμενοι παραινοῦσι (ἀξιοῦσι). **μεγίστων** · δηλ. συμφερόντων. **εὐβουλία** = ὀρθὴ σκέψις. **φιλεῖ γίγνεσθαι μετ' ἀνοίας** = ἡ ὀργὴ συνηθίζει νὰ ἐμφανίζεται μὲ ἀπερισκεψίαν. **τὸ δέ** · δηλ. **τάχος μετὰ βραχύτητος γνώμης** = μετὰ περιορισμένου νοῦ. Ἡ διάρκεια δηλ. τῆς ὀρθῆς σκέψεως εἶναι βραχεῖα, ὅταν ἐπέιγεται τις. **τοὺς λόγους** · τοῦτο λέγεται σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν 38,4 « θεαταί... λόγων ». **διαμάχεται μὴ... γίγνεσθαι** = δισχυρίζεται ὅτι οἱ λόγοι δὲν γίνονται διδάσκαλοι τῶν πραγμάτων (ὅτι δὲν ἐκφράζονται τὰ πράγματα διὰ λόγων). **ἴδια τι αὐτῷ διαφέρει** = ἔχει κάποιον ἰδιαιτέρον (προσωπικόν) συμφέρον. **εἰ βουλόμενος... ἀκουσομένους**. Ἡ σύνταξις καὶ ἀνάλυσις ἔχει οὕτω : εἰ ἡγεῖται ὅτι, εἰ μὲν βούλοιο πεῖσαι αἰσχρὸν τι, οὐκ ἂν δύναίτο εὖ εἰπεῖν περὶ τοῦ μὴ καλοῦ (= τοῦ αἰσχροῦ), εἰ δ' εὖ διαβάλοι, ὅτι ἐκπλήξουσιν ἂν τοὺς ἀντεροῦντας καὶ ἀκουσομένους. **εὖ διαβαλῶν** · ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῦ Κλέωνος « ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων ». Ἐνταῦθα θέλει ὁ ῥήτωρ νὰ δεῖξη, ὅτι ἡ διὰ τοῦ **εὖ διαβαλεῖν** ἐκπληξις, δι' ἧς οὗτοι ἀπατῶνται, εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ **πεῖσαι αἰσχρὸν τι** Ὑπαινίσσεται δὲ ὅτι ὁ Κλέων δὲν ἔχει τὴν ἰκανότητα τοῦ **εὖ πεῖσαι**, ἀλλὰ τοῦ **εὖ διαβαλεῖν**, ὅπερ εἶναι τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον κατορθούμενον, δι' οὗ ὁ λέγων ἐξυπηρετεῖ τὸ συμφέρον του. **χαλεπώτατοι δέ... ἐπίδειξιν τινα** = ἐπικινδυνώτατοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κατηγοροῦντες τοὺς ἀντιπάλους των ῥήτορας, πρὶν ὁμιλήσουν (οὔτοι), ὅτι χάριν χρημάτων θὰ εἴπουν ἐπίδεικτικὸν τινα λόγον. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 38,2 « κέρδει ἐπαιρόμενος ». **ἀπεχώρει** · δηλ. τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ

βήματος. **Ξυνετώτερος ἢ ἀδικώτερος** = ἀσύνετος μᾶλλον ἢ ἀδικος. **ἀδικίας ἐπιφερομένης** = ὅταν προσάπτεται ἀδικία (δωροδοκία). **μὴ τυχῶν** = ἂν δὲν ἐπιτύχη (τὸν σκοπὸν του) **ἄδικος**· δηλ. εἰς τὴν πόλιν ὡς λαβῶν δῶρα. **ἐν τῷ τοιῷδε** = ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. **φρόβω**· δηλ. μὴ κατηγορηθῶν ὡς δωροδοκοῦντες. **πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο... πολιτῶν** = πάρα πολλά ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχη (ἡ πόλις), εἰάν εἶχεν ἀνικάνους εἰς τὸ λέγειν τοὺς τοιοῦτους πολίτας (τοὺς φιλοκατηγόρους). **ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ** = ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἴσος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους (μὴ ὄντας δηλ. ὑπόπτους δωροδοκίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τοὺς θέτει εἰς κατωτέρα μοῖραν). **τῷ πλείστα εὖ βουλευόντι** = εἰς τὸν δίδοντα πλείστα ὀρθὰς συμβουλὰς. **προστιθέναι τιμὴν**· ἐκ τοῦ **χρή** = νὰ μὴ δίδῃ νέαν (ἐξαιρετικὴν) τιμὴν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ. **τὸν μὴ τυχόντα γνώμης** = τὸν μὴ ἄριστα συμβουλευσάντα. **οὐχ ὅπως** = οὐ μόνον μὴ ζημιούν. **ὁ κατορθῶν** = ὁ ἐπιτυχάνων εἰς τὰς προτάσεις του. **μειζόνων** = μεγαλυτέρων τιμῶν. **ὀρέγοιτο** (καὶ ἔνταῦθα τὸ **ἤκιστα ἂν**) **τῷ αὐτῷ** = τῷ παρὰ γνώμην καὶ πρὸς χάριν τι λέγειν.

43. **τάναντία**· δηλ. ἐλασσοῦμεν τὸν εὖ βουλευόντα καὶ ζημιούμεν τὸν τῆς γνώμης μὴ τυχόντα. **φθονήσαντες... κερδῶν** = φθονήσαντες αὐτὸν διὰ τὴν ἀβέβαιον (ἀναπόδεικτον) ὑποψίαν διὰ τὰ ὑποτιθέμενα κέρδη. **καθέστηκε... τῶν κακῶν** = κατήνησαν δὲ τὰ ἀγαθὰ ἀπ' εὐθείας (ἄνευ ῥητορικοῦ κόσμου) λεγόμενα νὰ εἶναι ἐξ ἴσου ὑποπτα πρὸς τὰ κακά. **τὰ δεινότατα** = τὰ κάκιστα, τὰ φαυλότατα. **ψευσάμενον** = διὰ ῥητορικῆς ἀποπλανήσεως. **διὰ τὰς περινοίας** = διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ὀξύνουσαν. Ἡ ἔννοια εἶναι : διότι δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὴν ἀπλῆν παραδοχὴν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐξετάζετε αὐτὰ καὶ τὰ ἐξονυχίζετε κατὰ ποικίλους τρόπους. **ἀνθυποπτεύεται** = ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ (εἰς ἀνταμοιβὴν) καθίσταται ὑποπτος. **ἀφανῶς πη** = δι' ἀφανοῦς τινος τρόπου. **πρὸς τὰ μέγιστα** = προκειμένου περὶ μεγίστων συμφερόντων. **χρή ἀξιούν... σκοπούντων** = πρέπει νὰ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ἡμεῖς οἱ ῥήτορες ὀμιλοῦμεν βλέποντες ὀλίγον « πιδ μακριὰ » ἀπὸ ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι κρίνετε μετὰ βραχεῖαν σκέψιν. **ἐν τῷ τοιῷδε** = εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν. **ὑπεύθυνον**· ὑπεύθυνος ἦτο πᾶς ὁ προτείνων γνώμην τινά, διότι ἠδύνατο νὰ κατηγορηθῇ διὰ τῆς **γραφῆς παρανόμων**, ἐνῶ ὁ ἀκούων, ὁ δῆμος, ἦτο ἀνεύθυνος. **ὁ ἐπισπόμενος** = ὁ ἀκολουθήσας τὴν γνώμην του (ὁ πεισθείς). **πρὸς ὀργὴν ἦντινα... ζημιούτε** = εἰάν

ποτε περιπέσητε εἰς κανὲν σφάλμα, παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἔξαψιν τὴν ὁποῖαν τύχη νὰ ἔχετε, τιμωρεῖτε τὴν μίαν γνώμην τοῦ πείσαντος. **Τὸ ἦντινα τύχητε εἰς τὸ ζημιοῦτε.** Τὸ πλῆρες δὲ εἶναι : πρὸς ὀργήν (πρὸς), ἦντινα τύχητε (ζημιοῦντες) = εἰς πρώτην τυχαίαν ἔξαψιν σας

44. **παριέναι καὶ πάροδον ποιεῖσθαι**· λέγεται ἐπὶ τῶν ρητόρων, οἱ ὁποῖοι ἀναβαίνουν εἰς τὸ βῆμα, διὰ νὰ ὁμιλήσουν. **ἀντερῶν**· δηλ. τῶ Κλέωνι. **ὁ ἀγών** = ἡ συζήτησις (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). **καὶ τοῦτο**· ἐτέθη ἐν ἀρχῇ χάριν ἐμφάσεως = καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἰσχυρίζεται κυρίως ὁ Κλέων (εἰς τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων ἐπιμένει ὁ Κλέων). **ἐᾶν**· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ : οὐ κελεύσω. **ἐς τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ μέλλον. **τάναντία γινώσκω** = ἔχω ἀντίθετον γνώμην, **τῶ εὐπρεπεῖ λόγῳ** = διὰ τὸν εὐλογοφανῆ λόγον. **δικαιότερος γάρ... τάχ' ἂν ἐπισπάσαιτο** = ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι συμφωνότερος πρὸς τὸ αὐστηρὸν δίκαιον (περιέχει περισσότερα ἐπιχειρήματα), ἐὰν τὸ κρίνετε σύμφωνα μὲ τὴν ὀργήν σας κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ἴσως ἤθελε σᾶς παρασύρει (δελεάσει). **ὥστε τῶν δικαίων δεῖ** = ὥστε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ ἀποδείξωμεν τὰ δικαιώματά μας. **ὅπως χρησίμως ἔξουσι** = τίνι τρόπῳ θὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς ἡμᾶς.

45. **οὖν** = βεβαίως. **πρόκεινται** = ἔχουν θεσπισθῆ. **τῶδε**· δηλ. τῇ ἀποστασίᾳ τῶν Μυτ. **τῇ ἐλπίδι... ἐπαιρόμενοι** = οὐδεὶς μέχρι σήμερον κρίνας περὶ ἑαυτοῦ (ἔχων τὴν γνώμην) ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχη εἰς τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιχειρήματά του, ἐξετέθη εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιχειρήσεως. **ἦσσω τῇ δοκῆσει** = κατωτέραν κατὰ τὴν ἰδέαν της (ἀνεπαρκῆ κατὰ τὴν γνώμην της). **τούτῳ**· δηλ. τῶ ἀφίστασθαι. **πεφύκασι** = εἶναι ἐκ φύσεως πλασμένοι. **ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ** = ἐν τῶ ἰδιωτικῶ καὶ δημοσίῳ βίῳ των. **διεξεληλύθασι γε... προστιθέντες** = ἔχουν δοκιμάσει κατὰ σειράν ὅλας τὰς ποινὰς οἱ ἄνθρωποι, ἐπαυξάνοντες αὐτὰς κατὰ μικρὸν. **εἴ πως...** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνν. πειρώμενοι. **παραβαινομένων δὲ τῶ χρόνῳ** = ἐπειδὴ δὲ μὲ τὸν καιρὸν γίνονται παραβάσεις. **ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι** = καταλήγουν (κατέληξαν) αἱ περισσότεραι εἰς τὸν θάνατον. **καὶ τοῦτο**· δηλ. ἡ θανατικὴ ποινὴ, οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες θανατικὴν ποινὴν (παραβαίνονται). **δέος** = φόβητρον. **οὐδὲν ἐπίσχει** = δὲν κωλύει καθόλου. **ἡ πένια ἀνάγκη...** ἡ δὲ ἐξουσία... **καὶ φρονήματι** = ἐνῶ ἡ μὲν πένια

ἔνεκα τῆς ἀνάγκης (τῆς στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν) γεννᾶ (δίδει)
 τὴν τόλμην, ἡ δὲ αὐθαίρετος εὐπορία (ὁ πλοῦτος)· **ἐξουσία**· κυρίως =
 τὸ ἐξεῖναι ποιεῖν, ὃ ἂν τις βούληται) ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι-
 θήσεως γεννᾶ τὴν πλεονεξίαν. **αἱ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαί... ἐς τοὺς**
κινδύνους = αἱ δὲ ἄλλαι περιπτώσεις τοῦ βίου ἔνεκα ἐμπαθοῦς τινος
 ὁρμῆς γεννώσιν ἄλλο τι, καθ' ὃν λόγον (ὅπως) ἐκάστη τις κυριεύεται
 ὑπὸ ἀκαταγωνίστου τινὸς δυνάμεως (ἀμύνης, τιμῆς, ἔρωτος), ἐξωθοῦ-
 σα (ἡμᾶς) εἰς τοὺς κινδύνους. **Κατ' ἔννοιαν** : ἄλλοι μὲν παρακινεῖνται εἰς
 τὸ ἐγκλημα ἀπὸ τὴν πενίαν, ἡ ὅποια τοὺς ἀναγκάζει νὰ εἶναι τολμηροί,
 ἄλλοι ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ὁ ὅποιος ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι-
 θήσεως γεννᾶ τὴν πλεονεξίαν, ἄλλοι δὲ ἀναλόγως τῶν ἀκαταμαχῆτων
 παθῶν, τὰ ὅποια κυριεύουν αὐτοὺς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. **ἐν παντὶ**
 = εἰς πᾶσαν περίστασιν. **ὁ μὲν (ἔρωσ) τὴν ἐπιβουλήν ἐκφροντί-**
ζων, ἡ δὲ (ἐλπίς)... βλάπτουσι = ὁ μὲν ἔρωσ μετὰ κόπου καὶ
 φροντίδος ἐπινοῶν τὸ σχέδιον, ἡ δὲ ἐλπίς τὴν εὐπορίαν (τὴν συνδρομὴν
 τῆς τύχης, τὴν εὐμένειαν) προϋποθέτουσα, πλεῖστα βλάπτουσι. **καὶ ἡ**
τύχη... ἐπαίρειν = καὶ ἀληθῶς (= καὶ) ἡ τύχη ἐκτὸς αὐτῶν (τῆς
 ἐλπίδος καὶ τοῦ ἔρωτος) οὐδόλως ὀλιγώτερον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ παρα-
 σύρῃ αὐτοὺς εἰς ἐπιχειρήσεις. **ἀδοκῆτως γάρ... προάγει** = διότι ἀ-
 προσδοκῆτως ἐνίοτε παρουσιαζομένη παρακινεῖ τινα νὰ ἐκτίθεται εἰς
 κινδύνους καὶ μὲ μικρότερα μέσα (= ἐξ ἐλάσσονος παρασκευῆς) [ἀπὸ
 ὅσα ἔχουν οἱ ἀντίπαλοι]. **καὶ οὐχ ἤσσον** = καὶ μάλιστα. **ὄσω** = καθ'
 ὄσον, διότι. **ἄλλων ἀρχῆς** = εἰς τὸ νὰ ἀρχῇ ἄλλων. **ἐπὶ πλέον τι**
αὐτὸν ἐδόξασε = φαντάζεται τὸν ἑαυτὸν του κάμποσο (= τι) ἰσχυ-
 ρότερον παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. **ἀλογίστως** = ἀπερισκέπτως.
πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἶεται = πολὺ ἀφελῆς εἶναι, ὅστις (= εἴ τις)
 νομίζει. **τῆς ἀνθρωπίνης... πρᾶξαι** = ἐνῶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις αἰσθάν-
 νεται ὁρμὴν (ὠθεῖται ἐνδοθεν) νὰ πράξῃ τι προθύμως. **ἀποτροπὴν**
ἔχειν = νὰ ἀποτραπῇ (διὰ τῆς δυνάμεως τῶν νόμων ἢ δι' ἄλλου τινὸς
 φοβεροῦ πράγματος). Τὴν πρὸς τὰς στάσεις ὁρμὴν ὁ Διόδοτος ἀνάγει
 εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀκαταγώνιστοι.

46. **καταλύω** = ἐξαλείφω, παύω. **ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν** = δύ-
 ναται νὰ ἔλθῃ εἰς συμβιβασμόν. **τὴν δαπάνην** = τὰ ἐξοδα τοῦ πολέ-
 μου, τὴν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν. **καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν** = καὶ
 εἰς τὸ μέλλον νὰ πληρῶνῃ φόρον. **ἐκείνως δὲ** = κατ' ἐκείνον ὅμως

τὸν τρόπον (τὸν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ὑποδεικνυόμενον)· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ νῦν μὲν. **τίνα οἴεσθε...** ἐς τοῦσχατον = ποία πόλις νομίζετε ὅτι δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ παρατεινῇ διὰ τῆς πολιορκίας τὸν χρόνον μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐξαντλήσεως (μέχρις ἐσχάτων). **εἰ τὸ αὐτό...ξυμβῆναι** = ἐὰν ἡ βραδεία ἢ ταχεῖα συνεννόησις εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα. **καθημένοις** = πολιορκουσί. **διὰ τὸ ἀξύμβατον** = διότι οὐδένα συμβιβασμὸν δεχόμεθα. **τῶδε** δηλ. τῇ προσόδῳ. **μετρίως** = μὲ μετριοπάθειαν **ὅπως ἔξομεν...** **χρησθαι...** **καὶ μὴ ἀξιοῦν** = πῶς θὰ δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα (ἔχωμεν) τὰς πόλεις ἀκμαζούσας λόγῳ χρημάτων. **τὴν φυλακὴν...** **τῆς ἐπιμελείας** = νὰ φυλάσσωμεν τὰς πόλεις (ὀρμώμενοι) ὅχι ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τῶν νόμων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν πράξεων ἡμῶν (τῆς διαγωγῆς ἡμῶν, τῆς καλῆς δηλ. διοικήσεως). **ἐλεύθερον καὶ βία ἀρχόμενον** = φαινομενικῶς ἐλεύθερον καὶ ἀρχόμενον ἀκουσίως κατὰ τὰς συνθήκας. **εἰκότως** = εὐλόγως. (ἐπειδὴ ἀρχεται βία). **μηδ' ἐς ἐπίνοϊαν τούτου ἴωσι** = ὅπως ὅχι μόνον μὴ ἀποστῶσιν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ διανοηθῶσι τὴν ἀποστασίαν (κοινῶς : μήτε νὰ τὸ βάλουν κἂν στὸ νοῦ τους). **ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον...** **ἐπιφέρειν** = εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρους νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἐνοχλῆν (νὰ θεωρήσωμεν ἐνόχους).

47. **ὁ δῆμος** = ἡ δημοκρατικὴ μερίς. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 3,5 « τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσετε ». **ἀντικαθισταμένης** = ἀντιπάλου. **καταστήσετε** = θὰ παράσχητε (εἰς τοὺς ὀλιγαρχικοὺς). **προδειξάντων...** **κεῖσθαι** = ἀφοῦ προηγουμένως ἐδείξατε, ὅτι ἡ αὐτὴ τιμωρία περιμένει (τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς μὴ)· **μὴ προσποιεῖσθαι**· δηλ. μὴ (ἀδικῆσαι αὐτούς)· **προσποιεῖσθαι** = νὰ ὑποκρινώμεθα τὸ ὅχι, δηλ. ὅτι δὲν ἠδίκησαν. **καὶ τοῦτο**· δηλ. ἐκόντας ἀδικηθῆναι ἢ διαφθεῖραι. **κάθεξις** = κατοχὴ, διατήρησις **καὶ τὸ Κλέωνος...** **ἐν αὐτῷ** (ἐν τῷ διαφθεῖραι αὐτούς) **ἅμα γίνεσθαι** = καὶ ἡ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Κλέωνος συνένωσις τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος ἐν τῇ τιμωρίᾳ (τῶν Μυτιλ.) ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ συγχρόνως ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Μυτ. Ἄλλως : δίκαιον καὶ συμφέρον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχουν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τῶν Μυτ. Διὰ τούτων ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐν κεφ. 40,4 « πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ».

48. **γνόντες** μετ' ἀπαμφ. = κρίναντες. **ἀμείνω**· ἐνν. τῶν βου-

λευμάτων τοῦ Κλέωνος, οἰκτῶ πλέον νείμαντες = ἀποδώσαντες περισσοτέρην σημασίαν εἰς τὸν οἰκτον. οἷς οὐδ' ἐγὼ ἔω προσάγεσθαι = ἀπὸ τὰ ὁποῖα οὐδὲ ἐγὼ ἀξιῶ (θέλω) νὰ παρασύρεσθε (καὶ ὄχι μόνον ὁ Κλέων), ἀπ' αὐτῶν = ἐξ αὐτῶν (τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου παραινῶνται ὑπ' ἐμοῦ) ὀρμώμενοι (= ἀπό). **δοσις εὖ βουλευέται...** **ἀνοία ἐπιῶν** = ὅστις σκέπτεται ὀρθῶς ἀπέναντι τῶν ἀντιπάλων του εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἐπερχόμενον μετὰ βιαίων μέτρων ἐναντίον αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπερισκέπτως.

49. **μάλιστα ἀντιπάλων** = ἐξ ἴσου πειστικῶν. **ἦλθον ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης** = ἐφιλονίκησαν παρὰ πᾶσαν τὴν διὰ τὸ προηγούμενον ψήφισμα μετάνοιαν των (= ὅμως) τίνα τῶν δύο γυνῶν νὰ προτιμήσωσι (περὶ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποῖαν ὤφειλον νὰ λάβουν). **ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι** = ἦλθον σχεδὸν ἴσοι κατὰ τὴν ψηφοφορίαν. **κατὰ σπουδὴν** = ἐν σπουδῇ. **μάλιστα** = ἀκριβῶς. **ἀλφριτα** = ἄρτον ἀπὸ ἄλευρα κριθῆς. **ἐλαύνω** = κωπηλατῶ. **ἀλφριτα...** **πεφυρμένα** = ἄρτους ζυμωμένους μετὰ οἶνον καὶ ἔλαιον. **ὑπνον ἡρῶντο** = ἐπαιρνον ὑπνον. **κατὰ μέρος** = διαδοχικῶς. **πνεῦμα** = ἄνεμος. **ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον** = πρὸς πρᾶξιν ἀσυνήθη, ἀποτρόπαιον. **ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον...** (= ὥστε) **...ψήφισμα** = ἡ μὲν ἐπρόλαβε καὶ ἦλθεν τόσον πρωτύτερα, ὅσον ἤρκει, διὰ νὰ ἔχη ἀναγνώσει (μόνον) ὁ Πάχης τὸ ψήφισμα. **ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται** = φθάνει κατόπιν αὐτῆς. **παρὰ τοσοῦτον ἦλθεν ἡ Μυτ. κινδύνου** = τόσον πλησίον τοῦ κινδύνου ἦλθεν ἡ Μυτιλ. (τόσον πολὺ ἐκινδύνευσεν).

50. **γνώμη** = προτάσει. **κλήρους ποιήσαντες** = διαίρεσαντες τὴν γῆν εἰς τμήματα. Αἱ κληρουχίαι εἶχον διττὸν λόγον, ἀφ' ἑνὸς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπὸ κλήρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων. **τοῖς θεοῖς ἐξεῖλον ἱεροῦς** = ἐξεχώρισαν διὰ τοὺς θεοὺς, ὥστε νὰ εἶναι ἱεροί. **τοὺς λαχόντας** = τοὺς ἐκλεγέντας διὰ κλήρου. **ταξάμενοι...** **φέρειν** = ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσουν· οἱ λαβόντες δηλ. τοὺς κλήρους ἐμίσθωσαν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρότερον κυρίου των ἀντὶ δύο μῶν ἐτησίως. **ὑπήκοον** = ἦσαν ὑπήκοοι.

III. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34 - 40).

34. **χειμῶνι** · τοῦ 431 π.Χ. νόμος = ἔθιμον. **πρῶτον** · οὗτοι εἶναι οἱ πεσόντες κατὰ τὰς ἐν κεφ. 1 καὶ 22 ἀναφερομένας μάχας, κατὰ θάλασσαν καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ. **ὄστᾶ** · οἱ νεκροὶ ἐν πάσῃ μάχῃ ἐκαίοντο ἐπὶ τόπου, τὰ δὲ ὄστᾶ αὐτῶν ἀνεκομίζοντο εἰς τὴν πατρίδα χάριν ἐπισήμου ταφῆς. **προτίθενται** = ἐκθέτουν (ἴσως ἐν τῇ ἀγορᾷ) · **ἀπογενώμενοι** = οἱ ἀποθανόντες. **πρότριτα** · ἐπίρρ. = ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. **σκηνῇ** = παράπηγμα. **ἐπιφέρω** = φέρω καὶ θέτω ἐπάνω · τὰ ἐπιφερόμενα ἦσαν ἄνθη, στέφανοι, ἀρώματα καὶ σκευὴ ποικίλα. **λάρναξ** = τεφροδόχος κάλπη. **κυπαρισσίνας** · διὰ τὸ ξύλον τὸ στερεὸν καὶ εὖοσμον. **κλίνη** = φέρετρον. **φέρεται** · δηλ. διὰ τῶν χειρῶν. **ἐστρωμένη** = σκεπασμένη διὰ νεκρικῆς σινδόνης. **ἀφανεῖς** · ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα δὲν ἀνευρέθησαν. **ἀναίρεσις** = τὸ σήκωμα· ἰδίως ἐπὶ τῶν νεκρῶν καὶ ὄστῶν πρὸς ταφήν, ἀνακομιδῇ. **ξυνεκφέρει** = συμπαρακολουθεῖ. **ὁ προσήκων** = συγγενής. **πάρεισι** · αἱ γυναῖκες δὲν συνοδεύουν τὴν ἐκφοράν, ἀλλὰ μόνον παρευρίσκονται εἰς τὸν τάφον, καὶ ἐκ τούτων μόνον αἱ συγγενεῖς. **τιθέασι** · δηλ. τὰς λάρνακας. **σῆμα** = νεκροταφεῖον. **προαστίου** = τοῦ ἔξω Κεραμικοῦ παρὰ τὴν Ἀγ. Τριάδα. **αἰεὶ** · ἀφ' ὅτου δηλ. καθιερώθη τὸ ἔθιμον τοῦτο, πάντως πρὸ τῶν Περσικῶν. **αὐτοῦ** · ἐν Μαραθῶνι, ὅπου σφάζεται μέχρι σήμερον. **γνώμη** = νοῦς. **προήκω** = υπερέχω. **ἀξίωσις** = ὑπόληψις. **ἐπ' αὐτοῖς** = πρὸς τιμὴν αὐτῶν, **ὁπότε ξυμβαίῃ αὐτοῖς** · δηλ. χρῆσθαι τῷ νόμῳ = ὡσάκις ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς τοιαύτη εὐκαιρία. **οὖν** = τέλος πάντων. **καιρὸς ἐλάμβανε** = ἔφθασεν ἢ κατάλληλος στιγμή. **ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὀμίλου** = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος τοῦ συνηθροισμένου πλήθους, διὰ τὰ τοὺς ἀκούουν οἱ περισσότεροι.

35. **τὸν προσθέντα** · καὶ ὁ Περικλῆς πιθανῶς ἡγνόει αὐτόν· ἄλ-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λοι ὑπέθετον τὸν Σόλωνα, ἄλλοι τὸν Θεμιστοκλέα, ἄλλοι τὸν Ἀριστείδην. **οἶα**· δηλ. ἡ μεγαλοπρεπῆς προπομπή, οἱ θρῆνοι τῶν γυναικῶν καὶ ἡ σεμνὴ ταφή. **τάφος** = ταφή. **καὶ μὴ... κινδυνεύεσθαι... πιστευθῆναι** = καὶ νὰ μὴ διατρέχουν κίνδυνον αἱ ἀρεταὶ (αἱ διακεκριμένοι ὑπηρεσίαι) πολλῶν εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς ἀνδρὸς (νὰ δοθῇ δηλ. πίστις εἰς αὐτὸν εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς ὁμιλήσῃ). **μετρίως** = προσηκόντως, ἐπιτυχῶς. **ἐν ᾧ** = ἐν ζητήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ. **ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας** = ἡ ἰδέα περὶ τοῦ ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει τὴν ἀλήθειαν. **βεβαιούται** = ἐξασφαλίζεται (ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀκροατῶν). **ξυνειδῶς** = ὁ γνωρίζων, αὐτόπτης μάρτυς (τῶν πράξεων τῶν ἐπαινουμένων). **ἐνδεεστερώς** = ἐλλιπέστερον. **ἄπειρος**· δηλ. τῆς δράσεως τῶν πεσόντων. **πλεονάζεσθαι** = λέγεσθαι ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον (ὅτι ἐξογκώνονται). **ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν** = ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις του. **μέχρι τοῦδε... εἰσί... ὧν ἤκουσε** = ἐφ' ὅσον ἕκαστος φαντάζεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἶναι ἱκανὸς νὰ πράξῃ τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἤκουσε, **τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν** (ὧν ἤκουσε) = εἰς πᾶν δὲ ὅ,τι ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις του. **τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν** = ὑπὸ τῶν παλαιῶν (ἐκ πείρας) εὐρέθη ὀρθὸν ὅτι ταῦτα οὕτω γινόμενα ἔχουν καλῶς. **χρὴ καὶ ἐμέ... δόξης τυχεῖν** = πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ προσπαθῶ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προσδοκίαν ἐκάστου. **ὡς ἐπὶ πλεῖστον** = ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

36. **ἐν τῷ τοιῷδε** = ἐν ἐπικηδείῳ τελετῇ, οἶα ἡ προκειμένη. **ἡ τιμὴ τῆς μνήμης** = ἡ κατὰ προτίμησιν μνημόνευσις, ἡ τιμὴ νὰ μνημονεύωνται πρῶτοι. **διαδοχῇ** = διὰ κληρονομικῆς διαδοχῆς (τῶν μεταγενεστερῶν). **ἐκεῖνοι** δηλ. οἱ μέχρι τῶν Περσικῶν **πατέρες**· δηλ. οἱ ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τῆς ἐν Κορωνεῖα μάχης (446 π.Χ.), ὡς ὁ Ἀριστείδης, Κίμων, Ξάνθιππος. **ᾧσιν ἔχομεν ἀρχὴν** (= ἐπικρατίαν)· αὕτη ὠρίσθη διὰ τῶν τριακονταετῶν σπονδῶν τῷ 445 π.Χ. **τὰ πλείω**· δηλ. τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους ὀργάνωσιν, παγίωσιν τῆς ἡγεμονίας, ἐπαύξησιν τῶν φόρων κλπ. **καθεστηκυῖα ἡλικία** = ἡ ἡλικία, καθ' ἣν ἐπέρχεται στάσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν σωματικῶν δυνάμεων (ἡ ὠριμος ἀνδρική ἡλικία). **μάλιστα** = περίπου. **πᾶσι**· ἐνν. χρήματα, πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν, φρούρια. **ἐπ' αὐτά**· δηλ. εἰς τὴν παροῦσαν ἰσχύν. **ἐπιτήδευσις** = διαγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ, ἀρχαί. **πολιτεία** = ὁ δημόσιος βίος, πολιτικὴ.

τρόποι = τρόποι σχέψεως καὶ ἐνεργείας, χαρακτηρ. **ἐπὶ τῷ παρόντι** = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. **ὁ πᾶς ὄμιλος** = ὅλον τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος. **ἐπακοῦσαι** = μετὰ προσοχῆς (= ἐπὶ) ἀκοῦσαι.

37. **οὐ ζηλοῦση** = ἡ ὁποία δὲν ζηλεύει (ὅπως δηλ. ἡ τῶν Λακεδαιμονίων, ἡ ὁποία ἀντέγραψε τοὺς νόμους τῆς Κρήτης). **τισὶν** = εἰς πάντα ἄλλον. **διὰ τὸ μὴ... οἰκεῖν** = διότι εἶναι συντεταγμένον (τὸ πολίτευμα), οὕτως, ὥστε νὰ στηρίζεται ὄχι ἐπὶ τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ λαοῦ. **μέτεστι... πᾶσι τὸ ἴσον** = πάντες κατὰ τοὺς νόμους ἔχουν ἴσα δικαίωματα ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν ὑποθέσεις. **κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν** = ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐκτίμησιν (κατὰλληλον ἐκλογὴν) τῶν προσώπων, τῶν ἐκλεγομένων διὰ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων. **ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους... προτιμᾶται** = καθ' ὅσον ἕκαστος ἐν τινὶ κλάδῳ διακρίνεται μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἰκανότητός του ἢ ὡς ἐκ τῆς προνομιοῦχου τάξεώς του (προτιμᾶται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν)· ἦτοι αἱ δημόσιαι θέσεις καταλαμβάνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἕκαστου καὶ ὄχι τῆς κοινωνικῆς του θέσεως. Ἐν Σπάρτῃ τοῦναντίον οἱ βασιλεῖς ἐβασίλευον λόγῳ τῆς καταγωγῆς τῶν ἀπὸ τοῦ Ἑρακλέους, καὶ ἂν δὲν εἶχον ἀρετὴν, τὴν δὲ πόλιν ἐκυβέρων μόνον οἱ ὅμοιοι. **κατὰ πενίαν** = πένης ὦν. **ἀξιώματος ἀφανεία** = διὰ τὴν ἀσημότητα τῆς κοινωνικῆς τάξεως. **ἐλευθέρως τὰ πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν** = ζῶμεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολιτεύματος ἄνευ περιορισμῶν εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις ἡμῶν (τὸν δημόσιον βίον). **καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους... ὑποψίαν** = καὶ εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῆς ἀμοιβαίας ὑποψίας (καχυπόπτου ἐπιτηρήσεως) τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. Ὑπαινίσσεται καὶ ἐναυθῆ τὴν Σπάρτην, ὅπου πράττων τις κατὰ βούλησιν ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν ἄλλων, οἵτινες ἐξήταζον τί πράττει ὁ ἄλλος καὶ διατί. **οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δέ... προστιθέμενοι** = χωρὶς νὰ στενοχωροῦμεθα διὰ πράξεις ἄλλων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι μὲν ἀξίαι τιμωρίας, ἀλλὰ προκαλοῦν δυσάρεστον συναίσθημα εἰς ὅσους τὰς βλέπουν. **τὰ δημόσια... οὐ παρανομοῦμεν** = εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις μας ἀποφεύγομεν τὰς παρανομίας ἀπὸ εὐλάβειαν. **τῶν ἐν ἀρχῇ** = τῶν ἀρχόντων. **ἀκροάσει** = δι' ὑπακοήν, πειθαρχοῦντες. **κεῖνται** = εἶναι νομοθετημένοι. **ἄγραφοι** = οἱ ἠθικοὶ νόμοι (οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων).

38. **καὶ μὴν καὶ** = ἀλλὰ πρὸς τούτοις (οὐ μόνον ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἐπικρατεῖ ἢ ἐλευθεριότης, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἀναπαύλαις). **ἀναπαύλας τῆ γνώμῃ ἐπορισάμεθα** = εὕρομεν μέσα πνευματικῆς ἀναπαύσεως (ψυχαγωγίας). **διετήσιος** = ὁ καθ' ὅλον τὸ ἔτος γινόμενος. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε πλῆθος ἑορτῶν. **νομίζοντες ἀγῶσι** = χρώμενοι. **ἴδια κατασκευαί**· ἰδιωτικαὶ οἰκίαι καὶ ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος αὐτῶν (ἐπιπλώσεις). **ὦν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει** = ἡ ἐκ τῶν ὁποίων εὐχαρίστησις ἐκβάλλει τὴν λύπην (διαλύει τὴν δυσθυμίαν). **ἐπεσέρχεται** = εἰσάγονται πρὸς τούτοις. **καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν... ἀνθρώπων** = καὶ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς νὰ ἀπολαύωμεν τὰ προϊόντα (ἀγαθὰ) τῶν ἄλλων χωρῶν μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκειότητος (εὐκολίας), μετὰ τῆς ὁποίας ἀπολαύομεν τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς (= τὰ αὐτοῦ γινόμενα).

39. **τῶν πολεμικῶν μελέταις** = ἐν τῷ κύκλῳ τῆς πολεμικῆς ἐκπαιδεύσεως. **οὐκ ἔστιν ὅτε** = οὐδέποτε. **ξενηλασίαι** = ἀπελάσεις ξένων· ὅπως δηλ. ἐγίνοντο ἐν Σπάρτῃ διὰ τὸν φόβον ἐπιδράσεως ξενικῶν τρόπων εἰς τὰ ἔθνη των. **ἀπάταις**· ὅπως δηλ. ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῆς Σπάρτης διὰ νὰ γίνωνται πολυμήχανοι καὶ ἀπατῶσι τοὺς ἐχθρούς. **τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ** (πιστεύοντες) εἰς τὴν ἔμφυτον (προσωπικὴν) ἡμῶν γενναιοψυχίαν ἐν τῷ πολέμῳ (κατὰ τὴν ὥραν τῆς δράσεως). **παιδεῖαι** = τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα. **τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται** = ἐπιδιώκουν τὴν ἀνδρείαν (ὡς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς). **ἀνεμμένως** = ἀνέτως. **ἰσοπαλῆς** = ἰσοδύναμος. **καθ' ἑαυτοὺς** = μόνοι των. **τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες** = ὅταν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (= αὐτοὶ) εἰσβάλωμεν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄλλων. **οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ... τὰ πλείω κρατοῦμεν** = μαχομένοι ἐν τῇ ξένη γῆ νικῶμεν εὐκόλως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν ἀμυνομένους. **διὰ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλά... ἐπίπεμψιν** = διότι εἰς πολλὰς κτήσεις ἀποστέλλομεν ἀνδρας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους. **προσμείγνυμι** = ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι. **αὐχῶ** = καυχῶμαι. **καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον... κινδυνεύειν** = καὶ ὄντως, ἐνῶν καταρχόμεθα εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μόνον ἐφόδιον τὴν ἀνετον διαίταν (ῥαθυμία = ἀνέτως διαιτώμενοι) μᾶλλον παρὰ τὴν ἐπίπονον ἄσκησιν (πόνων μελέτη) καὶ μὲ ἀνδρείαν προερχομένην μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλευθερίου μορφώσεως (ἀνατροφῆς ἡμῶν = τρόπων ἀνδρείας) παρὰ ἐκ τῆς ἐπιβολῆς τῶν νόμων (= μετὰ νόμων). **περιγίγνεται ἡμῖν... μὴ προκαμνεῖν** = ἔχομεν τὸ

πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀποκάμνωμεν (καταπονούμεθα) ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὰ μέλλοντα δεινὰ (= ἔνεκα τῶν ἐναγωνίων πολεμικῶν παρασκευῶν, τὰς ὁποίας προκαλοῦν οἱ μέλλοντες κίνδυνοι). **αἰεὶ μοχθούτων** = τῶν ὑποβαλλομένων εἰς συνεχεῖς ἐπιμόχθους ἀσκήσεις. **ἀξίαν εἶναι**· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔνν. φημί.

40. **εὐτέλεια** = λιτότης. **φιλοσοφῶ** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ γράμματα. **μαλακία** = τρυφηλότης. **φιλοκαλοῦμεν... ἄνευ μαλακίας** = θεραπεύομεν τὰς ὠραίας τέχνας μὲ μικρὰν δαπάνην καὶ καταγινόμεθα εἰς τὰ γράμματα χωρὶς νὰ ἐκθληνώμεθα. Ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς, διότι οἱ Λακ. κατηγοροῦν τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ. ἔνῳ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο μήπως αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα τοὺς ἐκθληνῶνουν. **πλούτῳ ἔργου... χρώμεθα** = καὶ τὸν πλοῦτον χρησιμοποιοῦμεν μᾶλλον ὡς ἀφορμὴν (κινητήριον δύναμιν) πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἢ ὡς ἀφορμὴν πρὸς κομπορρημοσύνην (ἐπίδειξιν). **καὶ τὸ πένεσθαι... αἰσχίον** = τὸ νὰ ὁμολογῇ κανεὶς τὴν πενίαν δὲν εἶναι ἐντροπὴ, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐντροπὴ εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀποφεύγῃ κανεὶς αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας (κατὰ λέξιν : ἀλλά, καὶ ἂν νομίζῃ κανεὶς, ὅτι τοῦτο εἶναι ἐντροπὴ, μεγαλύτερα ἐντροπὴ εἶναι (= αἰσχίον) . . . **ἐνι** = ἔνεστι, εἶναι δυνατόν. **τοῖς αὐτοῖς**· εἶναι οἱ πολιτευόμενοι (κυρίως). **ἑτέροις**· εἶναι οἱ ἐπαγγελματίαι. **πρὸς ἔργα τετραμμένοις** = ἐνῳ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των. **γνώναι** (ἐνι) = νὰ ἔχουν πλήρη γνώσιν τῶν πολιτικῶν (δημοσίων) ζητημάτων. Ἐν Σπάρτῃ εἰς μὲν τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀσχολοῦνται εἰς χειρωνακτικὰ ἐπαγγέλματα, οἱ δὲ ἀσκοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα Λακεδαιμόνιοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦσαν ἔμπειροι εἰς τὰ πολιτικά. **ἀχρεῖος** = ἄχρηστος. **καὶ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε... τὰ πράγματα** = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (ὅλοι οἱ πολῖται) ἢ ἐκφέρομεν τοῦλάχιστον γνώμην ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων (κυρίως πολιτικῶν) προτεινομένων ζητημάτων ἢ συλλαμβάνομεν ἰδίας ὀρθὰς γνώμης καὶ ὑποβάλλομεν αὐτὰς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἄλλων (ὡς μέλη τῆς βουλῆς). **ἀλλὰ μὴ προδιδασθῆναι... ἔργῳ ἔλθειν** = ἀλλὰ μᾶλλον (βλάβῃν ἠγούμενοι) τὸ νὰ μὴ φωτισθῶμεν διὰ λόγων πρότερον, πρὶν ἐκτελέσωμεν (πραγματοποιήσωμεν) ὅσα πρέπει νὰ γίνουσι, **διαφερόντως καὶ τότε ἔχομεν** = ὑπερέχομεν καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς. **ὥστε τολμᾶν** = ὅτι τολμῶμεν. **οἱ αὐτοὶ** = συγχρόνως. **ἐκλογίζομαι** = ὑπολογίζω ἀκριβῶς. **μάλιστα** ἀναφ. εἰς τὰ δύο ἀπαρέμφατα. **ὁ** = τοῦτο δὲ =

τούναντίον όμως. **ἀμαθία** = ἡ τῶν κινδύνων ἄγνοια. **θράσος** = ἄλογος τόλμη. **λογισμὸς** = ὀρθή (μελετημένη) σκέψις. **κράτιστοι τὴν ψυχὴν** = γενναιοψυχότατοι. **τὰ δεινὰ** = οἱ κίνδυνοι. **διὰ ταῦτα** = διὰ τοῦτο (τὸ γινώσκειν). **καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἐνηντιώμεθα τοῖς πολλοῖς** = καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐεργετικὴν διάθεσιν διαφέρομεν ἀπὸ τούτων ἄλλους. **βεβαιότερος ὁ δράσας... σῶζειν** = σταθερώτερος φίλος εἶναι ὁ εὐεργετήσας οὕτως, ὥστε νὰ φροντίζη νὰ διατηρηῆται ζωντανὴ πάντοτε ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφειλῆς του διὰ τὴν εὐεργεσίαν (νὰ διατηρηῆ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ εὐεργετηθέντος διὰ τῆς διαρκοῦς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας του). **ὁ δ' ἀντοφείλων... ἀποδώσων** = ἐνῶ ὁ ὑποχρεωμένος εἶναι ὄχι τόσον πρόθυμος (εἶναι ψυχρὸς) νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι θὰ ἀποδώσῃ εὐεργεσίαν, ὄχι διὰ νὰ τοῦ χρεωστῆται εὐγνωσύνη, ἀλλὰ πρὸς ἐξόφλησιν ὑποχρεώσεως. **τοῦ συμφέροντος λογισμῶ** = ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον. **τῆς ἐλευθερίας τῶ πιστῶ** = τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων. **ἀδεῶς** = χωρὶς νὰ φοβούμεθα (ἀγνωμοσύνην ἢ ζημίαν). Παραδείγματα ἀνιδιοτελοῦς συνδρομῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἄλλους ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ὡς τὴν βοήθειαν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπὸ τοῦ Δαρείου Ἰωνας, τὴν ὑπὸ τὸν Κίμωνα πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας βοήθειαν κατὰ τὸν τρίτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον.

41. **ξυνελών** = συντόμως, **παιδευσιν τῆς Ἑλλάδος** = σχολεῖον, κέντρον πάσης πνευματικῆς μορφώσεως. **καθ' ἕκαστον δοκεῖν... αὐταρκες παρέχεσθαι** = νομίζω ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ μορφώσῃ (παρέχεσθαι ἂν) τὸν ἑαυτὸν του ἰκανὸν εἰς πλεῖστα καὶ ποικιλώτατα εἶδη ἀσχολιῶν (= ἐπὶ πλεῖστα εἶδη) μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιδεξιότητα καὶ χάριν (= μετὰ χαρίτων μάλιστα' ἂν εὐτραπέλως). **κόμπος λόγων** = κομπορημοσύνη. **ἔργων ἀλήθεια** = ζωντανὴ ἀλήθεια. **ἡ δύναμις τῆς πόλεως**· περὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ἔγινε λόγος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. **τρόπων**· οὐς προεῖπεν ἐν 37. **μόνη τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται** = μόνη ἐξ ὄλων τῶν σημερινῶν δοκιμαζομένη ἀποδεικνύεται ἀνωτέρα (τῆς περὶ αὐτῆς ἐπικρατούσης γνώμης). **τῶ πολεμῖω... ὑφ' οἷων κακοπαθεῖ** = δίδει εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀφορμὴν νὰ ἀγανακτῆ, ὅτι ὑπὸ τοιούτων (ἀναξίων ἀντιπάλων) κακοπαθεῖ. **κατάμεμψιν** = ἀφορμὴν παραπόνων. **σημεῖα** = σημεῖα (τὰ ὁποῖα

σφζόμενα μέχρι σήμερον μαρτυροῦν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Περικλέους λεγομένων). οὐ δὴ = ὄχι δά· τοι = βεβαίως. οὐδὲν προσδεόμενοι... οὔτε ὅστις ἔπεσι... ἡ ἀλήθεια βλάβει = χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ Ὀμήρου ὡς ὑμνητοῦ οὔτε ἄλλου τινός, ὁ ὁποῖος θὰ τέρψη μὲν πρὸς στιγμήν διὰ στίχων, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια (ἡ ἐπισκόπησις αὐτῶν τῶν ἔργων τῶν ὑμνουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ) θὰ καταδείξη ψευδῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἰδέαν (τὴν ποιητικὴν παράστασιν τῶν πράξεων = τὴν ὑπόνοιαν). ἔσβατος = προσιτός. Ξυκατοικίσαντες = ἰδρύσαντες ἐκτὸς τῶν ἀποικιῶν μνημεῖα. κακῶν τε κάγαθῶν· παρὰ τὴν Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου πανωλεθρία τῶν Ἀθηναίων μαρτυρεῖ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως ὁμοίως, ὅπως καὶ αἱ περιφανεῖς τοῦ Κίμωνος νῆκαι περὶ τὸν Εὐρυμέδοντα. δικαίῳ = ἀναγνωρίζω ὡς καθῆκον. λειπόμενοι = οἱ ἐπιζῶντες. εἰκός (ἐνν. ἐστίν) ἑθέλειν. κάμνω = κοπιᾶζω.

42. τῶνδε δηλ. τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθηναίων. ὁμοίως = ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ. εὐλογία = ἔπαινος, ἐγκώμιον. σημείοις = δι' ἀπτῶν ἀποδείξεων. αὐτῆς· δηλ. τῆς εὐλογίας. τὰ μέγιστα = τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότερα σημεῖα. οὐκ ἂν πολλοῖς... φανεῖν = δι' ὀλίγους Ἕλληνας δύναται νὰ φανῆ (θὰ εὐρεθῆ) ὁ λόγος ἀνάλογος τῶν ἔργων, ὅπως ὁ διὰ τοὺς προκειμένους νεκροὺς (= ὀλίγοι Ἕλληνες ὑπάρχουν, ὅπως οἱ προκείμενοι, εἰς τοὺς ὁποῖους ἀρμόζει τοιοῦτος ἔπαινος). δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν... καταστροφή = μοῦ φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τῶν προκειμένων νεκρῶν θάνατος, εἴτε οὗτος εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς ἀνδρείας (διὰ τοὺς νέους), εἴτε εἶναι ἡ τελευταία ἐπισφράγισις αὐτῆς (διὰ τοὺς πρεσβυτέρους), εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀνδραγαθίας των. καὶ γὰρ τοῖς ἄλλα χείροσι... προτίθεσθαι = διότι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως φαῦλοι, δικαιοῦνται νὰ προβάλλουν πρὸς ὑπεράσπισίν των τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος ἀνδραγαθίας των. ἀγαθῷ = διὰ γενναίας, πατριωτικῆς πράξεως. κακόν = ἠθικὸν σφάλμα. κοινῶς = πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον. ἐκ τῶν ἰδίων = διὰ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ παρεκτροπῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου. μαλακίζομαι = ἐπιδεικνύω δειλίαν. τὴν ἔτι = τὴν μακροτέραν, ὡς κἂν ἔτι δαφυγῶν... πλουτήσειεν = ὅτι διαφυγῶν τὴν πενίαν ἤτο ἐνδεχόμενον νὰ πλουτήσῃ. τοῦ δεινοῦ = τοῦ κινδύνου. αὐτῶν· δηλ. τῆς ἀπολαύσεως τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἐλπίδος

νά διαφύγουν τὴν πενίαν. **λαβόντες** = ἐλαβόντες, κρίναντες. **μετ' αὐτοῦ**· δηλ. τοῦ κινδύνου = κινδυνεύοντες. **ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ...** **τῶν δὲ ἐφίεσθαι** = ἀπεφάσισαν ὑπομένοντες τὸν κίνδυνον τοὺς μὲν ἐχθροὺς νά τιμωροῦν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐκεῖνα (τὴν περαιτέρω ἀπόλαυσιν καὶ τὸν πλοῦτον) νά ἐπιθυμοῦν (νά διατηρήσουν δηλ. τὸν πόθον, διότι ὁ ἀγὼν ἠδύνατο νά ἀποβῆ καὶ εὐτυχῆς δι' αὐτούς). **ἐλπίδι τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσιν ἐπιτρέψαντες** = ἐμπιστευθέντες εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ ἄδηλον (τὴν ἀβεβαιότητα) τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως. **ἔργω δὲ περί...** **ἀξιοῦντες πεποιθέναι** = ἐν τῇ πράξει δὲ θεωροῦντες καθῆκοι τῶν νά ἔχουν πεποίθησιν εἰς τὴν προσωπικὴν τῶν ἀνδρείαν ὡς πρὸς τὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὑπάρχοντα ἤδη κίνδυνον. **ἐν αὐτῷ**· δηλ. τῷ κινδύνῳ. **τὸ αἰσχρὸν τοῦ λόγου** = τὴν ἐπὶ δειλίᾳ κακὴν φήμην, κατηγορίαν. **τὸ ἔργον** = τὴν μάχην. **καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ...** **ἀπηλλάγησαν** = καὶ ἐν βραχυτάτῃ κρισίμῳ στιγμῇ (τῆς τύχης), ὅτε ἤλπιζον νίκην μᾶλλον πκρά ἤτταν, ἀπέθανον.

43. **τοὺς δὲ λοιπούς...** **διάνοιαν ἔχειν** = οἱ δὲ ἐπιζῶντες πρέπει νά εὐχεσθε μὲν εἰς τοὺς θεοὺς νά σᾶς δίδωσι τύχην ἀκινδυνότεραν, ἀλλὰ νά μὴ θεωρῆτε ἄξιον τοῦ ἑαυτοῦ σας (καταδέχεσθε) νά ἔχετε ποσῶς ἀτολμότερον τὸ φρόνημά σας ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν. **λόγῳ σκοπεῖν τὴν ὠφελίαν** = κρίνειν (ἐξετάζειν) κατὰ τὸν λόγον (τῶν ῥητόρων) τὴν ὠφέλειαν (μὴ περιορισθῆτε νά ἀκούετε τὰ καλὰ ἀπὸ τὸν λόγον μου μόνον). **ἔργῳ θεώμενοι** = παριστάμενοι θεαταὶ ἐμπράκτως (τῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, ὅπως παρουσιάζεται αὕτη ἀπὸ τὰ πράγματα). **ἐν τοῖς ἔργοις** = ἐν ταῖς μάχαις. **ὁπότε καὶ πείρα του σφαλεῖεν** = εἴ ποτε καὶ πειρώμενοί τινος σφαλεῖσαν (συνέβη νά ἀποτύχωσι). **οὐκ οὖν** = ὁμως διὰ τοῦτο δέν... **κάλλιστον ἔρανον τῇ πόλει προϊέμενοι** = τὴν καλλίστην συνεισφοράν προσφέροντες εἰς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. **ἰδίᾳ** = προσωπικῶς. **παρὰ τῷ ἐντυχόντι...** **καιρῷ** = εἰς πᾶσαν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν καὶ λόγου (ὅταν δηλ. εἰς πανηγύρεις ἐκφωνοῦνται λόγοι, θὰ μνημονεύωνται αὐτοὶ) καὶ ἔργον (ὅταν ἐν τῇ μάχῃ θὰ προτρέπουν τοὺς μαχομένους νά μιμοῦνται αὐτούς). **σημαίνει** = σημειῖόν ἐστι, διατηρεῖ τὴν μνήμην τῶν. **οἰκεία** δηλ. γῆ. **μὴ προσήκουσα** = ἡ ξένη. **ἄγραφος μνήμη** = ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγγεγραμμένη, κατ' ἀντίθ. πρὸς τό : στηλῶν ἐπιγραφή. **ἄγραφος μνήμη...** **ἐνδιδαιτᾶται** = ἡ ἄγραφος ἀνάμνησις τῆς διαθέσεως

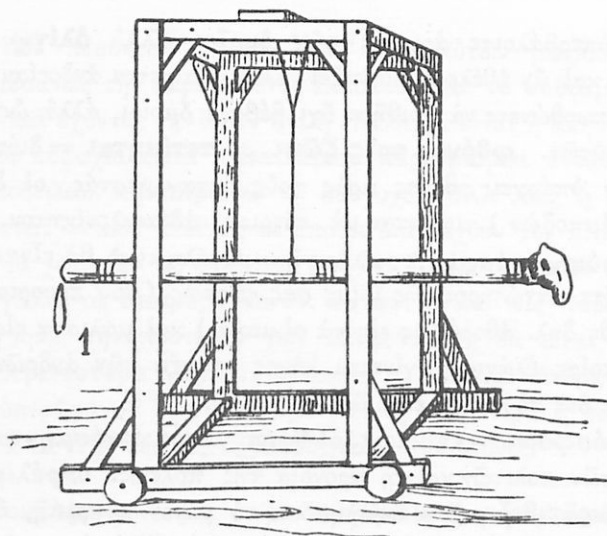
μᾶλλον (τῶν πεσόντων) παρὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν μικροῦ ἢ μεγάλου κατοικεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν ἐνὸς ἐκάστου. **καὶ τὸ εὐδαιμον... κρίναντες** = καὶ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀληθῆς εὐδαιμονία, ἡ δὲ εὐψυχία εἶναι ἡ ἐλευθερία. **περιορῶμαι ἐνταῦθα** = πτοοῦμαι, ἀποδειλιῶ. **κακοπραγῶ** = δυστυχῶ. **ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία... κινδυνεύεται** = ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι διατρέχουν τὸν κίνδυνον μεταβολῆς ἐπὶ τὰ χεῖρα ἐν τῷ μέλλοντι (= ἔτι) βίῳ των. **καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα ἐν. ἔσται** = καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἡ διαφορὰ (πρὸς τὴν προτέραν των κατάστασιν) θὰ εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη. **ἀλγεινότερα γάρ... κάκωσις** = διότι δι' ἄνδρα βέβαια εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον (μὲ φιλότιμο) εἶναι πικροτέρα ἢ ταπεινώσις ἢ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς δειλίας. **ἀναίσθητος** = ἀνώδυνος.

44. **τοκεὺς (γονεὺς) . ἐν πολυτρόποις ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες** = γνωρίζουν ὅτι ἀνετράφησαν ἐν μέσῳ ποικίλων περιπετειῶν. **εὐπρεπεστάτης τελευτῆς** = ἐνδοξοτάτου θανάτου. **οἷς ἐνευδαιμονῆσαι... ξυνεμετρήθη** = τῶν ὁποίων ὁ βίος ὠρίσθη (ἐδόθη) ἐν συμμέτρῳ ἀναλογίᾳ, ὥστε νὰ περάσουν αὐτὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, καὶ νὰ ἀποθάνουν ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ εὐδαιμονίας (: τοὺς ὁποίους συνώδυσεν ἡ αὐτὴ εὐτυχία καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον). **ῶν ἀναφ. αἰτιολ. =** διότι αὐτῶν. **λύπη οὐχ ῶν... στερίσκηται** = λυπεῖται τις ὄχι δι' ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα στερεῖται, χωρὶς νὰ τὰ δοκιμάσῃ. **ἐθάς τινος** = συνηθισμένος μέ τι. **ἰδίᾳ** = κατ' ἰδίαν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. **τῶν οὐκ ὄντων... ἔσονται** = οἱ κατόπιν γεννώμενοι εἰς τινὰς παῖδας θὰ τοὺς κάμουν νὰ λησμονήσουν τοὺς ἀποθανόντας. **ξυνοίσει· ὑποκ. τὸ ἐπιγίγνεσθαι παῖδας. οὐ γὰρ οἶόν τε ἴσον... κινδυνεύωσι** = διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σκέπτονται περὶ τῶν κοινῶν ὁμοίως ὀρθῶς καὶ δικαίως (ἐν ἰσότητι ὑποχρεώσεων καὶ δικαιοσύνη) μὲ τοὺς ἔχοντας τέκνα εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μὴ συνεισφέροντες τέκνα (= εἰς τὸν πόλεμον) δὲν διατρέχουν κίνδυνον νὰ τὰ χάσουν. **παρηβῶ** = γίνομαι παρῆλιξ. **τόνδε· ἐνν. τὸν ὑπόλοιπον βίον. κουφίζομαι** = παρηγοροῦμαι. **τὸ φιλότιμον ἀγήρων μόνον** = ἡ φιλοτιμία (φιλοδοξία) μόνον δὲν γηράσκει. **οὐ τὸ κερδαίνειν μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι** = δὲν εὐχαριστεῖ τόσον τὸ κέρδος, ὅσον ἡ δόξα. **ἀχρεῖος** = ἀχρηστος.

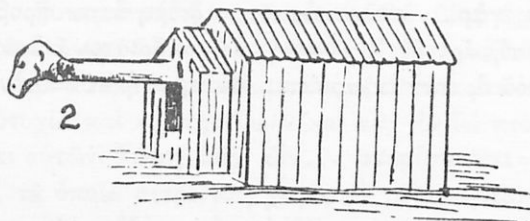
45. **μέγαν** = δυσχερῆ. **καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς**
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

(= και ει υπερβάλοιτε ἀρετῇ) οὐχ ὁμοιοι ἀλλ' ὀλίγω χείρους κριθεῖτε = και ἂν ἠθέλετε ἐπιδείξει ὅλως ἐξάιρετον ἀνδρείαν και τότε μόλις θά κατωρθώνετε νά κριθῆτε ὄχι βέβαια ὁμοιοι, ἀλλὰ ὡς κατά τι κατώτεροι αὐτῶν. **φθόνος τοῖς ζῶσι... τετίμηται** = διότι μεταξὺ τῶν ζώντων ὑπάρχει φθόνος πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς, οἱ δὲ νεκροὶ (= τὸ μὴ ἐμποδῶν) τιμῶνται μὲ εὖνοιαν ἀδιαφιλονίκητον. **τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως... κλέος ἦ** = μεγάλη τιμὴ θά εἶναι εἰς σᾶς, ἂν δὲν φανῆτε κατώτεροι τῆς ἰδίας σας φύσεως (τοῦ προορισμοῦ σας, ἂν ἀσχολῆσθε δηλ. ἀθουρύβως εἰς τὰ οἰκιακὰ) και μάλιστα εἰς ἐκείνην, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάχιστα γίνεται λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν (ἐν τῇ ἀγορᾷ) εἴτε διὰ τὸ καλὸν εἴτε διὰ τὸ κακόν.

46. **πρόσφορα** = ἐπίκαιρα. **οἱ θαπτόμενοι κεκόσμηται** δηλ. τῇ συμπαθείᾳ τῶν πολιτῶν και τῇ προνοίᾳ τῆς πόλεως. **ὠφέλιμον στέφανον... προτιθεῖσα** = ὠφέλιμον (οὐ μόνον εὐπρεπῆ, ὅπως ἦτο εἰς τοὺς κυρίως ἀγῶνας) ἀμοιβὴν τῶν τοιούτων ἀγῶνων (ὑπὲρ πατριδος) προβάλλουσα εἰς τοὺς προκειμένους νεκροὺς και εἰς τοὺς ἐπιζώντας. **ἄθλα γὰρ... πολιτεύουσι** = διότι, ὅπου προβάλλονται μέγιστα βραβεῖα τῆς ἀρετῆς, ἐκεῖ πολιτεύονται ἄριστοι ἄνδρες. **ἀπολοφωράμενοι** = ἀφοῦ ἀρκετὰ ἐκλαύσατε. **δν προσήκει** = τὸν προσήγοντα τὸν ἰδικόν του.

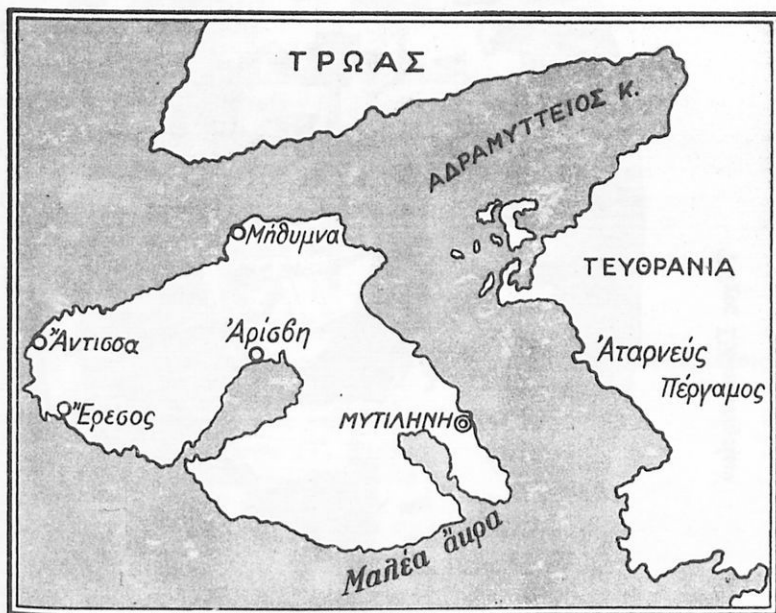
1. Κριός κρεμαστός.

2. Κριός προκεκαλυμμένος ἔντος χελώνης (χελώνη κριοφόρος).
Καὶ τὰ δύο εἶδη τοῦ κριοῦ ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς κατακρήμνισιν τειχῶν.

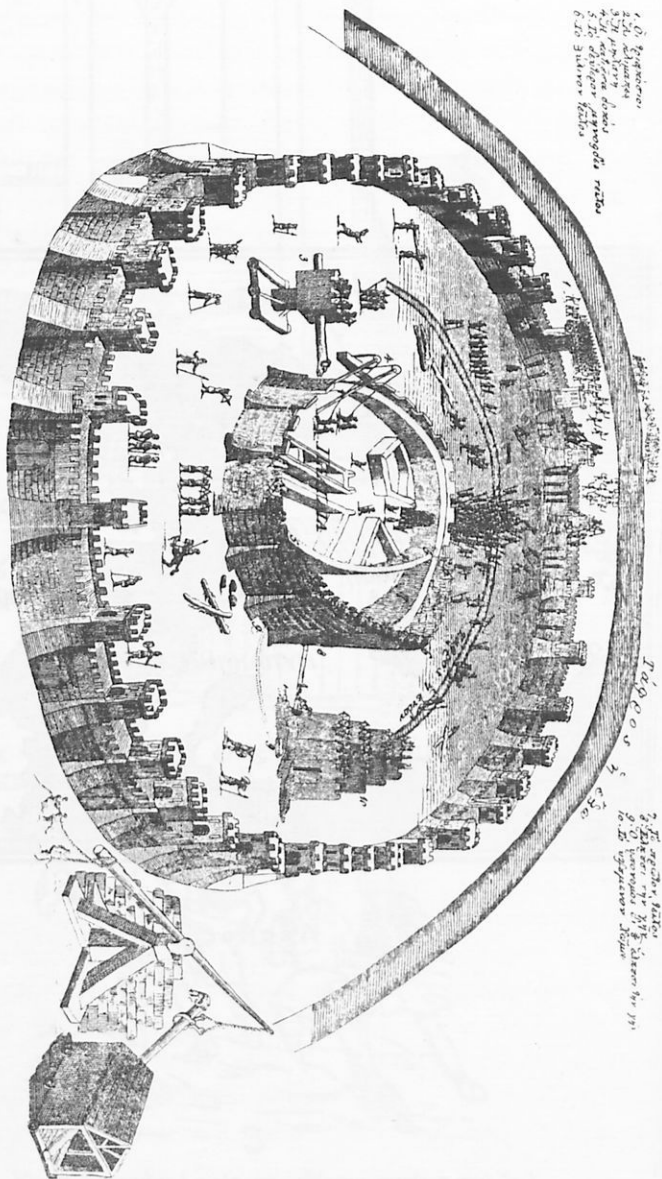

3. Κριός φορητὸς (πρὸς παραβλασιν κυρίως πυλῶν)

Λέσβος

Τείχος Πελοποννησίων

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Εικόν του Θουκυδίδου	5
Ε ι σ α γ ω γ ή	
I. 'Ο Θουκυδίδης	7
II. 'Η πρό του Πελοποννησιακού πολέμου κατάστασις ἐν 'Ελλάδι	10
ΜΕΡΟΣ Α'	
I. Π λ α τ α ι κ ἄ	
α) Εισβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς (Β, 1 - 6)	15
β) Πλαταιῶν πολιορκία (Β, 71 - 78)	20
γ) Πλαταιέων ἔξοδος (Γ, 20 - 24)	25
δ) Πλαταιέων παράδοσις (Γ, 52)	29
ε) Δημηγορία Πλαταιέων (Γ, 53 - 59)	30
ς) Δημηγορία Θηβαίων (Γ, 61 - 67)	36
ζ) Πλαταιέων καταδίκη (Γ, 68)	41
II. Λ ε σ β ι α κ ἄ	
α) Μυτιληναίων ἀποστασία (Γ, 1 - 18)	43
β) Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους. Μυτιληναίων παράδοσις (Γ. 25 - 33)	43
γ) 'Αθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων (Γ, 35 - 50)	53
δ) Δημηγορία Κλέωνος (Γ, 37 - 40)	54
ε) Δημηγορία Διοδότου (Γ, 42 - 48)	59
III. Π ε ρ ι κ λ έ ο υ ς ἐ π ι τ ἄ φ ι ο ς (Β, 34 - 46)	65
ΜΕΡΟΣ Β'	
'Ε ρ μ η ν ε υ τ ι κ ἄ ἰ σ η μ ε ι ῶ σ ε ι ς	75

0020556510

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Έκδοσις ΚΕ', 1974 (III) - Αντίτυπα 95.000 - Σύμβασις: 2371/16-2-74

Έκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

